

TANYA'S BEAUTY SALON
Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
Anti-Aging Facial, Bleach
Hair Cut, Color and Style

HERBAL FACIAL
\$40
\$20 !!!

40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
718-478-9009

137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
718-297-1019

85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
718-205-7832

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
(ਸੈਲ): 718-757-7809
(ਫੋਨ (ਦਫਤਰ)): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਚੰਨ ਪਾਰਦੇਸ਼
ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ

ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਫੋਨ: 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ: 219-670-4579

Thirteenth Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 13, Issue 36, September 8th, 2012 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਬਣੇ ਮਹਿੰਗਾ ਸੌਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਇਕੋ ਵਾਰ ਲਾਏ ਬੇ-ਸ਼ੁਮਾਰ ਟੈਕਸ ਬਾਦਲਾਂ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸੌਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ 'ਗਲਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਈ ਨਰਮੀ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਝਲਕ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜਤਾ ਵੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਰਲ ਕੇ ਮੋਰਚਾ

ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਇਕਜੁਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ

ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.) ਸਮੇਤ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਬਸਪਾ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਛੇਤਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਅਜੇ ਭਾਵੇਂ ਭਰਪੂਰ ਗੂੰਗਾਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਹੀ ਤੁਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਨਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹਲਚਲ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਭਾਵੀ ਗਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਖੁਦ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਂਝੇ

ਮੋਰਚੇ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਲੇ-

ਵਸੀਲੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਸਮਝ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕੱਲਿਆਂ ਤਾਕਤਵਰ 'ਤਾਏ' ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣੀ ਔਖੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਲੈਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਹ ਵੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਰਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਲੜਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 25 ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀਆਂ ਸਨ।

ਫਿਲਮ 'ਸੰਨ ਆਫ ਸਰਦਾਰ' ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੱਟਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਫਿਲਮ 'ਸੰਨ ਆਫ ਸਰਦਾਰ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੱਟਣ ਤੇ ਫਿਲਮ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਫਿਲਮ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ

ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗੂੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

. ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ

ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਚੱਲੇਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਧਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੌਦਾ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਛੇਤਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਮਪੁਰੀ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੌਦਾ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚਾ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਨਵੇਂ ਬੋਝ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵੱਲੋਂ 14 ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 21 ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅੱਗੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਦਫ਼ਾ 144 ਤੋੜ ਕੇ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ੁਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਸੌਦਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਂਜ, ਸਭ ਨੇ ਇਕਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰਲ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸੌਦੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 3,000 Minutes
\$50 • \$100 Available

ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
ਘਰੋਂ, ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
ਇਕ ਮਿੰਟ ਗੱਲ, ਇਕ ਮਿੰਟ ਦੇ ਪੈਸੇ

ਮਿੰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਤਿਆਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਣਗੇ
ਸਾਨੂੰ ਗਾਹਕ ਭੇਜੋ ਤੇ ਫਰੀ ਮਿੰਟ ਲਵੋ!

800-914-1013 • 408-726-6103

ਇਕੋ ਡੀਲ ਤੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਕੱਠੇ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
Limited Time Offer. Restrictions & Fees Apply.

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਚਾਹਲ ਵੱਲੋਂ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾਨ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੋ (ਬਿਊਰੋ): ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਚਾਹਲ ਨੇ ਨਸਲੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਇਕ ਮਿਲੀਅਨ (ਦਸ ਲੱਖ) ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਆਸ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ 'ਬੀ ਪ੍ਰਾਊਡ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਵੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ।

ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣਾ ਸਫਲ ਉਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬਿਜਨਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਜੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋਈ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦਾ ਭੂਤ ਉਦਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਉਦਮ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਬੇਏਰੀਏ ਦੇ ਇਕ ਕਾਮਯਾਬ ਨੌਜਵਾਨ ਉਦਮੀ

ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਚਾਹਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਚ 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਚਾਹਲ ਨੇ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁਧ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ "ਬੀ ਪ੍ਰਾਊਡ" ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ 10 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨ ਉਦਮੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਆ ਵੱਸਿਆ ਹਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ

ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਰੇ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤ ਨੇ ਛੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿਫਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਜੁਟਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਖਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਠੀ ਕਿ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਸਿਰਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੁਰ ਸਕੀਏ।

"ਬੀ ਪ੍ਰਾਊਡ" ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਟੀ ਵੀ ਉਤੇ ਇਕ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਦਾਨੀ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦਾਨ ਦੇ ਸਕਣਗੇ। ਗੁਰਬਖਸ਼

ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਉਤੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਉਦਮ ਨੂੰ ਇਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਲਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਈ-ਮੇਲਾਂ ਆਈਆਂ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਚੋਪੜਾ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜੇਅ ਸੀਨ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਲੀਜ਼ਾ ਰੋਅ, ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ. ਚਾਹਲ ਬੜੇ ਉਦਮੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਨ। 18

ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਆਨ ਲਾਈਨ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਿੰਗ ਏਜੰਸੀ 'ਕਲਿੱਕ ਏਜੰਟਸ' 40 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਵੇਚ ਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ 'ਬਲੂ ਲੀਬਿਅਮ' ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ 300 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਕਮਾਏ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਕੰਪਨੀ 'ਰੇਡੀਅਮ ਵੰਨ' ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਇੰਜ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਚੰਗੇ ਕਰਮਾਂ ਨੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਹੈ।"

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਚਾਹਲ

ਸਮੇਤ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦਰਦ ਦੇ ਕਤਵੱਲ ਪੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਖੁਦ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਖੁਦ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਭੋਗ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਟਕਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਬੀ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਤੰਗ ਕਰਨੇ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਉਂਦੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੀਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਨਿਆਰੇ ਦਿਸਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਬੀਤਣ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ: 31 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 2002 ਦੌਰਾਨ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੜਕੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ 28 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਜਰਮ ਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ (ਮਰਨ ਤਕ) ਦੀ ਕੈਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਕੁੱਲ 32 ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ 21-21 ਸਾਲ ਕੈਦ ਤੇ ਬਾਕੀ 22 ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਉਮਰ ਕੈਦ (14 ਸਾਲ) ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਮੁਜਰਮ ਭਗੋਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਇਸ ਨਰੋਡਾ ਪਾਟੀਆ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 97 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜੱਜ ਜਯੋਤਸਨਾ ਯਾਗਨਿਕ ਨੇ 'ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕਾਲਾ ਅਧਿਆਏ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ 'ਮੁੱਖ ਮੁਜਰਮ' ਕੋਡਨਾਨੀ (57 ਸਾਲ) ਨੂੰ 18 ਸਾਲ (ਵਧੀ ਹੋਈ) ਉਮਰ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਕੈਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 326 (ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸੱਟ ਮਾਰਨਾ) ਤਹਿਤ ਕੱਟੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੈਦ 28 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੱਤ ਹੋਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਸਾਲ ਧਾਰਾ 326 ਤਹਿਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਆਗੂ 55 ਸਾਲਾ ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ ਹੁਣ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ। ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਨਰੋਡਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕਾ ਬਣੀ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਕਰੀਬੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ

ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਹੈ। ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ (ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਵਾਂਗ ਹਨ ਤੇ ਨਰੋਡਾ ਪਾਟੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਅਧਿਆਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੀਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 120 ਬੀ (ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼), 302 (ਕਤਲ) ਅਤੇ 307 (ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਧਿਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 32 ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ 29 ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ।

One stop shop for all your taxi needs

**The Friendly Group Ltd.
Chelsea Taxi Brokers
OSG Corp.
Big Apple Brokerage Inc.**

All types of insurance

- *Medallion Loans
- *Medallion Transfers
- *Accident Claims
- *Taxi Stand Facility Available

Ph: 212-947-9833, 212-695-0601

We are here at your service to sell and buy or lease new & old medallions.
We are in business to help our Punjabi community since last 30 years.

**Please
Contact:**

Roman Sapino, Dan Bratshpis, Arun Agarwal, Jeff Simon
For Insurance: Shama Sharma, 212-947-9833, ext. 202
For Accident Claims: Roohi Preet Kaur, 212-391-1373

ਤੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

**ਟੈਕਸੀ ਮਡਾਲੀਅਨ
ਖਰੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਜਾਂ
ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈਣ ਜਾਂ
ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਡਾ
ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ
ਸਟਾਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ
ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰ
ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ।**

ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਾਦਲ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ ਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਮਾਤ-ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਇਕੱਤਰਤਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਾਰਟਰੇਟ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਿਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕੇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਛਤਰਛਾਇਆ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ, ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਠ ਵੀ ਠੋਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ

ਸਿਆਟਲ 'ਚ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਤਲ

ਸਿਆਟਲ: ਇਥੋਂ ਦੇ ਬਊਰੀਅਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀਟਾ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੀਟਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸਤ ਰਹੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਰਫ ਪਾਲਾ ਪਿੰਡ ਧਮੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸੇ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਬੀਟਾ ਆਪਣੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ 14 ਸਾਲਾ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡਣ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਹੱਥੋਪਾਈ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਬੀਟਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੱਟਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ।

ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੀਟਾ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਿਆਟਲ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਬੇਟਾ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੀ ਇਕ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਤੇ 15 ਸਾਲ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ।

ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਕੇ ਖੁਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਹੀ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਣਖੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਾ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹਰ ਕੌਮੀ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹਲ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ, ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ, ਪੰਥਕ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਾਕਾ ਜਥੇਬੰਦੀ (ਨਿਊ ਜਰਸੀ), ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਨਾਇਟਿਡ ਸਿੱਖਸ, ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਵਾਇਸ ਆਫ ਫਰੀਡਮ, ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਆਦਿ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਮਿਲਵਾਕੀ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭੋਗ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਕੋਈ ਆਗੂ ਨਾ ਪੁੱਜਾ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਚ 5 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸ. ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਪਿੰਡ ਰਤਨਗੜ੍ਹ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਭੋਗ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਇਹ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ?

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇੱਥੇ ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖਟਤਾ ਦੇ ਚਾਚਾ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭੋਗ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਰਤਨਗੜ੍ਹ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਕਾਲੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਬਾਲੀ ਦੇ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿਖੇ ਛੁਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਇਕ

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਸਬੱਬੀ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਨਿੱਕੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਦੱਖਣੀ ਕੈਰੋਲਿਨਾ ਦੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਗਵਰਨਰ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟੈੱਪਾ ਵਿਖੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਿੱਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ

ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਖੂਨ-ਪਸੀਨਾ ਇਕ ਕਰਕੇ ਬਹੁ-ਕਰੋੜੀ ਕੰਪਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਚੈਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਨਾ ਥਪਥਪਾਉਣ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਤਕਰੀਬਨ 45 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਬਣੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਅੱਜ ਉਹ ਇੱਥੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਕੁਕ/ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਨਸਸ ਸਿਟੀ (ਮਿਜ਼ੌਰੀ ਸਟੇਟ) ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨੂੰ ਕੁਕ/ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 816-806-6065

OKKJI Transfer LLC.

15238 Radiance Dr., Noblesville, IN, 46060

ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

***ਲੋਕਲ ਤੇ ਲੌਂਗ ਰੂਟ**

***ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ**

ਕਾਗਜ਼ ਦਿਓ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਓ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Toll Free: 1-855-966-5554

Manny Sandhu: 317-603-1000, Sam Bhullar: 732-486-9045

Fax: 317-774-9665

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਹਰ ਵਕੀਲ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਲਈ ਸ਼ਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਬਟਾਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ਦਦ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ 2007 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਅਸਾਈਲਮ ਦਫਤਰ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਕਈ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਖਿਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਡਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਟਾਰਨੀ

ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅਲਗ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ੀਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਅਤੇ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ

ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਹਨ,

ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਤੰਗ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸ਼ਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2007 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿਚਣ ਲਈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸ਼ਦਦ ਵੀ ਚਾਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸੰਮਣ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਾਨ ਦਲ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤੰਗ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਨਾਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ

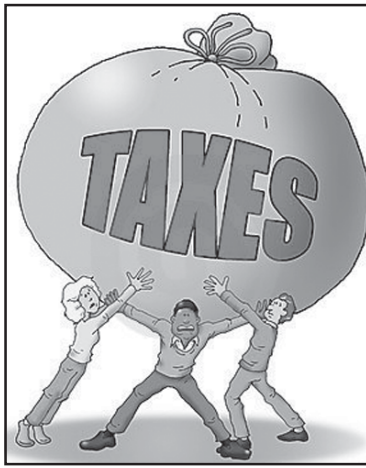
ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਤਸ਼ਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸ਼ਰਨ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਬੀਬੀ ਦਿਲਰਾਜ ਕੌਰ ਦੀ ਇਹ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਨ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਨ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੇਸ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੇ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੁਬਾਰਾ ਖੁਲਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪਿਆ 300 ਕਰੋੜ ਦਾ ਭਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤਣ 'ਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਸਾਲਾਨਾ ਬੋਝ ਪੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 180 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾ ਵਾਧੂ ਮਾਲੀ ਭਾਰ ਪੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਰਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਾਰਕ, ਉਦਯੋਗਿਕ, ਸੰਸਥਾਗਤ, ਹੋਟਲਾਂ, ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਸਾਲਾਨਾ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਰਾਜ 'ਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਪਾਰਕ ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਸੂਲੀ ਤੋਂ ਮਿਊਨਿਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ 178 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਉਹ ਦਰ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ

ਲਈ ਇਹ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਮੁਹਾਲੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਫਲੈਟਾਂ ਤੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਹਾਲੀ ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿਊਨਿਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਲੈਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਰੇਟ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਮਰ, ਬਣਤਰ, ਕਿਰਾਇਆ ਜਾਂ ਖੁਦ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਵਰੇਜ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਲਾ ਕੇ ਦੁਜਾ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਵਰੇਜ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਰਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਭਾਰ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਟਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਅਜੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਡੰਗ ਟਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚਲਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ 3000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਮਾਲੀਆ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਰਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧੂ ਮਾਲੀਆ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਅੱਗੇ ਪਾਉਣ ਨਾਲ

500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ

ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ

'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ 2009 'ਚ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ ਕਈ ਕੀਮਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀਏ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 9900 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਖ਼ਸਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅੱਧੋਂ ਵੱਧ 4900 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਗਰਾਂਟ 'ਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ 700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ 'ਚ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅੱਧ-ਪੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੁੱਛਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ. ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਪੈਸੇ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣੇ ਜਾਣਗੇ: ਬਾਦਲ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਟੈਕਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੀਮਤ ਵਿੱਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਗੈਰ-ਲੋੜੀਂਦਾ ਬੋਝ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣਾ, ਜਨਤਾ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੁਣ ਸਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕੇਂਦਰ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਲਟਕੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਖੋਖਲੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸੂਸਤ ਰਫ਼ਤਾਰ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧਵਾਟੇ ਹੀ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਾਮ ਬਾਗ ਵਿਖੇ ਮੁਰੰਮਤ ਕਾਰਜ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੰਮ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੋਬਿੰਦ ਕਿਲਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ 2008 'ਚ ਇਹ ਕਿਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ, ਵਿਖੇ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕਾਰਜ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਲਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਰਾਸਤੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਲਟਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਫੂਡ ਸਟਰੀਟ

ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਰਾਮ ਬਾਗ ਵਿਚ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਐਲਾਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਐਲਾਨੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵੀ ਅਧਵਾਟੇ ਲਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਇਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਜੁਰਮ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਐਮ.ਡੀ. ਰਹੇ ਤਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯਾਤਰੂ ਇਕ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦੀ ਹੱਬ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰੇ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲਾ

ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਉਸਾਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਥੇ ਫੂਡ ਸਟਰੀਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣੇ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਹਾਟ' (ਕਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰ) ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੀਆਈਆਈ ਦੇ ਆਗੂ ਗੁਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਕ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਵੀ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਾਮ ਬਾਗ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਕਿਲੇ 'ਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕਾਰਜ ਜਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਜਲਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਿਲੇ 'ਚ ਲਾਈਟ ਐਂਡ ਸਾਊਂਡ ਸ਼ੋਅ ਰਾਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਪਲਾਨਿੰਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਕਿਲੇ ਤੇ ਰਾਮ ਬਾਗ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਧੇਰੇ ਸੂਸਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਲਈ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ: ਕੈਪਟਨ

ਤਰਨ ਤਾਰਨ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ

ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਕਸ ਰਹਿਤ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਸੋਕਾ ਰਾਹਤ ਲਈ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ 98 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਖਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਠੱਪ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ-ਤਿਨ ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਟੈਕਸਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਸੀ.ਪੀ.ਐਫੀ. (ਐਮ.), ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ

ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੀਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਬਸਪਾ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚੋਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਉਤਸ਼ੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਣਕਿਆਸੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਿਸਕ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਹ ਲੈਣ 'ਤੇ ਹੀ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣਾ ਬਾਕੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੰਗਾਮਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਮ ਜਨਤਾ ਉਪਰ ਸਵੇਰੇ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉਠਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸ ਬੋਧ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਉਪਰ ਹੀ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਚੌਧਰੀ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਬੋਧਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੰਗਾਮਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ

ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁਣ ਰੱਦੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੰਗਾਲੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਉਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਚਹੇੜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹੀ

ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਉਪਰ ਨਵਾਂ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀ 58 ਤੋਂ 59 ਸਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਦੱਸਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਕਸ ਰਹਿਤ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਣ ਅਸਲ ਚਿਹਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੰਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਸੁਧਾਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਕਸਾਂ ਕਾਰਨ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਵੀ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾੜੇ ਦਿਨ ਦੇਖਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਹੁਣ ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਬੋਝ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਥਾਣੇ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ 20 ਸਾਲਾ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਿੰਡ ਕੁੱਬੇ ਦੇ ਵਾਸੀ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਦਲੀਪ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੀ ਪਾਪੜ ਫੈਕਟਰੀ

ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੁਝ ਪੰਨੇ ਫਾੜ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਰੰਥੀ ਜੋਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਦਲੀਪ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਰੋਕੀ ਤੇ ਅੰਦਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਬੇ ਵਾਸੀ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (28) ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ ਦੋ ਵਜੇ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਦਲੀਪ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰਿਵਾਲਵਰ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਉਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰੋਟੀ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹਾਈ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਥਾਣੇ ਦੇ ਮੁਣਸ਼ੀ ਤੇ ਸੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ

ਸਮਰਾਲਾ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੇ ਗਲਤੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਪਰ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਤੋਂ ਸਹਾਰੀ ਨਾ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

27 ਸਾਲਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਸ਼ਤਾਦਾਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਥਾਣਾ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਜਾ ਕੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੰਦ ਉਸ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਸਹਾਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ।

ਉਸੇ ਵਕਤ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰਿਵਾਲਵਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੋਲੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ 'ਤੇ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਚੌਥੀ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਫੜ ਲਿਆ। ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਸਪੁਰਾ ਤੇ ਗੁਰਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਕੁੱਬੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਇਆ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਜ਼ੇਰੇ ਇਲਾਜ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਕੁੱਬੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੱਭਰੂ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸੋਸ, ਡਰ, ਭੈਅ ਜਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਟਕਸਾਲੀ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੁੱਬੇ ਦਾ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਫ਼ੌਜੀ ਦਾਦਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਟਲੀ ਤੋਂ ਪਰਤੀ ਮਾਤਾ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਪਤਨੀ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਆਏ-ਗਏ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ: ਮੱਕੜ

ਸਮਰਾਲਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨਾ, ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 295-ਏ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਤਲ ਦੀ ਦਫ਼ਾ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸੁਣੋ

ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ
www.radiock.com 'ਤੇ

ਬੇਬੇਰੀਆ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ, 24 ਘੰਟੇ

Wifi Radio ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ

ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ, ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ
ਤੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ

- > Preet Fabric, Fremont > Kash Fabrics, Hayward
- > Sidhartha International, Fremont
- > Shalimar, Union City > Mann Grocery Market, Yuba City

ਰੇਡੀਓ ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ

832-551-5038

510-972-0442

'ਤੇ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

Khalsa Radio

"Independent Voice"

www.khalsaradio.org

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 24/7/365
ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣੋ 702-489-0222

Info@khalsaradio.org

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-900-3600

Radio CK, PO Box 296, Fremont, CA 94537

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

**ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ**

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ
ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733

Yuba City Ph: 530-383-2785

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

Punjab Times**Established in 2000
13th Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 90 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਪਤਾਨੀ ਲਈ ਆਖਰੀ ਹੰਭਲਾ

**ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਕੈਪਟਨ
ਬਿਊਰੋ):** ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ
ਝੱਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਈ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਪਿਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ
ਖੁੰਡਾ ਆਣ ਗੱਭਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ
ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ
ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ,
ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਕਾਮ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਦੁਹਰੀ ਜੰਗ
ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ
ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ
ਧਰਨਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਬਾਦਲਾਂ
ਨੂੰ ਵਖ਼ਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਰਟੀ
ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ
ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਹੈ।ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਕਰ ਕੇ ਹਰ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ
ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਇਸ ਰੋਸ ਨੂੰ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨੀਆਂ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਆਲੋਚਕਾਂ
ਦਾ ਇਹ ਉਲਾਂਭਾ ਵੀ ਉਤਾਰੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ
ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ
ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਢਿੱਲੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਦੂਜੀਆਂ
ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਅਗਾਮੀ
ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਜੋੜ-ਤੋੜ
ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੀਂ
ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ
ਵਿਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਹੀ**ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ**

ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ

ਉਮਰ ਕੈਦ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ
ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਮਰ
ਕੈਦ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਉਮਰ
ਕੈਦ ਦੀ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਕੈਦ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ
ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਜਸਟਿਸ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ
ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਸੋਧ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ
ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ
ਕਰਕੇ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਉਸ ਧਾਰਨਾ
ਨਾਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਖੇੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਹਲਾਉਣ ਲਈ ਕਈ-ਕਈ ਦਿੱਲੀ
ਦੇ ਵੀ ਫੇਰੇ ਲਾਏ ਪਰ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ
ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਿਆ। ਛੇ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ 'ਸਿਆਸੀ ਬਨਵਾਸ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਮੁੜ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ
ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਦੇ ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ
ਰੜਕਵੇਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ
ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ
ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਵਿਚ
ਹੋਏ ਭਾਰੀ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ
ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕ ਡਾਢੇ
ਔਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ
ਉਭਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ
ਇਸ ਰੋਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ
ਨੇ ਸੱਤ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ
'ਤੇ ਧਰਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ
ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ
ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚਸ਼ਾਮਲ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ
ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ
ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ
ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਆਗੂ
ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਿਆਸੀ
ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ
ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਕੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਮੰਗ ਨੂੰ
ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ, ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ
ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ
ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ
ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।
ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ
ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਸਰਗਰਮੀ
ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ
ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਖਸ਼ੇਗੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼
ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਨਰਮ
ਪਵੇਗਾ।ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੈਦੀ ਦੀ ਮੌਤ
ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ
ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋ
ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਹੂਮ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ
ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਤਕੂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ
ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ
ਬਾਅਦ ਦੋ ਟਾਡਾ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ।ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ
ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਤੇ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ
ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ
ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਮਰ ਭਰ
ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ
ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ
ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜਸਟਿਸ ਪਰਮਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਿਰਫ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਸਬੰਧੀ
ਦੋਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਕਤਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਲੀਭੀਤ ਦੀ ਇਕ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਾਡਾ ਅਧੀਨ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਸਖਤ
ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ
ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਪੀਲ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਸਟਿਸ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ
ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ
ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੈਦੀ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਕੈਦ
ਰਹੇਗਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੇ
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ
ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ
ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ
ਰਿਹਾਈ ਉਮਰ ਭਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜੀ ਧਾਰਾ
ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਤੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ।

ਜਾਅਲੀ ਈ-ਮੇਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ
ਰਹਿ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ
ਰੱਖਿਆ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼
ਵਾਲੀ ਜਾਅਲੀ ਈ-ਮੇਲ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ
ਦਿੱਤੀ।ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸੈੱਲ
ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖਲਬਲੀ ਮੱਚ ਗਈ ਤੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਦਫਤਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ
ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ
ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜਾਂਚ
ਪਤਾਲ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਸੰਨ ਆਫ ਸਰਦਾਰ' ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ
ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਜਾਂ
ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਿਲਮਾਂ
ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈ ਲਈ
ਜਾਵੇ।ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ
ਦੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ
ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ (ਕੁਝ ਅੰਸ਼) ਵਿਚ ਸਿੱਖ
ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ
ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਖਫ਼ਾ ਸਿੱਖ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ
ਜਥੇਦਾਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਇਸ 'ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ
ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ
ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂ
ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਟਾਉਣ
ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਚਾਰਜੇਈ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜ
ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਵਕੀਲ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ
ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ
ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਚਾਰ

ਮੈਂਬਰਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ

ਨਾਇਕ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਟੈਟੂਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ
ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ
ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਕਾਰ ਅਜੇ
ਦੇਵਗਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ
ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚੋਂਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ
ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ
ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ
ਦੁਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮੰਤਵ
ਨਾਲ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡ ਅਟਾਰੀ
ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ
ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ
ਮਤਲਬ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ
ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣੀ ਹੈ। ਨਾ
ਸਿਰਫ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਟ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ
ਵੱਲੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਫਿਲਮ
ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ
ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ
ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ
ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ
ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ
ਮਿੱਤਰ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ
ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੈਅ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੰਪਾਰਾਏ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸੰਨੀ ਧੂੜ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੱਪੀ

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਫਲ ਰਹੀ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ (ਵਿਪਸਾਅ) ਦੀ ਇਥੇ 25-26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਈ ਗਿਆਰਵੀਂ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਜਿਥੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਆਲੋਚਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਉਸਾਰੂ ਸੰਗਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਇਕ ਸਾਰਥਕ ਮੌਕਾ ਬਣੀ। ਇਹ ਵੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਰਹੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਦੋ ਰੋਜਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਰਹੇ।

ਪਹਿਲੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਪਸਾਅ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਆਏ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਤੇ ਨਵਨੀਤ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਵਿਪਸਾਅ ਦੇ ਰੂਹੋ-ਰਵਾਂ ਡਾ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਏ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ 'ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ-ਇਕ ਪੰਛੀ ਝਾਤ' ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਚਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬਖੂਬੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ।

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਸਨਮਾਨਤ

ਜੀਵਨ ਜਾਚ, ਸੋਚਣੀ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਆਏ ਅਸਲੀਲ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਤਰਜ਼ੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕਹਾਣੀ

ਕੀਤਾ। ਗਾਇਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਹਿਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਕੰਮਲ ਸੰਗੀਤਕ ਟੀਮ ਨਾਲ ਸੁਫੀ ਕਲਾਮ, ਸਾਹਿਤਕ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘੂ, ਹਰਭਜਨ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੁਖਦੇਵ ਸਾਹਿਲ

ਦੁਪਾਲਪੁਰ (ਧਾਰੀਦਾਰ ਕਮੀਜ) ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਦਰਬਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਵਨੀਤ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਿੰਦਰ, ਸ਼ਸੀ ਸਮੁੰਦਰਾ ਅਤੇ ਡਾ ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਨੇ ਕਹਾਣੀ 'ਖੇਡ ਚੈਸ ਦੀ', ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਨੇ 'ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ਾ' ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂੰ ਨੇ 'ਵੰਡਰ ਵੂਮਨ' ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਿੰਦਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸੈਸ਼ਨ 'ਸੁਰਮਈ ਸ਼ਾਮ' ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਜਨਾਬ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਕੁਝ ਗਜ਼ਲਾਂ ਤਰੰਨਮ ਵਿਚ ਕਹਿ ਕੇ

ਦਾ ਸਾਥ ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਇਕ ਰਾਹੁਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੋਨੂੰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਹਿਫਲ ਦਾ ਸੂਤਰਧਾਰ ਵਿਸ਼ੇ ਸਿੰਘ ਸੀ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਰੋਲ ਅਤੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕੁਲਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ ਮੇਲ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਗੁਰਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ। ਡਾ. ਗੁਰਭਜਨ

ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਪਰਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਘੋਖ ਕੇ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਰਚਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੰਤਵ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਚਨਬੱਧ ਸਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਉਚਾ ਮੰਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਸਕਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਆਉਣ ਤੇ ਲੋਕ ਸਾਰਥਕ ਆਲੋਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਮਿੱਥੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣੇ ਰੋਕ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੰਤਵ ਮਿਥਣ ਅਤੇ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ, ਫੋਟੋ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ।

ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ, ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਗੁਰਜਤਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ। ਡਿਸਟਰਬਿਊਸ਼ਨ, ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ, ਮਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਡਾ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ

ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੇ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਈ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰਾ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਅਤੇ ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਗਜ਼ਲਗੋ ਰਾਜਿੰਦਰਜੀਤ, ਡਾ. ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘੂ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਪਸਾਅ ਦੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਕਾਦਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੈਸ਼ਨ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਨਜ਼ਾਮਤ ਵਿਪਸਾਅ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰਾਨਾ ਤਬੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੇਜਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਦਲੇਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਰਾਜਿੰਦਰਜੀਤ, ਕਨੈਡਾ ਤੋਂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਵਿਪਸਾਅ ਦੇ ਮੁਖ ਸਪਾਂਸਰ ਜਸਵੀਰ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਏ।

ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ, ਰਾਜਿੰਦਰਜੀਤ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਡਾ ਅਮਰਜੀਤ ਟਾਂਡਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘੂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਹਰਭਜਨ ਢਿੱਲੋਂ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘੂ, ਜਗਜੀਤ (ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ), ਫਾਰੂਕ ਤਰਾਜ਼, ਸੁਖਪਾਲ ਸੰਘੇਤਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਸ਼ਸੀ ਸਮੁੰਦਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਆਜ਼ਾਦ ਜਲੰਧਰੀ, ਕਮਲ ਬੰਗਾ, ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ, ਬਿਕਰ ਸਿੰਘ ਕੰਮੇ ਆਣਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਹੀ ਮਾਣ ਨਾਲ..

24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੇਡੀਓ ਸ਼ੁਰੂ

www.GurbaniRadio.org

ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

605.475.6868 Ext. 4

832.551.5029 Ext. 4

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

- ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ
- ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ : ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ)
- ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ
- ਘਰ ਸੰਸਾਰ, ਦੇਸ਼ੋਂ ਪਰਦੇਸ, ਸੁਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਭੈਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
- ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਹਿੱਟਸ (Bollywood Hits)
- ਹਾਸਰਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਹੱਸਦੇ ਹਸਾਉਂਦੇ' ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ- ਘਰੇਲੂ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ LIVE
- ਯੂਐਸ ਚੋਣਾਂ 2012 ਸ਼ੋਅ
- ਝਿਲਮਿਲ ਤਾਰੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
- ਧੰਨ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਨਕਾ- ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ
- 'ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕੁਝ ਗੀਤ' 'ਲਹਿਰੇ' (ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਤੇ ਬਿਮਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਫੀਜੀ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ)
- 6 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ 'ਸਰਬ ਸਾਂਝੀ ਗੁਰਬਾਣੀ' (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੀਰਤਨ, ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਥਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ)
- ਸੋਮਵਾਰ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ LIVE Talk Show (ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੁਸਾਂਝ)
- 'ਇਕ ਸੋਚ' ਜੌਥ ਐਂਡ ਬਿਜਨਸ ਸ਼ੋਅ
- ਖ਼ਬਰਸਾਰ (ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ)
- ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਥਾਂਗਾਂ (ਮਸੂਦ ਮੱਲੂ)
- ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਧਾਣੀ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ 8:30 ਤੋਂ 10:00 ਵਜੇ)

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

- ਸੱਜਰੀ ਸਵੇਰ-ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ
- ਨਜ਼ਰੀਆ-ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰੋਜਾਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ

- ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਰੌਚਕ ਜਾਣਕਾਰੀ
- ਟੌਪ 10 -ਨਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੁਸਾਂਝ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮਸੂਦ ਮੱਲੂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ- ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬੀਬੀਸੀ ਹਿੰਦੀ ਤੁਸੀਂ 24 ਘੰਟੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ
605.475.6868 Ext. 1 ਜਾਂ
832.551.5029 Ext. 1

ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਨ ਤੋਂ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ

ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨ 24 ਘੰਟੇ - ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

605.475.6868 • 832.551.5029

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 408.722.7698 • Email: info@punjabiradiousa.com • 3750 McKee Road, # B, San Jose CA 95127 • Listen LIVE www.punjabiradiousa.com

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਬਣ ਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੀ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਾਏ ਗਏ ਇਸ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼

ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

‘ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵਾਪਰਿਆ ਤੇ 1995 ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮਰਹੂਮ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਬਣ ਕੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਰਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਿਖੇ ਹੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਮੂਹ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ

ਤੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਤੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਉਰਾ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰਪੁਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਏ ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਤਾਲਾ, ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਥਾਪੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ, ਪੰਥਕ ਸੇਵਾ ਲਹਿਰ

ਦੇ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਕੰਵਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨੋਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ ਦੇ ਭਰਾ ਨਿਰਭੈਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਤ ਸਿੰਧਵਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਡ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਾਤਾ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜੇਆਣਾ ‘ਚ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰਾਇਆ

ਰਾਏਕੋਟ: ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਆਣਾ ਕਲਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਦਿਲਵਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 18ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਭੈਣ ਬੀਬੀ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਤੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੰਪਾਏ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ‘ਚ ਕੈਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2005 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੱਤਿਆਮ ਤੇ ਲਿਬਰਟੀ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ

ਸਿੰਘ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਗਲ ਤੇ ਜਗਨਨਾਥ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ 25-25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਬੱਬਰ

ਮਿਲੇਗੀ। ਉਹ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ‘ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਜੁਰਮ ਕਰਨ, ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਤੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਿਸਮਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲ ਹਨ।

ਇਹ ਜੁਰਮ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, ਧਮਕਾਥੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਐਕਟ ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ (ਰੋਕੂ) ਐਕਟ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਉਤੇ ਦੋਹਰੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜਸਪਾਲ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹ ਧਮਾਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬੰਬਾਂ ਰਾਹੀਂ 22 ਮਈ, 2005 ਨੂੰ ਸਿਨਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਫਿਲਮ ‘ਜੇ ਬੋਲੇ ਸੇ ਨਿਹਾਲ’ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ‘ਤੇ ਲਾਇਆ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਸਟਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 42 ਵਿਚ ਬਣੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ‘ਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਬਣੇ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੈਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਲਾ ਕੇ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਪਾਰਕ ਦੇ ਲੱਗੇ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਇਹ ਪੋਸਟਰ ਚਿਪਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਇਸ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਾਰਕ ਕਹਿਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੋਸਟਰ ਚਿਪਕਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਦੇ ਆਗੂ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ, ਹਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਸਾਢੇ 10 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਕਤ ਪੋਸਟਰ ਉਤਾਰਿਆ ਤੇ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਘਪਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਮੁਅੱਤਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੈਨੇਡਾ ਫ਼ਰਾਰ

ਕੈਨੇਡਾ ਬੈਠੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਵੀ ਕਢਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਨਖਾਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਭਾਦਸੌਂ (ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ (ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ) ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰੇਵਾਲ ਰੁਪੌਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਮੌਕਾ ਤਾੜ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਡੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਈ. ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਭਾਦਸੌਂ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੋ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਦਾ ਪਤੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਬਾਕੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਾਲ ਕਢਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਪੜਤਾਲੀਆ ਟੀਮ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੇ ਜੀ.ਪੀ.ਫੰਡ ਦਾ ਖਾਤਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਦਾ ਜੀ.ਪੀ.ਐਫ. ਵੀ ਕਢਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਜਾ ਰਹੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਡੁੱਬਣ ਨਾਲ ਸੌ ਮੌਤਾਂ

ਮੈਲਬਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵੱਲ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਆ ਰਹੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣ ਨਾਲ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਏ.ਬੀ.ਸੀ. ਚੈਨਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 5500 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚੜ੍ਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੱਚੇ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਖੋਜ ਟੀਮਾਂ ਨੇ 55 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਹੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਕਿਸ਼ਤੀ ‘ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਏਜੰਟ ਹਾਜ਼ੀ ਗੁਲਾਮ ਨੇ 150 ਬੰਦੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਅਫਗਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰਸਤੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਸਖ਼ਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਅਸਲੂ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੇਸ ‘ਚੋਂ ਬਰੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਅਸਲੂ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਣਾ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1996 ਵਿਚ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਖਿਲਾਫ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25/54/59 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਕੋਲੋਂ 1 ਰਾਕਟ ਲਾਂਚਰ, 3 ਹੱਥ ਗੋਲੇ, 23 ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਤੂਸ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਅਤੁਲ ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ।

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਓਹਾਇਓ ਵਸਨੀਕ, ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਪਾਸ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ, 5'-3" ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਯੋਗ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: partapbajwa@hotmail.com

US citizen/green card holder match sought for US citizen Jatt Sikh divorcee girl, no issues, 34 years, 5'-8". California residents only. Please contact: Email: hkbrar1951@yahoo.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

US citizen or green card holder girl sought for US green card holder Rajput boy 29, 5'-11". Call: 318-348-7448 or 661-229-6823 (Cell)

Sikh parents seek pretty, tall, professionally qualified match for US citizen clean-shaven boy 26, 5' 11", Master degree, working as financial analyst with a reputed Company. Contact: kpsingh263@gmail.com

Wanted suitable professional match for US citizen Jatt Sikh boy, 39, 5'-7" MD, good practice, innocent divorcee, issueless. Respectable family. Email bio-data & recent photo @ ssg77429@gmail.com

ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੋਹਣੇ-ਸੁਨੱਖੇ ਦੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਉਮਰ 29 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6'-1" ਤੇ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ। ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੈਟਲ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਜਲਦ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਖਰਚਾ ਲੜਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੇਪਰ ਮੈਰਿਜ ਅਤੇ ਵੱਟੇ ਦੇ ਸਾਕ ਵਾਲੇ ਸੰਪਰਕ ਨਾ ਕਰਨ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ, 510-861-5851, ਈ-ਮੇਲ: gentlemandhillon@yahoo.com or gentlemandhillon@gmail.com

ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣੇਗੀ ਫਿਲਮ

ਰੋਮ: ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ 1939 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1943 ਤੱਕ ਇਟਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਮਿਲਟਰੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਫੁਰਲੀ ਵੱਲੋਂ ਇਤਾਲਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਇਟਲੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਇਟਲੀ ਖਾਤਰ ਲੜ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਮਿਲਟਰੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਫੁਰਲੀ ਦੇ ਭਾਈ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਟਾਲੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲੀ 45 ਮਿੰਟ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਮਿਲਟਰੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਫੁਰਲੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਦਾ ਮਹੁਰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਮਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 1860 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੁਗ਼ਲ ਸਮਾਰਕਾਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਗਜ਼ੇਟੀਅਰ 'ਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਕਬਰਿਆਂ, ਬਾਗਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਉਤਰਵਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਲਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਤੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੁਗ਼ਲ ਸਮਾਰਕਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰੀ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦਿਆਂ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਲਾਏ ਬੋਰਡ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੈਰ-ਅਮਰੀਕੀ ਭਾਇਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਤੋਂ ਹੌਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਯੋਗਦਾਨ 2008 ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਿੱਟ ਰੋਮਨੀ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੋਮਨੀ ਦੇ ਦਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਫਲੋਰਿਡਾ ਦਾ ਡਾ. ਅਕਸ਼ੈ ਦੇਸਾਈ ਇਕੱਲਾ ਅਜਿਹਾ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰੋਮਨੀ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੋਮਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਫ਼ੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਦੇਸਾਈ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਮਨੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ 'ਸਟਾਰਜ਼ ਐਂਡ ਸਟਰਾਈਪਜ਼' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਦੇਸਾਈ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਅਜਿਹੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਮਨੀ ਕੌਮੀ ਵਿੱਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2008 ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਮਨੀ ਲਈ

ਵੱਡਾ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰੋਮਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜੇਕਰ ਦੇਸਾਈ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਾਨੀ ਹਨ ਤਾਂ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਕਰੀਬ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 10 ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤਕ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਫਰਨਾਂਡੋ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ), ਸ਼ੈਫਾਲੀ ਰਾਜਦਾਨ ਦੁੱਗਲ (ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ), ਰੋਸ਼ਮਾ ਸਾਓਜਾਨੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ), ਰਾਜ ਗੋਇਲ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ), ਕਾਮਿਲ ਹਸਨ (ਸਰਾਤੋਗਾ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਤੇ ਅਜੀਤਾ ਹਾਜ਼ੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਲੇਖਕ ਡਾ. ਦੀਪਕ ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਡਾਲਰ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾ ਟਾਪਾ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਲਾਸ ਅਲਟੋਸ ਹਿਲਜ਼) ਤੇ ਗਰੀਸ ਰੈਡੀ (ਨਿਊ ਜਰਸੀ) ਨੇ ਵੀ ਏਨੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਾਰਖਾਨੇ 'ਚ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜਾਮਨਗਰ ਸਥਿਤ ਤੇਲ ਸੋਧਕ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 300 ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਾ ਕੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਖਾਸਾ ਰੋਸ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਉਸ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਵੇ। ਜੇਕਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਬਹੁਧਰਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰੇਕ ਫਿਰਕਾ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

Quick Stop 40, Oklahoma

Help Wanted

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੁਕ, ਕੈਸ਼ੀਅਰ, ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਫੁਲਕੇ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਕਾਲ ਕਰੋ: 832-512-7172

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards

Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL

1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY

ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y. 11101

Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622

www.indousexpress.com

Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041

7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO

INDIA

ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਚੌਧਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਚੌਧਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ (ਸੀ.ਪੀ.ਐਸ.) ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਲੇ ਟਕਰਾਅ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਨੂੰ 'ਸ਼ਕਤੀਆਂ' ਦੇਣ

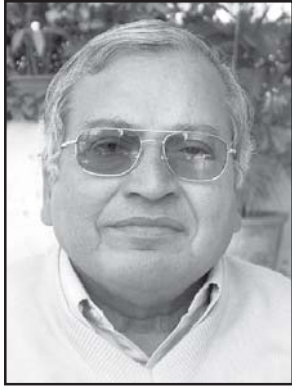
ਖਾਧੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਫਾਈਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਦੂਜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੰਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਫਾਈਲਾਂ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਯਮ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਹ ਘੋਖਣਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫੋਨ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾੜੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਏਨੀ ਛੋਟੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਗੇ ਪਰ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਸਿਰੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ

ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਨਾ ਸੁਣਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤਬਾਹਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੁਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ

‘ਤੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਸਿੱਧੂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਾ.

ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ। ਜੇਕਰ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦੂਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁੜ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਭਾਰਨਗੇ।

ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਵਿਚਾਲੇ ਖੜਕੀ

ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਡਾ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦੂਲੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਹੈ।

ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੱਧੂ ਕੋਲ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਾਈਲਾਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਭੇਜਣਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ 'ਬਿਜ਼ਨਸ ਆਫ਼ ਰੂਲਜ਼' ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ਼ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਭੇਤ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਹੁੰ

ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰਨ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਹੱਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰਨ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਢਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਲੰਘੇ ਦਿਨ ਯੂ.ਟੀ. ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਵਿਧਾਇਕ ਕਾਕਾ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸੁਝਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਧਾਇਕ ਕਾਕਾ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਕੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਨਵਤੇਜ ਚੀਮਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਰਮਨ ਭੱਲਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰਬਾਨ, ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਦੱਤ ਸਰਮਾ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਮੰਗਤ ਰਾਏ ਬਾਂਸਲ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਰਿਪਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ

ਸਿਬੀਆ ਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਯੋਜਨਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਰ. ਆਰ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਕਾਕਾ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਭੱਠਲ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਆਗੂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਕੋਈ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸੇ।

ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਕੈਪਟਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 17ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸ਼ਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਤੇ ਬਟਾਲਾ ਵਿਚ ਰੱਖਤ ਪੁੰਨਿਆ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੇ।

ਬਾਦਲ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ‘ਚ ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਆਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਬਾਦਲ ਦਾ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤਾਂ ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਸੰਮਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸਕਾਨਸਨ ਪੂਰਬੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਮਨ ਬੀਤੇ 8 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਸਕਾਨਸਨ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਿਰਕਲੈਂਡ ਐਂਡ ਏਲਿਸ ਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਆਧਾਰਤ ਮਾਈਕਲ ਬੈਸਟ ਐਂਡ ਫਰੈਡਰਿਕ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਮਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤਾਂ ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹੋਰ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਕੇਸ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਤੇ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਫੜ ਰਿਹਾ ਗੁਜਰਾਤ ‘ਚੋਂ ਉਜਾੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਹੱਕ ਨੇ ਉਥੇ ਵਸੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੱਛ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਢੰਗ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਤੇਜ ਰਾਮ ਰਣੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾਈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਗੁਹਾਰ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਆਏ ਕਿਸਾਨ।

ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ

ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ

ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੇਗਾ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਤੇਜ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੁਜ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਜਾਲ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੁਜ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੱਛ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਬੇ ਆਬਾਦ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਆਬਾਦ ਕਰਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕੀਮਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭੂ ਮਾਫੀਆ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਘੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਆਏ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣੀ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁਕਣ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਵਿਹਾਰ

ਮੀਡੀਏ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਰਗੇ ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ‘ਲਿਵ ਇਨ ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ’ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬੰਧ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਤੱਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਸਮਝ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਡਲਟ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਕਾਲਮ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਤਾਨਵੇਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲਵਾ ਆਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਉਹ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਜਣੇਪੇ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦੇ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਕਹਿਰੀ ਕਾਂਡ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਦਾ ਪੇਟ ਚੀਰ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬੱਚਾ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਟੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੇ ਲਾਹਨਤ ਪਾਈ, ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਡਾਕਟਰ ਜਾਗੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਅਠਾਈ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਵੀ ਚਪੇਤ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵੀ ਤੇ ਉਸ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਵੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਖੁਨੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਇਆ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜੁਆਬੋਂ ਸੇ ਅੱਛੀ ਹੈ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਮੇਰੀ, ਨਾ ਜਾਨੇ ਕਿਤਨੇ ਸੁਆਲੋਂ ਕੀ ਆਬਰੂ ਰੱਖੇ।’ ਇਸ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇਵਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ, ‘ਨਾ ਜਾਨੇ ਕਿਤਨੇ’, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਕੋਲੇ ਦੀ ਦਲਾਲੀ ਦੀ ਕਾਲਖ ਉਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਕਦੇ ਫਿਰ ਵੀ ਲਿਖਾਂਗੇ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਮੱਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਸ ਤੀਹ ਅਗਸਤ ਦੇ ਦਿਨ ਵਾਪਰੀ ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹਲੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਫੌਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ।

ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਅਤਬੰਗ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਬੇਤੁਕੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਨੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਦਾ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਵੀ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰੀ ਲਾਹ-ਪਾਹ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਬੁਰਾ ਕਿਉਂ ਲੱਗਾ? ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ? ਜਾਂ ਉਹ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦੀ ਪੁਲਿਸੀਆ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਕੁੜੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾੜੇ ਚਾਲ-ਚੱਲਣ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਾਧੂ ਘਰ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਅਫਸਰੀ ਦਾ ਰੋਅਬ ਏਨਾ ਸਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕੁੜੀ ਜਦੋਂ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ ਤੇ ਵੀਹ ਗਜ਼ ਚਲੀ ਗਈ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਪੁਲਿਸੀਆ ਭਜਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਵੇ ਤੇ ਉਹ ਫੜ ਲਿਆਇਆ। ਕੁੜੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਜੇ ਏਦਾਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਕੀਤੀ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਹੇ ਉਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਚੰਦ ਮਿੰਟਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਤਰਬੱਲੀ ਮੱਚ ਗਈ ਕਿ ਭਲਾ ਏਨਾ ਅਨਰਥ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਆਪ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਮੌਕੇ ਕੀਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦਾ ਗਲਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਜਾਂਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਕੱਢਣ ਤੁਰ ਪਈ ਕਿ ਇਹ ਚਰਿਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾੜੇ ਹੋਣਗੇ? ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਾਲ-ਸੈਂਟਰ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਨਗੇ, ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵੀ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਕਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ?

ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਦੋ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੀਜੀ ਬਣ ਚੱਲੀ ਹੈ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਦੋ ਹਨ, ਪਟਿਆਲੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ, ਜਿੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਜਾਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਰਿਤਰਹੀਣ ਹੋ ਗਏ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮੂਰਖ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਸੋਚ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਮੁੰਡਾ ਬੇਗਾਨੀ ਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵੇ ਤਾਂ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੁਠੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ‘ਅਣਖ’ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਮੂਰਖ-ਮੱਤ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲੱਗਾ ਹੈ? ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰੀ ਰੋਅਬ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਅਧੋਤੀ ‘ਅਣਖ’ ਦੀ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਈ!

ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਣਖ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ ਮਾੜੇ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਵਾਇਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੀ. ਵੀ. ਨੇ ਕੋਈ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਲੁਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੱਭ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਜਣੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ‘ਲੋੜ’ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਣਖ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਜੇ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ

ਵੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ‘ਅਣਖ’ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦੇਸ਼ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਮੂੰਹ ਨਿਕਲਣ ਉਤੇ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨੱਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਬਰਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਕੋਲ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

‘ਸਵੇਬਰ’ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਸਵਅਮ ਵਰ’ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਰ ‘ਸਵਅਮ’, ਭਾਵ ਕਿ ਆਪ ਖੁਦ, ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੀਤਾ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਾਮ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਦਰੋਪਦੀ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਤਾਹ ਘੁੰਮਦੀ ਮੱਛੀ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਤੀਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚੋਣ ਦਾ ਇਹ ਹੱਕ ਕੁੜੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਲੋਕ, ਕੁਝ ਲੀਡਰ ਤੇ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੀ, ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝਿਕੀ ਵਿਚ ਕੱਸ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਘਟੀਆ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਆਏ ਦਿਨ ਭੱਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂ ਪੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਾਹੁਬਲੀ ਐਮ ਪੀ ਨੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਉਘੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਨੇ ਵੀ ਏਦਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਬੀਬੀ ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਕਲ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀਰ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝੇ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਚੂਚਕ ਦੀ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪਿਆਰ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਮੌਤ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਿਆ। ਉਹੋ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਦੇ ਮੇਰਨ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਕਹਿਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

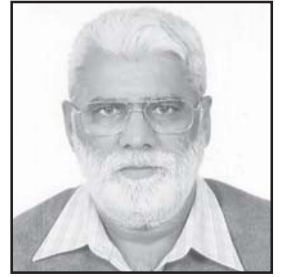
ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਇਥੇ ਕੁਝ ਆਪੋ ਬਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨੇਕੇਦਾਰ ਵੀ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਜਾਂ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੁੜਦੰਗ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟੋਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ਕ ਕਹਿ ਕੇ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੇਟ ਹੋਈ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਬੈਠੇ ਸਕੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰਨ ਵਿਚ ਆਸ਼ਕ ਕਹਿ ਕੇ ਥਾਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਕੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਬੀਬੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਸਹਿਵਨ ਹੋਈ ਭੁੱਲ’ ਕਹਿ ਕੇ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਮੀਡੀਆ

ਵੀ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਉਹ ਖਬਰ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੁੜਦੰਗੀਆਂ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ, ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬੀਬੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਉਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇੰਜ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਚੱਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਉਲੰਘਣ ਵਿਚ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਟੰਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਈ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਟੀ ਵੀ ਸਕਰੀਨਾਂ ਉਤੇ ਵੇਖੀਆਂ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਾ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਖਬਰ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਆਪ ਇਹ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਲਿਆ, ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕੇਸ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਕਰਨੀ ਵੀ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਈ ਭਾਈਵੰਦ ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੀਡੀਏ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤ

■ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਰਗੇ ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ‘ਲਿਵ ਇਨ ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ’ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬੰਧ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਤੱਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਸਮਝ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਡਲਟ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਮਿਹਣੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਪੁੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ‘ਤੂੰ ਕੌਣ, ਮੈਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ’ ਦਾ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਕੁ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੀੜ ਹੁਣ ਹੋਰਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਤਰਕਾਰ-ਸਰਾਭਾ!

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ 2012 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਲੇਖ “ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਤਰਕਾਰ” ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੱਗਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ਅਤਿ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 1899 ਵਿਚ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ‘ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ’ ਕੱਢਿਆ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਖਬਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਧਿਆਨਗੋਚਰੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲੱਭਣ ਲਈ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਤੱਥ ਲੱਭੇ। ਸਿਰਮੌਰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੱਚੀ ਸੱਚੀ ਸੁਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ:

1. ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਗੀਤ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਹੋਠਾਂ ਉਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ, ਸੇਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੜੀ ਔਖੀ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਢੇਰ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਨੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ‘ਚ ਪੈਰ ਪਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਨੇ। - ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ

2. ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ

ਨਾਵਲ ‘ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੇ ਤਲਵਾਰਾਂ’ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾ ‘ਤੇ ਸ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1962 ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਰਕ, ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ, ਗੁਰੂ, ਭਰਾ ਤੇ ਦੋਸਤ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

4. ਸੰਨ 1913 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਾਭਾ ਦਾ ਨਾਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਵੰਨਗੀ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਪੰਗਤੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੁਣਸ਼ੀ ਜੀ ਰਾਮ ਆਏ ਜਗਤ ਰਾਮ ਜੀ ਰੱਖ ਵਖਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਮਿਲਿਆ ਆਣ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਸਹਾਉਣ ਲੱਗੇ।

(ਇਹ ਤੱਥ ਆਤਮ ਕਥਾ ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ, ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰੋ. ਮਲਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪੰਨਾ 73 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।)

ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ‘ਮੇਰਾ ਜਰਨੈਲ’ ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਦ ਪਾਠਕ, -**ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ**
kuldips13@yahoo.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 8 ਸਤੰਬਰ 2012

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਜਨਾਜ਼ਾ

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅੱਜ ਇਹ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ। ਜੇ ਮੀਡੀਆ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਾ ਛੇੜਦਾ ਤਾਂ ਕਾਤਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਟਿੱਲ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਾਡਲ ਕੁੜੀ ਜੈਸਿਕਾ ਲਾਲ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਭ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਮੁਜਰਮ ਆਖਰਕਾਰ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਦਕਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵੀ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜੋ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਰੋਲ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਨ ਸੀ। ਕਾਰ ਦਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਭ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ 21ਵੀਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਰਵੱਈਆ ਮੱਧ-ਯੁੱਗ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਬਦਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦਾ ਇਕੱਠਿਆਂ ਤੁਰਨਾ ਵੀ ਗੁਨਾਹ ਹੈ? ਪ੍ਰੈਸ-ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਅੱਜ ਦੀ ਫੋਟੋ' ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਕੁੜੀ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇ, ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ; ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਧਮਕੀ ਤਾਂ ਕੀ ਸੁਣਨੀ ਸੀ! ਤੇ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਆ ਰਹੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਹੇਠ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੋਟੋ ਬਣਾਉਂਦੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦੀ ਤੜਫਦੀ-ਤੜਫਦੀ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈ, ਪਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਖਬਰ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੂਤ ਕੱਢ ਰਹੀ ਤਾਂਤਰਿਕ ਸਾਧਣੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਬੱਸ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ; ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਫ਼ ਹੀ ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਟੋ ਨਾ ਛਾਪਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜਕੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਚਰਚਾ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਅਦਾਰੇ ਤਾਂ ਨਿਰੋਲ ਵਪਾਰਕ ਵਾਧੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸੌੜੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਨਿਰਲੇਪ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸੌੜੇ ਹਿਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਿਰ ਵੱਢਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਹਰ ਅਸੂਲ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਖਬਰਾਂ ਛਾਪਣ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਪਿਛਾਂਹ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਭਲਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਾੜੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਿਫਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਆ ਖਲੋਂਦੀ ਹੈ। ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਜਿਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਮਰਨ ਲਈ ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜਾ 'ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ' ਹੈ। ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸੌੜੇ ਹਿਤਾਂ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਬੋਝੇ ਭਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਸ਼ਕਾਰਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇਖਦਿਆਂ-ਦੇਖਦਿਆਂ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਇਸ ਮੁਟਿਆਰ ਵਾਂਗ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਏ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰਸਾਤਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਹੀ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਗਦਰੀਆਂ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਲਈ ਜੂਝ ਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਚਿਤਵਿਆ ਸੀ! ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਇਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰੇਲ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸੌੜੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਕਿਥੇ ਸਾਂ?

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

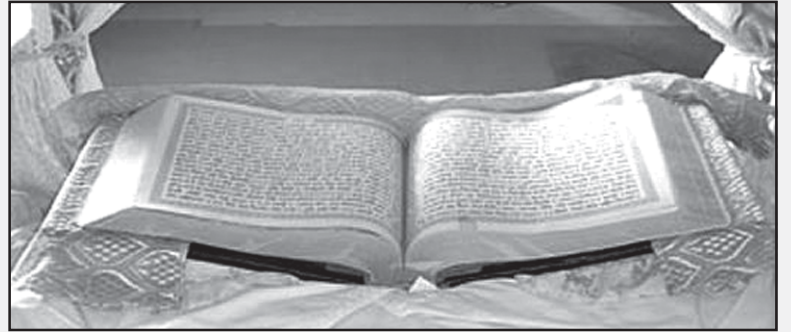

ਸੁਣਿਓ ਜੀ ਦਲ-ਬਦਲੂਓ!

ਲੋਕ-ਰਾਜ ਦਾ ਬੂਟਾ ਸੀ ਹਰਾ ਭਰਿਆ, ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੱਟਿਆ ਏ। ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਬਦਲਦੇ ਪਲਾਂ ਅੰਦਰ, ਛੱਜ ਵਿਚ ਪਾ ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਛੱਟਿਆ ਏ। ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਪਾਸੇ, ਇਹੀਓ ਸੋਚਦੇ ਕਿੱਧਰੋਂ ਖੱਟਿਆ ਏ। 'ਆਇਆ ਰਾਮ' ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦਾ, 'ਗਇਆ ਰਾਮ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਟਿਆ ਏ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਏ, ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਦਲ-ਬਦਲੂਆਂ ਰਟਿਆ ਏ। ਮਕਰ ਕਰਦੇ ਓ ਕਾਹਨੂੰ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਦਾ! ਸਿੱਧਾ ਕਹੋ ਖਾਂ ਬੁੱਕ ਕੇ ਚੱਟਿਆ ਏ!

ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸੰਕਲਿਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਰਥ, ਪਰਉਪਕਾਰ, ਸਿਮਰਨ, ਧਰਮ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸੇਵਾ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਕੋਰੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜੇ ਰਤਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਉਦੋਂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਸੀ।

ਵਿਲੱਖਣ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਸਾਂਝੀ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰ ਕੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਮਹਾਨ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਵਾਰਸ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਬਾਣੀ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਿਖਤਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਬੀ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਐਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਐਸੇ ਹਵਾਲੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਹਰ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੌਂਪਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੈਂਚੀਆਂ ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਜੀ ਕੋਲ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਤਰਤੀਬ ਮੁਤਾਬਕ, ਸੰਪਾਦਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੜੀ ਲਗਨ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਉਂਚ ਕੋਟੀ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੋਝੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਫਿਰ ਨਿਰੀ

ਪਾਰਲੋਕਿਕ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਵਿਹਾਰਕ ਬਣਤਰਾਂ ਦਾ ਗਹਿਨ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੜੇ ਸੰਜੀਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੜੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਇਹ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 1604 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਸੰਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੀ ਇਬਾਰਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਹੈ- 'ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸਵਾਮੀ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮਹਾਮਾਨਯ ਪੁਸਤਕ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਸੰਮਤ 1660 (ਸੰਨ 1603 ਈਸਵੀ) 'ਚ, ਇਹ ਰਾਮਸਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੋਂ ਲਿਖਾਉਣਾ ਆਰੰਭਿਆ। ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਭਗਤ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਕੇ ਸੰਮਤ 1661 (ਸੰਨ 1604 ਈਸਵੀ) ਵਿਚ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਇਸੇ ਸਾਲ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਅਸਥਾਪਨ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਥਾਪਿਆ।'

ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਨੀਵੀਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਗਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਲਏ। ਇਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਕਲਪ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਸਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠਾਂ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਬੀੜ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਨੂੰ 1708 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਤੁੱਲ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ, ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੋਚ ਸੀ, ਇਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸੂਲਾਂ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਤਰਜ਼ੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸੰਕਲਿਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਧਿਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਰਥ, ਪਰਉਪਕਾਰ, ਸਿਮਰਨ, ਧਰਮ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਸੇਵਾ, ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਕੋਰੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜੇ ਰਤਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਉਦੋਂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਸਾਂਝਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਉਪਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਵੈ-ਮਾਣ ਤੇ ਸਹਿਹੋਂਦ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਸਨ। ਬਹੁਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਲਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੇ ਕਥਨ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮੇਏ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਉਸ ਸਦੀਵੀ ਸੋਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਦੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਗਰਿਆ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਸਾਗਰਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣਗੀਆਂ।'

ਜਦੋਂ ਡਾਢੀਆਂ ਧਨਾਢ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਿਆਸੀ ਜੋਤਤੋਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਉੱਪਰ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੇ ਖੋਜ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋੜਨ-ਮਰੋੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਘਾਤਕ ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ।

‘ਤਰਕ ਦੇ ਯੁਗ’ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ’ਤੇ, ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹਿੱਤ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਕੂੜ-ਕਬਾੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਤੰਤਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਭਰਮ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹਉਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਕਸਰ

ਕੋਲਿਨ ਟੋਡਹੰਟਰ

ਹੀ ਜਨਤਕ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਅਮਲ ਗ੍ਰਹਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਗਿਣੀਆਂ-ਮਿਥੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਹੁਣ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

‘ਵਿਗਿਆਨਕ’ ਬਹਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹੁਣ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਖਿਲਵਾੜ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਹੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਭੜਕ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੇਬਾਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾਅ ’ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਣ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਲਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬਹਿਸ-ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਖਾਸ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕੱਟੜ ਵਿਚਾਰਾਂ ’ਤੇ ਬਜ਼ਿਦ ਹੋਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੱਲ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਵਾਮ ਦਾ ਭੰਬਲਭੁਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਫ਼ਰ ਤੋਲਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਤਾਕਤਵਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਤੰਤਰ ਰਾਹੀਂ ਘਰੇਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੰਬੂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਥਾਹ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਕਿ ਤੇਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧੜਵੈਲ ਕੰਪਨੀ ਐਕਸਨਮੋਬਿਲ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ 29 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਪੌਣਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਬਾਰੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਅਮੈਰੀਕਨ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (ਏ.ਈ.ਆਈ.) ਨੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖ ਛਾਪਣ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਫੇ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਪੌਣਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਸਬੰਧੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੈਨਲ ਦੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ 2007 ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਐਕਸਨ ਨੇ 16 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਨਪੀਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮੈਰੀਕਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧੜਵੈਲ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਸਨਮੋਬਿਲ, ਸ਼ੈਲ ਅਤੇ ਬੀ.ਪੀ. ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਗਰੀਨਪੀਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਬਾਰੇ ਉਸ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਉਰਜਾ ਦੇ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸ਼ੰਕੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ

ਪੌਣਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗੜਬੜ, ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਹਿਰ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ

ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਕੋਲਿਨ ਟੋਡ ਹੰਟਰ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਹਨ। ਬੰਗਲੌਰ ਤੋਂ ਛਪਦੀ ਅਖਬਾਰ ‘ਡੈਕਨ ਹੈਰਾਲਡ’ ਅਤੇ ਚੇਨਈ ਤੋਂ ਛਪਦੀ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ’ ਲਈ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਚੇ ‘ਕਿਸਾਨ ਕੀ ਆਵਾਜ਼’ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਲੇਖ ਲਿਖੇ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਤਾਜ਼ਾ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਧੜਵੈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਖਰਾਇਤੀ ਕੰਮ ਐਲਾਨ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਲਿਨ ਦੇ ਇਸ ਲੰਬੇ ਲੇਖ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਦਬਾਅ ਤਹਿਤ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੈਸਾ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚਾਰੀ ਸੁਣਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਰਾਇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਕ ਹੋਰ ਢੰਗ ਵੀ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਇਹ ਧੜਵੈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੀ.ਐੱਮ.ਓ. (ਜੀਨ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਾਂ ਜਾਂ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਣਤਰ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ) ਕੁਦਰਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਸ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਿੱਤ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਉਰਜਾ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਚੱਟਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜੱਫਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਬਾਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਬਟੋਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਹੱਡ ਹਰਾਮ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬਾਪਤੋ ਵਾਲੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬਲਾਗ ਸੰਚਾਲਕ ਜਾਂ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੂੜ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਰੰਗਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਇਕ ਹੀ ਤੱਥ ਤੋਂ, ਦੋ ਉੱਕਾ ਹੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ‘ਗੰਭੀਰ’ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮਥੌਣਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬਾਪਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ‘ਮਾਹਰ’ ਚਿੰਤਕ ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਪਰ ਸਜ-ਧਜ ਕੇ ਜੋ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪਰੋਸਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਪੱਖੋਂ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਗਾ-ਦੇਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਪੀੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਗੋਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ

ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਨੁੱਡੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਭੇਰਾ ਲਗਾਓ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਨਾ ਪਵੇ, ਫਿਰ ਪੁਰਾਣੀ ਅਜ਼ਮਾਈ ਹੋਈ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਨੇ ਇਕ ਕੋਬਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫ਼ੀਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਯੂਰਪੀ ਕੌਮਾਂ ਉੱਪਰ ਜੀਨ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਮਾਲ ਬੋਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਫ਼ੀਰ ਨੇ ਹੋਰ ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੂਚੀ’ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਲੋਂ ਵਿਗਿਆਨ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਸਲਾ

ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਨਅਤ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਦਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਰੀਮਾਂ, ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੁਰਾਕੀ ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚੰਨ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤੀ ਆਧਾਰਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਢਾਈ ਲੱਖ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋਤ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜੁੱਡਲੀ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਅਜਿਹੇ ਬੀਜ ਵੇਚਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਚੁਣਵੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੱਭਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਤੰਤਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਡਾਢੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਫਸਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਬੀਜ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੌਸਮੀ ਫਲ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ, ਕੀੜੇਮਾਰ/ਨਦੀਨਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਤ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਲੋਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਤਿਜੇਰੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਸਾਂਭਣੇ ਔਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਹੁਣ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਲਓ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਦਵਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਖੋਜਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਦਰ, ਸਗੋਂ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਉਂਤਬਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਰੁਚਿਤ ਹਨ।

2009 ਵਿਚ ਬਣੀ ਦੀ ‘ਇਡੀਅਟ ਸਾਈਕਲ’ ਨਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ

ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬਾਇਰ, ਬਾਸਫ, ਡਾਓ, ਡਿਊਪੋਂਟ, ਮੋਨਸੈਂਟੋ, ਸਿਨਜੈਂਟਾ, ਨੋਵਾਰਤਿਸ, ਫਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧੜਵੈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ’ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਵਸਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਾਉ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿਚ ਪੁੰਜੀ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਖਾਣ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੁਣ ਜੀਨ ਬਦਲ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਹਤ ਉੱਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੋਣਗੇ। ਜਦਕਿ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ 15-20 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ।

ਗਾਇਲਜ਼-ਐਰਿਕ ਸੇਰਾਲਿਨੀ ਜੋ ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕਾਇਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਮੌਲਕਿਊਲਰ (ਅਣੂ) ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਜੀਨ ਵਾਲੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਖਾਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗਾਇਲਜ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮੋਨਸੈਂਟੋ ਦੀ ਕੱਚਘਰਤ ‘ਖੋਜ’ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੂਹਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਨਸੈਂਟੋ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅੰਨ ਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਹਦੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਰੋਈ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਵਿਗਾੜ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ; ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਅੰਨ ਖੁਆਉਣ ਨਾਲ।

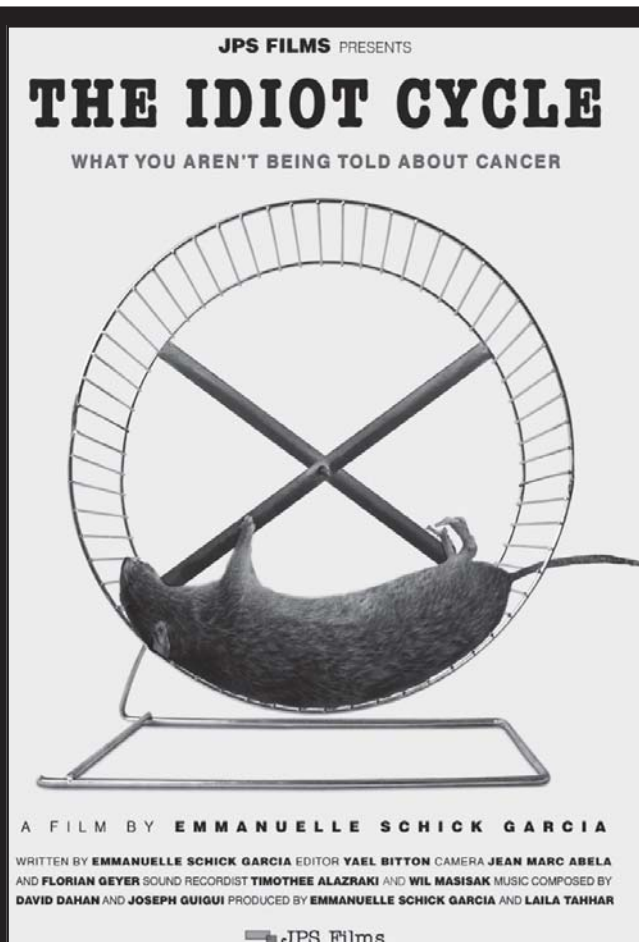
ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਗੋਸ਼ਤ ਅਤੇ ਡੋਅਰੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਾਰਮੋਨ, ਕੀੜੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਨਅਤੀ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੇ ਅੰਸ ਆਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਨਣ ਅੰਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਰਦਾਂ ਵਿਚ ਨਲਾਂ ਦਾ, ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਛਾਤੀ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਜ਼ਰੀਆ ਹਨ। ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਆਈ.ਜੀ.ਐੱਫ. ਗਰੋਥ। ਹਾਰਮੋਨ (ਇੰਸੁਲਿਨ ਵਰਗਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਸ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਛਾਤੀ ਦਾ, ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਾ ਅਤੇ ਅੰਤੜੀਆਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਆਮ ਢੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਤੀਰਾ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੋ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਤੀਰਾ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਕੈਂਸਰ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਤੀਰਾ ਬਹੁਤਾ ਸਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੈ। ‘ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇਣ’ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮੁਜਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੈਂਸਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਵਿਗਾੜਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਵਜ੍ਹਾ ਹਨ।

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਗਿਆਨ ਖਾਸ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪੁਣਛਾਣ ਆਧਾਰਤ ਸਥਾਪਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਹੋਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਅਧੂਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਗਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਇਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੌਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ, ਹੱਕ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਖ਼ਤਰੇ ਮੂੰਹ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫ਼ੋਨ:91-94634-74342

2009 ਵਿਚ ਬਣੀ ਦੀ ‘ਇਡੀਅਟ ਸਾਈਕਲ’ ਨਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬਾਇਰ, ਬਾਸਫ, ਡਾਓ, ਡਿਊਪੋਂਟ, ਮੋਨਸੈਂਟੋ, ਸਿਨਜੈਂਟਾ, ਨੋਵਾਰਤਿਸ, ਫਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧੜਵੈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ’ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਵਸਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਾਉ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਸਿਫਤ!

ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ-ਗੁੜ੍ਹਿਆਂ ਦੀ 'ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ' ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਹਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਆਪ-ਧਾਪੀ ਦੇ ਝੰਬੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਕਮਾਲ? ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਉਪਰ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜੁਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਸੁਣੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਝੱਟ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖਾਣ ਹੈ, 'ਧਰਿਆ ਭੁੱਲੇ, ਲਿਖਿਆ ਨਾ ਭੁੱਲੇ', ਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਵੀ ਉਹੋ ਨਾ-ਭੁੱਲਣ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੇ 'ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ' ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ! ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੁੱਝ ਚੰਗੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੇਹ-ਸੁਆਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਕੀ ਕੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ? ਨਿੱਤ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਅਖਾਣ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਣ ਜਾਉਗੇ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਫਰੀਮਾਂਟ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਚ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਹਸਤਾਖਰ ਸਾਇਰ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਤਰ, ਡਾ. ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੱਚੀ-ਛੱਬੀ ਅਗਸਤ, ਯਾਨਿ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਮੇਂ-ਸਥਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ। ਰੇਡੀਓ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ। ਸਾਹਿਤਕ ਮੱਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭੱਦਰਪੁਰਜਾਂ ਨੂੰ ਲੇਲੂਤੀਆਂ ਕੱਢਣ ਵਾਂਗ ਫੋਨ 'ਤੇ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸਥਾਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਦਮੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੀਅ-ਤੋਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁੱਝ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਯਾਨਿ ਪੱਚੀ ਅਗਸਤ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਅਸਰ ਕਬੂਲਿਆ? ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਹਾਂ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਖੁਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਿਨ ਦੀ ਆਪ-ਬੀਤੀ, ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਰਿਹਾਂ।

ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਅਕਲਦਾਨ ਜਾਂ 'ਉਦਮੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦਿਆਂ! ਦੋਵੇਂ ਦਿਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਛੱਬੀ ਅਗਸਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਗਮ ਦਾ

ਐਡਰੈਸ ਕੱਟ ਕੇ ਜੇਬ 'ਚ 'ਅੱਜ ਪਾਉਨਾਂ-ਕੱਲੂ ਪਾਉਨਾਂ' ਕਈ ਦਿਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਛੱਬੀ ਅਗਸਤ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੋਸਤ ਡਾ. ਬਰਸਾਲ ਨੂੰ ਫੋਨ ਖੜਕਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆ ਰਿਹਾਂ। "ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋ ਭਲਾ ਕਿੱਥੇ ਰਹੀ ਐ?" ਅੱਗਿਉਂ ਡਾ. ਬਰਸਾਲ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਘੋਲ 'ਤੇ ਪਛਤਾਉਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪਈ ਹੋਈ ਐ, ਉਹ ਨਾਲੇ ਚੁੱਕ ਲਉ।

"ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਾਰਬੇਜ਼ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ।" ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਐਡਰੈਸ' ਲੱਭਣ ਦਾ ਆਪੇ ਹੱਲ ਕੱਢ ਲਿਆ, "ਕੋਈ ਨਾ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਉ, ਮੈਂ 'ਨੈਟ' ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈਨਾਂ।"

ਘਰ ਗਏ ਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਂ 11-12 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੈ, ਠਹਿਰ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਆਂ। ਸਹੁਰੀਂ ਵੱਸਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਚਾਅ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗਿਣਾ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੋਂ ਈ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਹਲਕੀਆਂ ਫੁਲਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਅਸੀਂ ਸਮਾਗਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਥੇ 'ਸੁੰਨ-ਮੁਨ ਨਗਰੀ ਭਈ' ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵਰਤਿਆ ਪਿਆ! ਕੋਈ ਕਾਂ ਨਾ ਕਵਿਤਰੀ!!

ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕੱਠ ਦਾ ਕੋਈ 'ਲੱਲੂ-ਚੱਜ' ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਜਗ੍ਹਾ ਆ ਗਏ ਹਾਂ। ਡਾ. ਬਰਸਾਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਈ ਸੀ (ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਂ) ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਂਦਨੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਵਿਚਲੇ 'ਸ਼ਾਇਦ' ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਚਾਂਦਨੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਪਹੁੰਚੇ। ਅੱਗੇ ਚਾਂਦਨੀ ਦੇ ਵੀ ਕਿਵਾਤ ਬੰਦ! ਰੂਆਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ!! ਸਾਨੂੰ ਚਾਂਦਨੀ ਵੱਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਡਾ. ਬਰਸਾਲ ਤੋਂ ਮੈਂ, ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ' ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਪਾਠਕ! ਅੱਜ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਭੰਬਲਭੂਸੇ 'ਚ ਪਏ ਹੋਏ ਸਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ!!

ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਪਾਸੋਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਹਦਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਘੁੰਮ-ਘਿਰ ਕੇ ਮੁੜ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਰੁਕੀ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬਣ 'ਲਗਦੀ' ਬੀਬੀ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪਈ। ਦਿਲ ਵਿਚ 'ਥਾਂ ਸਿਰ' ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ

ਦਾ ਕੁੱਛ-ਕੁੱਛ ਅਹਿਸਾਸ ਜਾਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ ਵਿਚ ਰੁਕਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਉਤਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਚੌਗਿਰਦੇ ਵਿਚ 'ਸਾ-ਸਰੀ-ਕਾਲਾਂ' ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੀਆਂ...ਘੁੱਟ-ਘੁੱਟ ਗਲਵੱਕਤੀਆਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ...ਕਹਿਕਹੇ-ਠਹਾਕੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗੇ, 'ਪਾਤਰ ਸਾਬੂ ਆ ਗਏ?', 'ਗਿੱਲ ਸਾਬੂ, ਸੰਧੂ ਸਾਬੂ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?' ਵਰਗੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਸਵਾਲ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ, ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ ਵਧਦੀ ਗਈ।

ਲਖਨਵੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬੰਦ ਗਲੇ ਦਾ ਕੋਟ ਪਾਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਵੀ ਸੁਰਿੰਦਰ 'ਸੀਰਤ' ਨੂੰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਲਈ ਖੁਦ ਕੁਰਸੀਆਂ ਡਾਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ! ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੇ ਕਰਤੋ-ਧਰਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ 'ਕੰਬੋਜ' ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੀਰਤ ਨਾਲ ਹੱਥ ਵਟਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਵੀ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਪੰਨੂ' ਕੈਮਰਾ ਫੜੀ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਉਂਡ ਸਿਸਟਮ ਸੈਟ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਕਵੀ ਸੀਰਤ ਨੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸੰਗੀਤਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਸੱਜਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਚੱਲ ਰਹੇ ਦੇਸੀ ਮਹੀਨੇ ਭਾਦੋਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰਾਗ 'ਮੀਆਂ ਕੀ ਮਲਹਾਰ' ਵਿਚ ਅਲਾਪ ਲਿਆ, 'ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤੋ! ਚਾਹ-ਪਕੌੜੇ ਛਕ ਕੇ ਹਾਲ 'ਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ!' ਇਸ ਵਾਰਤਕ ਪੰਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀਰਤ ਨੇ ਤਰੰਨਮ ਵਿਚ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਗਾ ਕੇ ਸੁਰ-ਬੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

'ਇੰਡੋ-ਯੂ.ਐਸ. ਡਾਇਲਾਗ' ਦੇ ਕੁਲਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਈਕ ਫੜਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਡਾ. ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਗਿੱਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਆਖਦਿਆਂ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੰਕੋਚਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇਹੋ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, 'ਪੰਜਾਬ ਮੇਲ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ.ਐਸ. ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਗਿੱਲ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਅਰੰਭਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਫ਼ੋਲਦਿਆਂ ਅੱਜ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਮਨਫ਼ੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਖੋਜ-ਭਰਪੂਰ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਅੰਗਮਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਫੋਨ ਦੀ ਰਿੰਗ ਵੱਜੀ। ਸਪੀਕਰ ਚਲਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਣਿਆਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਨੰਬਰ ਅਤੇ

ਨਾਮ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਰਾ ਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਉ...ਪਾਤਰ, ਗਿੱਲ ਤੇ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ।'

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲਏ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਦੋਸਤ ਮੈਥੋਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਈ 'ਤੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲ ਕੇ ਮੈਂ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗਿਆਂ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਦੇਖਿਆ। ਉਤੇ 'ਮੈਸਿਜ' ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਦੋਸਤ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ ਦਾ, 'ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਭੇਜ ਦਿਉ!'

ਸਿਰ ਖੁਰਕਣ ਦਾ ਵੀ ਵਿਹਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ' ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ-ਖ਼ਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੀਝ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਟਾਂਡੇ ਭਰਾ ਦਾ 'ਆਪਣੇ ਵਾਲਾ ਈ' ਹਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਬਹੁਤ ਹੱਸਿਆ।

ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਘੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੇਵਨੇਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਨਿੱਘਾ ਦੋਸਤ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਪੰਧੋਰ ਵਰਗਾ ਦੂਜਾ ਅਖ਼ਬਾਰੀ-ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਵੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਡਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ 'ਡਿਸਕਸ' ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਸੰਭਾਲੂ ਵੀ ਇੰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਉਦੋਂ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਨਵੀਆਂ ਆ ਜਾਣ। ਪੂਰਾ ਸਾਹਿਤ ਰਸੀਆ! ਨਿੱਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਉਦਮੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪਾਠਕ!

ਸਰੋਤਿਆਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਪੰਧੋਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੇਟ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਦੀ 'ਸਟੋਰੀ' ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਤੋਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਤੁਰ ਤਾਂ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਹੀ ਪਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਗਮ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਫਰੀਮਾਂਟ ਟੱਪ ਕੇ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ! ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗੈਸ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿੱਧਰ ਹੈ। ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀਆਂ 'ਚ ਫਸੇ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਪੰਧੋਰ ਨੇ ਆਖ਼ਰ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੀ 'ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ' ਲਈ। ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ।

ਸਾਹਿਤ-ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਜੁੜੇ ਇਸ ਇਕੱਠ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਵਿਚ ਸੁੱਖ-ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਦਾ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਹੋਇਆ। ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਾਇਰਾਂ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚੀਂ ਨਿੱਘੀਆਂ ਗਲਵੱਕਤੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਹਾਸੇ-ਮਸ਼ਕੂਲੇ ਹੋਏ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਘੁੰਡ-ਚੁਕਾਈ ਹੋਈ। ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਵੀ ਲਗਾਏ। ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਮੋਮੈਂਟੋ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਤਾਹੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੋਲੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ! ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਇਸ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬਰਫ਼ੀ, ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਘੰਟੇ ਮਗਰੋਂ ਸਵਾਦੀ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਲੇਟ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ- 'ਤੁਸੀਂ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਭਾਅ ਜੀ ਹੋ ਨਾ?' ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ ਕਿ 'ਪਾਤਰ' ਹੁਣੀਂ ਇੱਥੇ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ? ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਬੈਠਾ ਕਿ ਬੀਬੀ, ਹੁਣੇ ਉਹ ਸਟੇਜ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ? ਉਹ ਕੋਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਘਰਵਾਲੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਬਿੱਫਰ ਪਈ, "ਐਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸੁਣੀ, ਅਖੇ ਅੱਜ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਫਰੀਮਾਂਟ ਨਹੀਂ, ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਦੇ 'ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ' ਵਿਚ ਹੈ।...ਉਧਰੋਂ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੇ, ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਆਂ।" ਮੋਹਰੇ ਭਿੱਜੀ ਬਿੱਲੀ ਬਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪਤੀ 'ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ' ਨੂੰ, ਝਈਆਂ ਲੈ-ਲੈ ਪੈ ਰਹੀ ਉਸ 'ਬੀਬੀ' ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ!

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਮਰਿਆਦਾ ਉਤੇ ਚਰਚਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਅਲੋਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਯੁਵਕ ਤੇ ਯੁਵਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਬਹਿ ਕੇ 'ਹਲਾਲ ਮਿਲਣੀਆਂ' ਸਾਬੀ ਦੀ ਚੋਣ, ਮੰਗਣੀ, ਨਿਕਾਹ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲ੍ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿਵੇਕਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇਸਲਾਮਿਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧੀ ਦਰਜਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਨੌਟਿੰਘਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਟੋਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੁੱਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਥ 'ਮੈਨੂੰ ਪਰੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰੇ' ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਟੋਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪਲੈਨਡ ਪੈਰੈਂਟਹੁਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲੰਡਨ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਫੈਮਿਲੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਰਾਹੀਂ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ

ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪਤਵੰਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਸਾਫ਼ ਸੂਬੇ ਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਜ ਵੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਸਲਾਮਕ ਚੌਖਟਾ ਕਦੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਟੋਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਵਿਆਹ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਪੱਛਮੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਕੇਵਲ ਉਹੀਓ ਪਹਿਲੂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਸਲਾਮਕ ਮਰਿਆਦਾ ਉਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾ ਸਕਣ।

ਪਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਰਾਹੀਂ ਨਜਿੱਠੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਲੈਨਡ ਪੈਰੈਂਟਹੁਡ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਜਰੇ ਤੇ ਸਹਿਣਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ। ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਕੱਟਤ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਲਗਾਮਾਂ ਵਿਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵਸੋਂ ਅਚੇਤ ਹੀ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫੈਮਿਲੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਖਾ

ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਰਚਾਏ ਸੱਜਰੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉਭਾਰ
ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੀਆਂ

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਏਨਾ ਘੇਰੀ ਰਖਿਆ ਕਿ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵੱਲ ਬਣਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਬਾਲ ਸੰਦੇਸ਼' ਰਸਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪਰਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਉਭਾਰ ਨੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲ ਪੱਖੇ ਨਿਸਚਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਬਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਬੁਝਾਰਤਾਂ, ਗੁੰਝਲਾਂ ਤੇ

ਚਿਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ।

ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੁਵਾ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ

ਕਾਇਦਾ ਰੂਪੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕਤਰ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਾਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਜਿਲਦ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੁਸਤਕਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਾਡੇ ਉਦਮੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਲੇਖਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਉਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਨਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਧਨ, ਕਮਲਜੀਤ ਨੀਲੋ ਆਦਿ ਦੂਜੇ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਲੇਖਕ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤਾਂ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਟ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਉਤੇ ਖੋਜ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੇ ਡਾਕਟਰੇਟਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਮੋਕਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ। ਜੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਟ ਦੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਉਤੇ ਡਾ. ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਕਾਲਰਾ ਦੀ ਲਿਖੀ ਤੇ ਬਸੰਤੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਦੀ ਛਾਪੀ ਹਿੰਦੀ ਪੁਸਤਕ, ਪੰਨੇ 148, ਮੁਲ 250 ਰੁਪਏ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ:
(ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਮਲ)
ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਫੁੱਲਾਂ 'ਤੇ
ਸ਼ਬਨਮ ਵਾਂਗ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਕਰੇ।
ਸੇਜ ਉਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਙੂੰ
ਬਿਖਰ ਜਾਇਆ ਕਰੇ।

ਬਲਵੀਰ ਭੁੱਲਰ ਪੀ ਪੀ ਪੀ ਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਇਸਤਰੀ ਵਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ (ਬਿਊਰੋ): ਬੀਬੀ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ ਪੀ ਪੀ) ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਵਿੰਗ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਮਾਣਕ ਢੇਰੀ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਹਰਨਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਨਿਰਮਲ ਕੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ, ਪਿੰਕੀ, ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰੀ, ਦਲਵੀਰ ਕੌਰ,

ਬੀਬੀ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਾਡੇ ਕਟਵਾਲ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ ਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਬੀਬੀ ਭੁੱਲਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਾਡੇ ਕਟਵਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਸਦੇ ਉਘੇ ਪਤਵੰਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਹਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਬੋਲਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਖਾਸ ਕਰ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਥ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਤੇਜਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਪੁਰੀ, ਦਾਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾਚੌਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ-

ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਕਮਲੇਸ਼, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੀਤੀ, ਲਲਿਤਾ, ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ, ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰਿੱਚਮੰਡ ਹਿਲ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਆਤਮ ਰਸ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹਾਨ ਆਤਮ ਰਸ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਇੰਚਾਰਜ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਨਾਭ ਕੰਵਲ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਰਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਲੋਂ ਐਤਵਾਰ, 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਫਲੌਸਿੰਗ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਝਿੰਗਤਾਂ ਦੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦਾ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਧਪੁਰ ਅਤੇ ਗੜੀ ਦੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਰਸ-ਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਇਆ। ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾਲ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਰਤੀ ਕਰਦਿਆਂ

ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਪੀਜ਼ੇ, ਗੋਲਗੱਪਿਆਂ ਅਤੇ ਜੂਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਂਤ ਸੁਭਾਤੇ ਪਕਵਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਜਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਲੀਆਂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ, ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਤੇ ਮੱਖਣ ਮਾਨ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਭਾਈ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ ਨੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਖੇਡ-ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਉਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਗਰਮ-ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਮਠਿਆਈ ਅਤੇ ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਟੁੱਟ ਚਲਦੀ ਰਹੀ।

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ
ਰੇਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph:575-576-4111, 317-918-6776

oora

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ?

- ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸੁਖਾਲੀ ਕਰੋ
- ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 60% ਤੱਕ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ
- Bankruptcy ਤੋਂ ਬਚੋ!
- ਸਾਰੇ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਇਕੋ Monthly Payment ਬਣਾਓ

- Achieve financial peace of mind
- Get the fast results
- 100% confidential
- Prevent wages garnishment and bank levies

We work in
USA & Canada

Resolve your IRS Tax Debt / Problems

100% SATISFACTION GUARANTEED

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

(888) 888-9914

www.ooraa.org

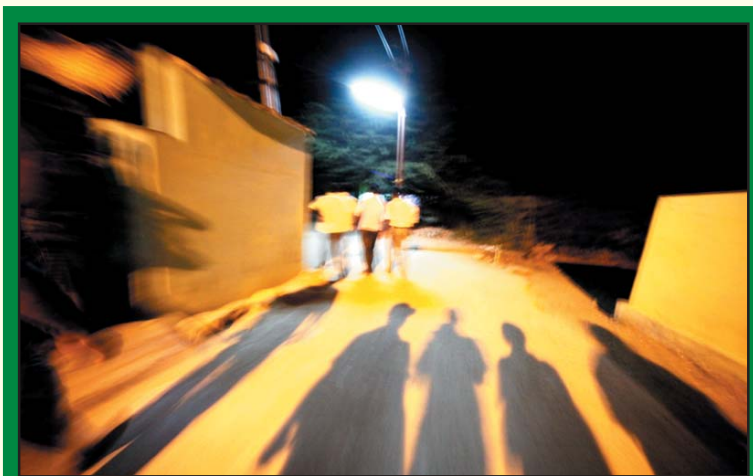
ਧੁਖਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਚੀਕ ਰਹਿ ਗਈ ਅਣਸੁਣੀ...

ਦਲਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਝਲਕ। ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਝੰਡੇ ਵਿਚ ਲਾਲ ਸਟਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਸਕੱਤਰੇਤ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਲੂਹ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਭੀੜ ਸੀ। ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨੋਟਰੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਛਾਂ ਵਸਤੇ ਖਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਡੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤਾਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਭੁੱਜੇ ਬੋਰੀਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਉਹ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਨਾਲ ਗੜ੍ਹਤ ਸਨ। ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਸੀ ਜੋ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਤੱਕ ਲੰਬੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਝੱਲ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰਦੇ, ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ, ਤੇ ਉਡੀਕ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਗੇਟ 'ਤੇ ਸਿਆਹ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਫੇਦ ਰੰਗ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਾਲੇ ਅਰਦਲੀਆਂ ਦੇ ਸੂਟ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਛਾਤੀਆਂ ਉਪਰ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀ ਕਢਾਈ ਵਾਲੇ ਪਟੇ ਖੱਬਿਓਂ ਸੱਜੇ ਵੱਲ ਲਟਕਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਝਾਲਰਾਂ, ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਘੰਟੀ ਵੱਜਦੀ ਤੇ ਉਹ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਭੱਜੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਪਈ

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਜਣੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਵੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ- 'ਸਾਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ...ਇਹ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾ ਹੈ...ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ...ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ...'। 'ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਵਿਤਕਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ...ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਤੇ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ?' ਸਾਡਾ ਸਵਾਲ ਸੀ।
ਉਸ ਨੇ ਹਕਾਰਤ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਧੱਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਰੋਲਾ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ

ਉਹ ਗਲੀ ਜਿਥੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੱਧ-ਯੁਗੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਵਿਰੋਧ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਖਾਤਰ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੱਸਿਆ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਬਾਹਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਖੁਦ ਦਲਿਤ ਜਾਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਦਲਿਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਰਵੀ ਚੰਦਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲਿਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸੇ ਗੱਲ ਉਤੇ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਕੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਂਜ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਹੇ- 'ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛੱਪੜ ਵੀ ਰਹੇ, ਤੇ ਮਲੇਰੀਆ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।' ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਆ ਗਏ।

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਬੋੜੀ ਦੂਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਸਾਂ। ਇਹ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਭੇਦਭਾਵ ਤੇ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰੀ ਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਤਰਾਂ ਉਪਰਬਲੀ ਟੰਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗਏ ਜਿਥੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਵਕੀਲ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੇਸ ਅਜੇ

ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਰਣਦੀਪ ਮੱਦੋਕੇ ਨੇ ਦਲਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਅਫਸਰਾਂ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰੀ ਚੋਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਟ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੰਭਲਾ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਣਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਦਾਸਤਾਨ ਛੋਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੀੜ ਨਾਲ ਉੱਛਲੀ ਪਈ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਗਿਆ ਸੀ; ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਸਮਝਣ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਿਘਲ ਰਿਹਾ ਲਾਵਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਫੜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਵਾਲੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬਿਆਨ ਕਰੇ। ਉਹਦੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਸਦੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸ ਵੱਲ ਆਮ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਘੰਟੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਇਥੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਦਸ ਕੁ ਮਿੰਟ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਦਸ ਕੁ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਪੱਚੀ-ਤੀਹ ਮਰਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ, ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲਾਲ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਝੰਡੇ ਚੁੱਕੀ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਾਪਦਾ ਇਉਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸੜਕ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਛ-ਵਿਛ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਵਾਹਨਾਂ ਪਹੀਆਂ ਬੱਲੇ ਮਿੱਧੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ! ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭੂਰਾ ਘਸਮੈਲਾ ਧੂੰਆਂ ਇੰਜ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਅਸਰ ਨਾਅਰੇ ਹਵਾ 'ਚ ਉਡ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜੇ ਬੈਨਰਾਂ ਉਪਰ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੂੰਹ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ

ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ!! ਪਰ ਹਾਂ, ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਢਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਲੈਯੂਬੁ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਘੰਟੇ ਕੁ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਤੈਅ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਬਾਲੈਯੂਬੁ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਗਲੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗੇ ਜਿਥੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਣੀ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਗਲੀ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਟਿਊਬ ਦੀ ਪੀਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਸਾਡੇ ਲੰਬੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮੰਦਿਰ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ...

(ਚੱਲਦਾ)

Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com
To Advertise with us Call: 847-359-0746

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD
All Work In Digits!
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਨਕਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚ ਖੰਡ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਨਾਨਕਸਰ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਨਕਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ 5 ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ।

ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੇ ਨਾਨਕਸਰ ਡੇਰੇ ਦੀ ਮਹਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਬਾਬਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ

ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਪੁਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮਪੁਰ ਨੇ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਪਿਹੋਵਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਿਆ।

‘ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ’ ਬਣਿਆ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ 15 ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਉਂਝ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ‘ਚ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਲਾਨੀ ਹੀ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕਰਕੇ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਸਦਕਾ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ‘ਚ ਚੌਦਾਂ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਦਰਸ਼ਨ

ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 7200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ 15 ਲੱਖ 55 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਪੰਜਾਬ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸੈਲਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਡਾ. ਸਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਭਾਗ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚਾ ਕੰਸੈਪਟ ਜੋ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਬੈਠਕਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ

ਜਦਕਿ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ‘ਚ ਡਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਲਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ। ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਕੰਮ ਲਗਭਗ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰਾ ਬਣੀ ਉਤਰੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਨਿਹੰਗ ਇੰਦਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੰਜ ਕਰਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰਾ ਐਟਕਿਨ ਹੁਣ ਉਤਰੰਗ ਕੋਰ ਖਾਲਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮੁਟਿਆਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਉਸ ਲਈ ਇਕ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਦਰਜੋਤ ਨਾਲ ਹੋਏ ਮੇਲ ਬਾਰੇ ਤੇ ਮਨਚਾਹਿਆ ਵਰ ਪਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਉਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛੱਤ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਖੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਨੱਖਾ ਸੀ।

ਉਹ ਪੂਰਾ ਸੂਰਾ ਮਰਦ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਲੀਨ ਤੇ ਸਹਿਜ ਗਿਆਨੀ, ਕਵਿਤਾ ਵਰਗਾ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ। ਇੰਦਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਮਗਰੋਂ ਉਤਰੰਗ ਨੇ ਈਮੇਲ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਇਕ ਫਰਾਖ-ਦਿਲ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੰਡਨ ਤੇ ਐਲ.ਏ. ‘ਚ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਤਰੰਗ ਕੋਰ ਖੁਦ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਵਿਆਹ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਮੰਨ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦਸਤਾਰ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬੋਹੜਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਤਰੰਗ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਵੱਲ ਯਾਤਰਾ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਗਈ ਤੇ ਯੋਗਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗੀ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ‘ਚ ਉਸ

ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਪਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਮਾਰਗ ਹੈ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁੱਗ ‘ਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਤਣਾਅ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਸਕੂਨ ਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਪਸ਼ਟ

ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਦੋ ਹੀ ਰਾਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਡਰੋਗਜ਼ ਡੀਲਰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹਿਜ ਉਚਾਈਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ‘ਹਰ ਕੋਈ ਤਲਾਸ਼ ‘ਚ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰਾਹ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ।’

ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਉਹ ਇਕਦਮ ਨਹੀਂ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਜਾਣਿਆ, ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੱਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੰਡਨ ‘ਚ ਪਾਰਟੀ ਸਟਾਈਲ ਮੁਟਿਆਰ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਉਹ ਦਹਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਸਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਇਨਸਾਨ ਹੋਏਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਦੀ।

ਜੰਗੀ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾ ਕੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕੀਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੰਗੀ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ 1962 ਤੇ 1971 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਲਾਨਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੀ ਜੰਗੀ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾ ਕੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ‘ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ‘ਦਿ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਐਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ-1948’ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਸਬ ਪੈਰਾ (1) ਦੀ ਮੱਦ (ਏ) ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਜੰਗੀ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ 1965 ਤੇ 1971 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇਕੋ-ਇਕ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ 1962 ਤੇ 1971 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ 48 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ।

ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪਤਿਤਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ‘ਚ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਪਤਿਤ’ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ‘ਚ ਵੋਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ‘ਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਐਮ. ਲੋਧਾ ਤੇ ਅਨਿਲ ਦਵੇ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ ਪਰ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(11) ਤਹਿਤ ‘ਪਤਿਤ’ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚੋਂ ਅਲੱਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ

ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਤਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਟ

ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ

ਧਾਰਾ 51 ਤਹਿਤ ਕਮੇਟੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿਰਫ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ‘ਚ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਤੇ ਇਹ ਹੱਕ ਸਿਰਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ‘ਸਹਿਜਧਾਰੀ’ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ।

Visit us on the web:
www.punjabtimesusa.com

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਿਆਦਾ ਭਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਕੀ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਮ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss
Ph:317-886-4858

916 East Main Street, Suite 106,
Greenwood, IN 46143
ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬ

ਦਫਤਰ ਹਾਈਵੇਅ ਆਈ-65 ਦੇ ਐਗਜ਼ਿਟ 99 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ
www.punjabiweightloss.blogspot.com
www.goherbalfife.com/skaur

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ: ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰ 204 ਪੌਂਡ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 164 ਪੌਂਡ

ਟਰੱਕਰ ਵੀਰ EFS, T-check, Com-check ਰਾਹੀਂ ਪੇਅਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਮਨਦੀਪ ਸੌਂਧੀ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ

**ਖੇਡ
ਸੰਸਾਰ**

ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ
ਫੋਨ: 917-375-6395

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ ਨੇ ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਨੀ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਦੀਪ ਸੌਂਧੀ ਸਾਡੀ ਝੋਲੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮਨਦੀਪ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਐਤਕੀ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹੋਲੇ-ਮਹੱਲੇ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਨਦੀਪ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਭਲਵਾਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨਵਨੀਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਕਰਾ ਦਿਤੀ। ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਗਿਆ। ਫ਼ਾਈਨਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਹ

ਉਹ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਵੀ ਤਕੜਾ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਗਾਮੇ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਮਨਦੀਪ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਚ ਜਗ-ਮਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ, ਚੁਸਤੀ-ਫੁਰਤੀ ਅਤੇ ਬਲ ਵੇਖ ਰਸ਼ੀਅਨ (ਰੂਸੀ) ਕੋਚ ਮਨਦੀਪ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯੂਕਰੇਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਭਲਵਾਨ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਉਥੇ ਰਹੇ। ਤਕੜੇ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ। ਪਹਿਲੀ 2008 'ਚ ਬੀਜਿੰਗ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲਿਸਟ ਨਾਲ 96 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ 'ਸੁਪਰ ਹੈਵੀਵੇਟ' ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਖੇਡ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਮਨਦੀਪ ਦਾ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਤਵੰਤ ਕਮਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਾਥੇ ਵਾਂਗ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਖਾਹਿਸ਼ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਮਵਰ ਪਹਿਲਵਾਨ

ਪਹਿਲਵਾਨੀ 'ਚ ਵਾਹਵਾ ਨਿਖਾਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਭਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨਦੀਪ ਨੇ ਜੰਮੂ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਅਜੁੱਧਿਆ ਦੇ ਵਾਰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੂਨੀਅਰ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਲਈ।

ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨਦੀਪ ਦੇ ਘਰ ਫ਼ਗਵਾੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮਨਦੀਪ ਕਲੱਬ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜਰਨੈਲ ਸੌਂਧੀ ਘਰ ਹੀ ਸੀ। ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਮਨਦੀਪ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਅਖਾੜੇ ਤੋਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਛੇ ਫੁੱਟ ਭਰਵੇਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ, "ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਤੇ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟੇ ਜਿੰਮ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਕਿਲੋ ਦੁੱਧ ਤੇ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਅੰਡੇ ਛਕਦਾ ਹੈ। ਹੱਥੀਂ ਘੋਟੀ ਸ਼ਰਦਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਫਲ-ਫਰੂਟ, ਚਿਕਨ, ਦਾਲਾਂ-ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਮੀਟ ਵਗ਼ੈਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਉਪਰੰਤ ਦੋ-ਚਾਈ ਕਿਲੋ ਦੁੱਧ ਰੋਜ਼ਾਨਾ।" ਸਾਰੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬੇਲਾਰੂਸ ਤੋਂ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਮਨਦੀਪ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਡਾ. ਅਰਜੁਨੀਪ ਸੌਂਧੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬੇ ਸਾਲ 'ਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ (ਗੱਦੇ ਵਾਲੀ ਕੁਸ਼ਤੀ) ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ। ਦੂਜੀ (ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੀ) ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਤੀਜੀ (ਗੱਦੇ ਵਾਲੀ) ਲੱਖ-ਦਾਤਾ ਸਭਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ। ਲੱਖ-ਦਾਤਾ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਜਰਨੈਲ ਸੌਂਧੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰੁਸਤਮੇ-ਹਿੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸੰਨੀ ਗਿੱਲ (ਕੈਨੇਡਾ), ਸੌਂਧੀ ਕੋਚ, ਜਰਨੈਲ, ਹਰਜੀਤ ਕੈਨੇਡਾ, ਹਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਦੇਵ, ਗਿਆਨ, ਘੋਲਾ, ਦੇਬੀ, ਉਦੇ ਚੰਦ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨਾਮਵਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸੌਂਧੀ ਕੋਚ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲਵਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅੱਗਿਓਂ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ-ਪਾਕਿ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬੇ ਦੇ ਹਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਅਤੇ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਲਾਲ ਨੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। 2007 ਵਿਚ ਜਿੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਡਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਨ। ਕੋਚ ਰਵਿੰਦਰ ਅਤੇ ਕੋਚ ਸੌਂਧੀ ਦੀਆਂ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਭੱਠੀ 'ਚ ਤਪਾ ਮਨਦੀਪ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੱਦੇ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹਰ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ੋਰ-ਅਜਮਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਬੀਨ ਪਹਿਲਵਾਨ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ।

ਜੇਤੂ ਮਨਦੀਪ ਸੌਂਧੀ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ

ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਖੁੱਲਰ ਵਰਗੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਖਿਤਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਬੀ.ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਨਦੀਪ ਰਾਮਗੜੀਆ ਕਾਲਜ ਦਾ ਹੋਣਹਾਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੈ। ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਸੌਂ ਕੁ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜ ਚੁੱਕਾ ਮਨਦੀਪ ਫਰੰਟ-ਸੱਲਤੋਂ (ਵੱਗਲਾਂ ਭਰਨਾ) ਦਾਅ ਮਾਰ ਕੇ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਕੜੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਕਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਮਨਦੀਪ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ। ਭਾਰਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਮਹਾਰਥੀ ਕੋਚ ਓਲੰਪੀਅਨ ਪੀ.ਆਰ. ਸੌਂਧੀ ਉਸ ਦੇ ਤਾਇਆ ਜੀ ਹਨ। ਪਿਤਾ ਜਰਨੈਲ ਸੌਂਧੀ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਗੋਲਡ-ਮੈਡਲਿਸਟ ਹੈ। ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਪੜ੍ਹਦਾ

ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਤਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਈ.ਟੀ.ਓ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪਿੰਡ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਫ਼ਗਵਾੜੇ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਨਵੀਂ-ਦਸਵੀਂ ਫ਼ਗਵਾੜੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪਿਤਾ, ਤਾਏ (ਸੌਂਧੀ ਕੋਚ) ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਨੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੌਂਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਅਮਨਦੀਪ ਵਿੱਕੀ (ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੌਂਧੀ ਕੋਚ ਦਾ ਬੇਟਾ ਅਮਨਦੀਪ ਵਿੱਕੀ ਵੀ ਤਕੜਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਉਹ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਮਹਿਕਮੇ ਲਈ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਨੇ ਕੋਚਿੰਗ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਦੱਸੇ।

ਫ਼ਗਵਾੜੇ ਦਾ ਰਵਿੰਦਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਮਨਦੀਪ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਚ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨਦੀਪ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਵਿੰਦਰ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ ਹੇਠ ਉਹਦੀ

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 80 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਮਾਮਲੇ ਨਿਬੇੜਨ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ੋਨ-ਕਮ-ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਮਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਦਿਓ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਾਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਮੌਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 38 ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ/ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ 22 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁੱਲ 50 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 20 ਮਾਮਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਸਬੰਧੀ, 14 ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਸਬੰਧੀ, ਨੌਂ ਮਾਮਲੇ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਿਆਂ ਤੇ ਸੱਤ ਮਾਮਲੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਬੰਧੀ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 28 ਮਾਮਲੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 22

ਬਕਾਇਆ ਕੇਸ, ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 16 ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਗਰਾਉਂ ਦੇ 12 ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੰਨਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

ਐਡਮਿਰਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਕਮਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਣਡੁੱਬੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਐਡਮਿਰਲ ਦਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। 58 ਸਾਲਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਐਡਮਿਰਲ ਨਿਰਮਲ ਵਰਮਾ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 1974 ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਐਡਮਿਰਲ ਜੋਸ਼ੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤਕ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣਗੇ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ **ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ** ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ‘ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ’ ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਵਧੀਆ ਲਿਖਤਾਂ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 15 ਸਤੰਬਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-29

**ਉਮਰ ਨਿਆਣੀ ਨਾਲ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ, ਬੰਨ੍ਹ ਖੜੋਤਾ ਸਿਹਰੇ।
ਕੀ ਜਾਣੇ ਇਹ ਹਾਲ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਏ ਫੇਰੇ।**

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-27

ਟੋਹਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾ ਕੇ ਮਹਿਫਲਾਂ
ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਦਿਨ ਚੋਹਲੇ।
ਉਡ ਗਿਆ ਮੁੜ ਪਰਦੇਸਾਂ ਨੂੰ
ਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ।
ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਕਬੂਤਰ ਬੋਲੇ।

-ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ
ਫੋਨ: 408-956-1696

ਕਿੱਥੇ ਪੱਗ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਟੋਪੀ,
ਕਿੱਥੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕੋਠੀ।
ਕੰਨ ਤਰਸਦੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰਾ,
ਜਦੋਂ ਦਾ ਛੱਡਿਆ ਮਹਿਲ ਮੁਨਾਰਾ।

-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੇਸੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ,
ਡਾਲਰ ਪੈਂਡ ਕਮਾਏ।
ਮੁੜ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਫਿਰਨੀ ਉਪਰ,
ਸੁੰਦਰ ਮਹਿਲ ਬਣਾਏ।
ਸੁੰਨੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਗਏ,
ਝਾੜੂ-ਪੋਚਾ ਕੌਣ ਲਗਾਏ?

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ
ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬੇ।
ਡਾਲਰਾਂ ਪੈਂਡਾਂ ਵਾਲੇ
ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬਾਬੇ।

ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਪਰਦੇਸੀਂ
ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਢਾਬੇ।
ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅੰਤ ਨਹੀਂ
ਝੋਰੇ ਵੀ ਬੇ-ਹਿਸਾਬੇ।
-ਰਸ਼ਪਾਲ ਲੱਖਣ

ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਈ ਕੋਠੀ ਵੇਖ ਕੇ
ਸਾਰੇ ਮੂੰਹ ਜੋਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ।
ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਭਾਵੇਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ
ਬਾਕੀ ਸਭ ਰਹਿੰਦੇ ਸੜਦੇ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਯਾਰੋ,
ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ।
ਦੋ ਦੋ ਕਰਦੇ ਸਿਫਟਾਂ, ਤਾਹੀਓਂ
ਡਾਲਰ, ਪੈਂਡ ਘਰ ਸਾਡੇ ਵੜਦੇ।

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 646-721-1964

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-26

ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਪੁੱਛਣ ਭਾਵੇਂ
ਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਮਟੀਆਂ।
ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਦੇ ਬਾਲਣ ਦੀਵੇ,
ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਧੋ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸੁਚੀਆਂ।
ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਨਾਲ ਬਣੇ ਚਾਵਲ,
ਨਾਲੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਮਿੱਠੇ ਇਹ ਚਾੜ੍ਹਨ।
ਮਟੀਆਂ ਉਤੇ ਧਰੇ ਭੋਜ-ਪਦਾਰਥ,
ਆਵਾਰਾ ਘੁੰਮਦੇ ਕੁੱਤੇ ਖਾਣ।
ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਵੀ,
ਲੋਕੀਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਪੂਜੀ ਜਾਣ।

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਤਹਿਰਾਨ : ਗੁੱਟ ਨਿਰਪੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ 16ਵੇਂ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਇਰਾਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦਾ ਸੰਕਟ ਛਾਇਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੀਰੀਆ 'ਚ ਬਾਹਰੀ ਦਖਲ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪ ਲਹਿਰ ਦੇ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕ ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।

ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਰੀਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਸ਼ਰ ਅਲ-ਅਸਦ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੜਾਈ ਛਿੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਰਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਦੀ ਅਮਨਪੂਰਵਕ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ। ਇਰਾਨੀ ਆਗੂ ਆਇਤੁੱਲ੍ਹਾ ਖਮੇਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਰਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਮਗਰ ਨਹੀਂ ਭੱਜਿਆ ਤੇ

ਇਹ ਅਮਨਪੂਰਵਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ 'ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਰੂਪ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ 'ਦਬਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਪਰਮਾਣੂ ਈਧਨ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਏਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਮੌਕੇ ਉਦੋਂ ਹਾਲਤ ਕਸੂਤੀ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ ਜਦੋਂ ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਰਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਦਮਸਕਸ ਦੇ 'ਦਮਨਕਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ' ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਰੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ 'ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼' ਹੈ। ਮੋਰਸੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਸੀਰੀਆਈ ਵਾਕਆਉਟ ਕਰ ਗਏ। ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹਿਮਦੀਨੇਜਾਦ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ ਸੰਕਟ ਲਈ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਕੁਆਡੋਰ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਰੋਮਨੀ ਦਾ ਇਰਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਰਵੱਈਆ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਅਸਾਜ਼

ਕੁਇਟੋ: ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਇਕੁਆਡੋਰ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਜੂਲੀਅਨ ਅਸਾਂਜੇ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕੂਟਨੀਤਕ ਵਿਵਾਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਾਂਜੇ ਇਕੁਆਡੋਰ ਦੇ ਲੰਡਨ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ 'ਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਉਹ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਇਕੁਆਡੋਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਈ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਅਸਾਂਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਡਨ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਲੀਕ ਕਰਨ ਲਈ

ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵੀਡਨ 'ਚ ਉਸ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ-ਅੱਧੇ ਸਾਲ 'ਚ ਨਿਬੜ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਇਕੁਆਡੋਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਫੇਲ ਕੋਰਿਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ 'ਚ ਕਈ ਸਾਲ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਸਟਾਕ ਹੋਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਉਹ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੂਟਨੀਤਕ ਹੱਲ ਦੱਸੇ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਸਵੀਡਨ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਕਿ ਅਸਾਂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੇ ਮੁਲਕ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਵਕੀਲ ਇਕੁਆਡੋਰ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇਵੇ।

ਟਾਂਪਾ: ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਿੱਟ ਰੋਮਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹਦਿਆਂ ਇਰਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਮੌਕੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਬੂਲ ਕਰਦਿਆਂ 65 ਸਾਲਾ ਰੋਮਨੀ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਈਰਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਅਪਨਾਉਣ ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ।

ਇਸ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਸਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੈਸਾਚੂਸੈਟਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਮਿੱਟ ਰੋਮਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਟਾਂਪਾ 'ਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਰੋਮਨੀ ਨੂੰ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ।

ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਲਈ 65 ਸਾਲਾ ਇਸ ਆਗੂ ਨੂੰ 1,144 ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪੌਲ ਰੋਆਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੋਰਮੋਨ ਧਰਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਉਮੀਦ ਦੱਸਦਿਆਂ ਰੋਮਨੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉਰਜਾ ਲਈ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ, ਮੰਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੇ 1.2 ਕਰੋੜ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ 'ਨਿਰਾਸ਼ਤਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਰੋਮਨੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੜਖੜਾ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ ਜਦਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਛੂਹਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਿਰਫ ਓਬਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਨੂੰ ਨੇਵੀ ਸੀਲਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੀ ਚੈਨਲ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਮੁੰਬਈ: ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਵ-ਨਿਰਮਾਣ ਸੈਨਾ (ਐਮ.ਐਨ.ਐਸ.) ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਜ ਠਾਕਰੇ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਖ਼ਬਰ ਚੈਨਲਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਹਿੰਦੀ ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਬਗ਼ੈਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਚੈਨਲ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰੋਕਿੰਗ ਨਿਊਜ਼ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਮਜ਼ਾਕ ਵੀ ਉਡਾਇਆ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਿਗਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਠਾਕਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਰ੍ਹਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਦਿਗਵਿਜੈ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਹੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕਸਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਬਰਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ 26/11 ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਮਲ ਕਸਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਆਫਤਾਬ ਆਲਮ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਸਾਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕਸਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਤਿਵਾਦੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਸਾਬ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਸਾਬ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਬੇਹੱਦ ਛੋਟੇ ਅੰਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਸਾਬ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੇ

ਫੇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਵਕੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ

ਕਸਾਬ ਦੇਸ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਕੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਾਉਣ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ 'ਤੇ 26 ਨਵੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਸਾਬ ਦਾ ਕੇਸ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ

ਕਸਾਬ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸਾਬਕਾ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਗੋਪਾਲ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਮਗਰੋਂ ਕਸਾਬ ਕੋਲ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ਫਹਿਮ ਅੰਸਾਰੀ ਤੇ ਸਬਾਊਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਸਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ 26 ਨਵੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰ

ਰਾਹੀਂ ਦੱਖਣੀ ਮੁੰਬਈ ਪੁੱਜਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਸੀਐਸਟੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਾਮਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਵਿਨੋਲੀ ਚੌਪਾਟੀ,

ਓਬਰਾਏ ਹੋਟਲ, ਤਾਜ ਹੋਟਲ, ਨਰੀਮਨ ਹਾਊਸ ਤੇ ਲਿਓਪਰਡ ਕੈਫੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਮਲੇ ਵਿਚ 166 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ 238 ਫੱਟਣ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 6 ਮਈ, 2010 ਵਿਚ ਕਸਾਬ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਛੇੜਨ ਦੇ ਜ਼ੁਰਮ ਵਿਚ ਆਈਪੀਸੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ

ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਧਮਾਕਾਯੋਜ ਸਮੱਗਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹੇਠ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।

ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦਾ ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 476 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਸਬਾਹਰੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਧੋਤੀ' ਅਤੇ 'ਜਨੇਊ' ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਦਿੱਖ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਭੇਖ ਹੈ। ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਹਰੀ ਭੇਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਮ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਰਹਿਤ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਹਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬਾਹਰਲੀ ਰਹਿਤ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਹਿਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮਨੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿੱਖ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਧਰਮ ਤੋਂ ਗਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਮ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੈ ਕੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਖੀਆਂ ਅਰਥਾਤ 'ਸੰਤਾਂ' ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਧੋਤੀਆਂ ਪਹਿਨਦੇ ਅਤੇ ਤਿਹਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਾਲੇ ਜਨੇਊ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਾਈਆਂ ਹਨ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕਾਏ ਹੋਏ ਲੋਟੇ ਫੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਦਿੱਖ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਆਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਨਾਰਸੀ ਠੱਗ ਹਨ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਬਨਾਰਸੀ ਠੱਗ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਪਾਂਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਹੇ ਹਨ)। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਤ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਭੀ ਟਹਿਣੀਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾ ਜਾਣ ਅਰਥਾਤ ਜਿਹੜੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਾ ਕਰਨ, ਗਜ਼ ਸਾਢੇ ਤੇ ਤੇ ਧੋਤੀਆਂ ਤਿਹਰੇ ਪਾਇਨਿ ਤਗ। ਗਲੀ ਜਿਨ੍ਹਾ ਜਪਮਾਲੀਆ ਲੋਟੇ ਹਥਿ ਨਿਬਗ। ਓਇ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਨ ਆਖੀਅਹਿ ਬਨਾਰਸਿ ਕੇ ਠਗ॥1॥ ਐਸੇ ਸੰਤ ਨ ਮੋ ਕਉ ਭਾਵਹਿ॥

ਡਾਲਾ ਸਿਉ ਪੇਡਾ ਗਟਕਾਵਹਿ॥1॥ਰਹਾਉ॥1॥

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੰਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਧਰਤੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਦੋ ਚੁਲ੍ਹੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, (ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਚਮ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ)। ਹੇਠਾਂ ਲੱਕੜੀਆਂ ਵੀ ਧੋ ਕੇ ਬਾਲਦੇ ਹਨ। ਸੁੱਚ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਨੁੱਖ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਹੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਚਿਤ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਉਂਜ ਸਦਾ ਅਹੰਕਾਰ

ਓਇ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਨ ਆਖੀਅਹਿ ਬਨਾਰਸਿ ਕੇ ਠਗ

ਵਿਚ ਮੱਤੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪ ਤਾਂ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਦੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਡੋਬਦੇ ਹਨ, ਬਾਸਨ ਮਾਂਜਿ ਚਰਾਵਹਿ ਊਪਰਿ ਕਾਠੀ ਧੋਇ ਜਲਾਵਹਿ॥ ਬਸੁਧਾ ਖੋਦਿ ਕਰਹਿ ਦੁਇ ਚੁਲ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਣਸ ਖਾਵਹਿ॥2॥ ਓਇ ਪਾਪੀ ਸਦਾ ਫਿਰਹਿ ਅਪਰਾਧੀ ਮੁਖਹੁ ਅਪਰਸ ਕਹਾਵਹਿ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਫਿਰਹਿ ਅਭਿਮਾਨੀ ਸਗਲ ਕੁਟੰਬ ਡੁਬਾਵਹਿ॥3॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜੋਗੀ ਹਨ, ਜਤੀ ਸਤੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮੁੱਲਾਂ, ਪੰਡਿਤ, ਜੈਨੀ ਸਾਧੂ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਭਗਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸਧਾਰੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਡੂੰਘਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜੋ ਮਾਪ-ਦੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਮਨੋਂ ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਹਰ ਕੁੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਖਾਵਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਅਠਾਹਠ ਤੀਰਥਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਕਪਟ ਦੀ ਮੈਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ, ਖੋਟ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਮਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਪਰ ਬਾਹਰ ਭਾਵੇਂ ਗੁੱਦਤ ਹੈ ਭਾਵ ਰੁੱਖਪਣ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੇਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਨੇਹੁ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ,

ਅੰਦਰਹੁ ਝੂਠੇ ਪੈਜ ਬਾਹਰਿ ਦੁਨੀਆ ਅੰਦਰਿ ਫੈਲੁ॥
ਅਨਸਠਿ ਤੀਰਥ ਜੇ ਨਾਵਹਿ ਉਤਰੈ ਨਾਹੀ ਮੈਲੁ॥
ਜਿਨੁ ਪਟੁ ਅੰਦਰਿ ਬਾਹਰਿ ਗੁਦਤੁ ਤੇ ਭਲੇ ਸੰਸਾਰਿ॥
ਤਿਨੁ ਨੇਹੁ ਲਗਾ ਰਬ ਸੇਤੀ ਦੇਖਨੁ ਵੀਚਾਰਿ॥ (ਪੰਨਾ 473)

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਖੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਕਦਮ-ਦਰ ਕਦਮ ਆਮ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਕਰਕੇ ਸਚਖੰਡਿ ਭਾਵ ਉਚਤਮ ਗਿਆਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਨੇ ਉਪਰ ਉਠਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮ-ਸੁਰਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ-ਚਿੰਤਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮ-ਸੁਰਤਿ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਹੋਣਾ, ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਨ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ-ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਇਲਹਾਮ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬੜਾ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਰੱਬ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਰੱਬ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕਦਮ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਵਤਾਰਵਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਮਨੁੱਖੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਅਕਾਲ ਅਤੇ ਅਜੂਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼-ਵਾਹਕ, ਰੱਬ ਦਾ ਢਾਡੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਉਹ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਪਰਵਦਗਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਢਾਡੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਜਸ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਾਂ,

ਹਉ ਆਪਹੁ ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣਦਾ

ਮੈ ਕਹਿਆ ਸਭੁ ਹਕਮਾਉ ਜੀਉ॥

(ਪੰਨਾ 763)

ਹਉ ਢਾਡੀ ਵੇਕਾਰ ਕਾਰੇ ਲਾਇਆ॥

ਰਾਤਿ ਦਿਹੈ ਕੈ ਵਾਰ ਧੁਰਹੁ ਫੁਰਮਾਇਆ॥

(ਪੰਨਾ 150)

ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਨ 'ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ' ਹੈ ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਣੀ ਨੂੰ 'ਸਚੀ ਬਾਣੀ', 'ਧੁਰਿ ਕੀ ਬਾਣੀ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਕ-ਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਬਿਨਸਣਹਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ॥ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨ ਮਾਨੈ ਪਰਤਖਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ॥ (ਪੰਨਾ 982) ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਤਿ ਦਾ ਸਿਧਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਰੱਬੀ-ਸਤਿ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਆ, ਦ੍ਰਿਸਟਾਉ, ਪਰਗਟ, ਪਰਗਾਸ, ਦਿਖਾਇਆ, ਜੋਤਿ, ਗਿਆਨ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ, ਬਾਣੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਦਿ। ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਸਿੱਖ-ਇਲਹਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਰੱਬੀ-ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਹੱਸਮਈ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਰੱਬੀ ਸਤਿ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ, ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਮੁਖਿ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਇਸ ਸਤਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ, ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਚੋਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਰਸਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਜਾਂ ਸੰਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖ "ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਸਮਝ ਜ਼ਮਾਨਾ ਕੀ ਜਾਣੇ"

ਅਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ "ਬੂਬਨੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰੇ" ਛਪੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਵੀ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਚੇਤਨ ਤਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਖ਼ਰਾ ਸੌਦਾ 'ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ 'ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ' ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਜਿਹੇ, ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਘੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ 'ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿੱਧੇ-ਸਾਦੇ ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਅਟੁੱਟ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦੇ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਤੱਕ ਸੁਣਨ-ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਆਏ ਸੀ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਬਣ ਗਏ, ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ। ਪਰ 1999 ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਸਮਾਰੋਹ ਮਨਾਉਣ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਪੋਰਟਰੇਟ ਬਣਾ ਕੇ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਲਿਖ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਲੱਗ ਗਏ। ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਰਾਗੀਆਂ-ਢਾਡੀਆਂ ਨੇ ਵੀ 'ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੱਲ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਲੱਖਾਂ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਪੈਦਲ ਕੀਤਾ। ਕਿੱਥੇ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਅਤੇ ਕਿਧਰ ਮੱਕਾ-ਮਦੀਨਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਦਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਸੰਤ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ, ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਏਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ

ਲੁਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਜਾਏ ਸਿੱਖ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਜੁਆਨੀ 'ਰੋਡੀ-ਭੋਡੀ' ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ 90% ਜੁਆਨੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਬਾਬੇ ਮੱਕੀ ਵੇਚ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਲਾਲੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਾਰਾਂ ਭੇਟ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ "ਖ਼ਰਾ ਸੌਦਾ" ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ,

ਆਵਹੁ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਪਿਆਰਿਹੋ

ਗਾਵਹੁ ਸਚੀ ਬਾਣੀ॥

ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੁ ਕੇਰੀ

ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ॥

ਜਿਨ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ

ਹਿਰਦੈ ਤਿਨਾ ਸਮਾਣੀ॥ (ਪੰਨਾ 920)

ਇਹ ਸੰਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 'ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਭਾਵ ਡੋਰੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। 'ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੱਸੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਅਪਨਾਉਣੀ ਹੈ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਬਣਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਤ-ਬਾਬੇ 'ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਂ ਦਾ ਡਰ ਦੇ ਕੇ, ਅਗਲਾ ਜਹਾਨ ਸੁਆਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਇਆ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਸੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਕਸੂਰ ਸਾਡਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮੂੰਹ ਗੁਰੂ ਵੱਲ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮੂੰਹ ਡੇਰਿਆਂ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਸਧਾਰਨ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੰਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਾਫੀਆ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

ਸਾ ਰੁਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਜਿਤੁ ਤੁਧੁ ਸਮਾਲੀ

ਸਾ ਰੁਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਜਿਤੁ ਤੁਧੁ ਸਮਾਲੀ॥

ਸੋ ਕੰਮੁ ਸੁਹੇਲਾ ਜੋ ਤੇਰੀ ਘਾਲੀ॥

ਸੋ ਰਿਦਾ ਸੁਹੇਲਾ ਜਿਤੁ ਰਿਦੈ ਤੂੰ ਵੁਠਾ

ਸਭਨਾ ਕੇ ਦਾਤਾਰਾ ਜੀਉ॥

ਤੂੰ ਸਾਝਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਪੁ ਹਮਾਰਾ॥

ਨਉ ਨਿਧਿ ਤੇਰੈ ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰਾ॥

ਜਿਸੁ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਸੁ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਵੈ

ਸੋਈ ਭਗਤ ਤੁਮਾਰਾ ਜੀਉ॥

ਸਭੁ ਕੋ ਆਸੈ ਤੇਰੀ ਬੈਠਾ॥

ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਤੂੰਹੈ ਵੁਠਾ॥

ਸਭੇ ਸਾਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ

ਤੂੰ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ॥

ਤੂੰ ਆਪੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਹਿ॥

ਤੂੰ ਆਪੇ ਮਨਮੁਖਿ ਜਨਮਿ ਭਵਾਇਹਿ॥

ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੇਰੈ ਬਲਿਹਾਰੈ

ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਦਸਾਹਰਾ ਜੀਉ॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਪ੍ਰਭੂ

ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ

ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾਤਾਰ ਜੀਉ! ਜਿਸ ਰੁੱਤ,

ਭਾਵ ਮੌਸਮ ਜਾਂ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮਾਲੀ

ਭਾਵੇਂ, ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਮੈਨੂੰ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਖਦਾਈ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ

ਲਈ, ਮੈਂ ਜੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਕੰਮ

ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੋ ਦਾਤਾਰ

ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਜਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਨਿਵਾਸ ਕਰ

ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਿਰਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਹੀ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਭੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਸਾਝਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਪੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਨਉ ਨਿਧਿ ਤੇਰੈ ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰਾ॥ ਜਿਸੁ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਸੁ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਵੈ ਸੋਈ ਭਗਤ ਤੁਮਾਰਾ ਜੀਉ॥ ਹੋ ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਸਾਝਾ ਭਾਵ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਾਪ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁਣੀਦੇ ਨਉ ਨਿਧ, ਭਾਵ ਨੌ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭੀ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕੋਈ ਤੋਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਅਖੁਟ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਭਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਪਿਤਾ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਪਰ ਹੋ ਪਿਤਾ ਜੀਉ! ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਉਹ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਤੇਰਾ ਭਗਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭੁ ਕੋ ਆਸੈ ਤੇਰੀ ਬੈਠਾ॥ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਤੂੰਹੈ ਵੁਠਾ॥ ਸਭੇ ਸਾਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ ਤੂੰ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ॥

ਹੋ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਇਸ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਹੀ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਆਸ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਪਿਤਾ! ਘਟ ਘਟ, ਭਾਵ ਹਰ ਇਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਵੱਸਦਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਦਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਬਾਪ ਹੈਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਤੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੋ ਪਿਤਾ ਜੀਉ! ਕੋਈ ਐਸਾ ਜੀਵ ਤਾਂ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇਰਾ ਨਿਵਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੂੰ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈਂ।

ਤੂੰ ਆਪੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਹਿ॥ ਤੂੰ ਆਪੇ ਮਨਮੁਖਿ ਜਨਮਿ ਭਵਾਇਹਿ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੇਰੈ ਬਲਿਹਾਰੈ

ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਦਸਾਹਰਾ ਜੀਉ॥

ਹੋ ਦਾਤਾਰ ਪਿਤਾ ਜੀਉ! ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ ਜੀਵਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਹਿ, ਭਾਵ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮੁਖ, ਭਾਵ ਮਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਕੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਵੀ ਭਵਾਂਦਾ ਹੈਂ। ਹੋ ਦਾਤਾਰ ਪਿਤਾ ਜੀਉ! ਤੇਰਾ ਦਾਸ ਇਹ ਤੇਰਾ ਸੇਵਕ ਨਾਨਕ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੀ ਜੋ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੇਰਾ ਹੀ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਭ ਖੇਲ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਹੈਂ।

ਆਉ! ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਫਿਰ ਮਨਿੰਦਰ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਫੋਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਆਸਰਿੰਗ ਮਸੀਨ ਹੀ ਬੋਲਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ' ਛਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ
ਫੋਨ: 847-359-0746

ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਗਿਲਾਨੀ ਵੀ ਆਈ, ਪੱਛੋਤਾਵਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਹਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਦੀ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਟਾਕਿੰਗ ਕਾਲਰ ਆਈ ਡੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੱਸਿਆ, “ਕਾਲ ਫਰਮ ਓਟਾਰੀਓ, ਕਾਲ...” ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਇਹ ਮਨਿੰਦਰ ਹੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਇਹ ਮਨਿੰਦਰ ਹੀ ਸੀ। ਸਰਸਰੀ ਹਾਲ ਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੂੰ ਇੰਨੇ ਦਿਨ ਫੋਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ? ਮੈਂ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਪੱਕੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੀ ਹੋ ਗਈ।”

“ਨਹੀਂ ਵੇ ਭਾਈ, ਨਾਰਾਜ਼ ਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕੱਤੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਤੇ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਜੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜੁਗਤੋਂ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਣ। ਨਾਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਗਿਲਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਵਿਰਕ ਸਾਬੂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿ ਹੋ ਰੱਬਾ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਪਰ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਵਲੋਂ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।”

ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਖਿਆਣ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਆਪਣੀ ਨਣਦ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਭਾਣਜੀ ਦਾ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਤ ਵੇਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਆਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਨਣਦ ਭਰਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਲਝਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਕਲੇ ਸਨ।

ਉਸ ਦੇ ਇਕੱਤੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਮਿਲਣ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ 31 ਮਈ ਦਾ ਦਿਨ ਉਸ ਆਪ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, 31 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਲੇਖਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ, ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਾਇਰ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ (ਐਨ ਸੱਜੇ), ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ, ਪਿਛੇ ਮਾਈਕ 'ਤੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਜੂਨੀਅਰ ਗੁਰਮੇਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਨਿੰਦਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਵਰਜੀਨੀਆ ਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੂਬ ਮੌਜ ਬਣੀ ਸੀ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ। ਗੁਰਮੇਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੱਸਦੀ ਵੀ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰੂਪੀਆਂ ਯੱਬਲੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 18 ਅਗਸਤ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਲੇਖ 'ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ' ਛਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਰੀਬ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਸਨ। 'ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ' ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਮੁੜ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸਰਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ।-ਸੰਪਾਦਕ

ਹੁਸੀਨ ਯਾਦਾਂ।

ਮੈਂ ਮਨਿੰਦਰ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, “ਮਨਿੰਦਰ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਗੀ, ਹੁਣ ਫਿਰ ਕਦੋਂ ਆਉਣਾ?” ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਹੁਣ ਉਦਣੇ ਦੱਸੂੰ ਜਦੋਂ ਤੇਰਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਆ ਖੜਕਾਇਆ। ਗੁਰਮੇਲ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟੱਬਰ ਵੀ

ਮਰਹੂਮ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ 1976-77 ਵਿਚ ਐਮ ਏ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ 'ਚ ਮਨਿੰਦਰ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਹਮਜਮਾਤ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨਾਲ

ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਊ।” ਇੰਜ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛਿੜ ਪਿਆ।

ਮਰਹੂਮ ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਐਮ ਏ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਜਮਾਤੀ ਸੀ। ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਝੱਲ ਕੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਐਮ ਏ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਮਰ ਵਿਚ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਫਰਕ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾੜ੍ਹ ਮਹੀਨੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਉਤੇ ਹੰਢਾਏ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਚਿਓਰਿਟੀ (ਸਿਆਣਪ) ਵੀ ਲੈ ਆਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅੰਕਲ ਲੱਗਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਾਇਰ ਅਮਿਤੋਜ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਐਮ ਫਿਲ ਦੇ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਬੋਤੀ ਬੋਤੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਮਨਿੰਦਰ ਅਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇ ਕਦੀ ਛੇੜਿਆ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਣਾ, “ਨਹੀਂ ਨੀ, ਉਹ ਤੇ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਲਗਦਾ ਏ।” ਆਹੋ, ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਹੀ ਲਗਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਦੂਜਿਆਂ ਕਹਿਣਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਜੋਤੀ ਐਮ ਏ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋੜ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਕਲ੍ਹ ਇਹ ਜੋਤੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੀ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਨਿੰਦਰ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਲਜੀਤ ਦਾ ਫੋਨ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਮਨਿੰਦਰ ਨੇ ਬਲਜੀਤ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, “ਕਿਉਂ ਬਲਜੀਤ ਫਿਰ ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ?” ਨਾ ਬਲਜੀਤ ਆਪਣਾ ਹਾਸਾ ਰੋਕ ਸਕੀ ਅਤੇ ਨਾ ਅਸੀਂ ਹੀ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹਾਸੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰਖ ਸਕਿਆ।

ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਵੀ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜੋਤੀ ਬਣੇ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਵਰੋਸ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਸਿਆਣਪ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਬੋਚ ਬੋਚ ਕਰਦਾ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਵੱਧ ਘੱਟ ਨਾ ਕਹਿ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੇ ਬਬੇਰਾ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਅੰਕਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।

ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਲੰਮ-ਸਲੰਮੀ ਕੁੜੀ ਸੀ-ਨਰਿੰਦਰ। ਨਰਿੰਦਰ ਬਾਕੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮਨਿੰਦਰ ਨੇ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਛੇੜਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਹਲਵਾਰਵੀ ਸਾਬੂ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।” ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਪਰ ਉਪਰੋਂ ਹੱਸ ਛੱਡਿਆ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਉਤੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਨੇਕ ਚੰਦ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਰਾਕ ਗਾਰਡਨ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਮਾਰ ਲਈ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਝੱਟ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਨਿੰਦਰ ਨੇ ਘੋਖ ਕੱਢ ਲਈ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਵੀ ਲਿਆ, “ਕਿਵੇਂ ਰਹੀ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਕ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ? ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋਈ?”

“ਗੱਲ ਸੁਆਹ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਿਤ, ਇਤਿਹਾਸ, ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਕ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਅੰਕਲ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।”

ਇਹ ਗੱਲ ਹਲਵਾਰਵੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਮੁੰਡਿਆਂ-ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਡੀਟਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬੋਸ ਵੀ ਬਣਿਆ ਪਰ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ।

ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਸੰਗ ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦਾ ਸੁਖ ਸ਼ਾਇਦ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬੋਤਾ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਵਿਆਹ ਨਿਭ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਪੇਕਿਓਂ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਆਈ। ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਲਾਕ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾ ਹਲਵਾਰਵੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਇਕੱਲੇ ਦਾ ਇਕੱਲਾ। ਸਾਲ ਡੇਢ ਬਾਅਦ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ 1981-82 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਉਮਰ ਦਾ ਫਰਕ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੇ ਅੱਧ ਦਾ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਉਦੋਂ ਕੋਈ 36 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਮਸੀਂ 18 ਦੀ, ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੀ ਏ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਐਮ ਏ ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਵਾਈ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਚਿਓਰ ਸੀ, ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਉਮਰ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਅੱਲ੍ਹੜ ਹੈ ਹੀ ਸੀ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਵਲੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰੀ ਅੱਲ੍ਹੜ ਹੀ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਿਆ, ਸਮਝਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪਕਿਆਈ

1986-87 ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ (ਖੱਬਿਓ) ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਪਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਚਿੱਟਾ ਸ਼ਾਲ) ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ

ਲਿਆਂਦੀ। ਰੱਬ ਦੀ ਕੋਈ ਕਰਨੀ, ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੋਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈਪਟਾਈਟਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਐਸੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋਈ ਕਿ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਇਸ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰਦੀ ਹੋਈ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਨਵਤੇਜ ਭੁਬੀਂ ਰੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਮਸੋਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਜਬਾਨ 'ਤੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਉਹ ਹਾਣ ਦੀ ਹੋਈ, ਉਦੋਂ ਦਰਗਾਹੋਂ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹਲਵਾਰਵੀ ਵਿਚਾਰਾ ਫਿਰ ਇਕੱਲੇ ਦਾ ਇਕੱਲਾ।

ਸਾਲ ਖੰਭ ਹੀ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੀ ਇਕੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁੜ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਦਸੰਬਰ 1995 ਦੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ 22 ਸੈਕਟਰ ਵਿਚਲੇ ਅਰੋਮਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਹੋਈ। ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 35-36 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਸੋਢੇ ਉਤੇ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸੰਧੂ ਦੀ ਡਾਕਟਰ ਪਤਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਫਸਟ ਏਡ ਦੇਣ ਦੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਪਰ ਨਬਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਭ ਰਹੀ। ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ, ਗੀਤਕਾਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ, ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ੇ ਵਾਲੇ ਦਲਬੀਰ ਸਮੇਤ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਮਸੋਸੇ ਗਏ। ਘਬਰਾਇਆ ਹਲਵਾਰਵੀ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੂਗਲ-ਮੇਲਾ ਭੁਲ-ਭੁਲਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਝੱਸਣ ਲੱਗਾ। ਝੱਟ ਜਵਾਨ-ਜਹਾਨ 6 ਫੁਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੰਡਾ ਬਚ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਕਈ ਹਮਦਰਦਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚੀਸ ਉਠੀ, ਰੱਬ ਭਲੀ ਕਰੇ, ਗੱਲ ਬਦਸ਼ਗਨੀ ਵਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਘਰ ਮੁੰਡਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਘਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁਤਰ ਮੋਹ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ। 1998 ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿ ਹਲਵਾਰਵੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਐਡੀਟਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਅਖਬਾਰ 'ਅੱਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨਿਕਲੇ ਅਖਬਾਰ 'ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ' ਦਾ ਵੀ। ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 29 'ਤੇ)

‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’-ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜ੍ਹਤਾਂ

ਸ਼ਬਦੀਸ਼

ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਬਾਰਤ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਸੁਰਤਿ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਗ ਸੰਵਾਦ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਤੋਂ ਅਤੀਤ ਵੱਲ ਗੁਸੈਲ ਸ਼ਬਦ-ਬਾਣਾਂ ਦੀ ਵਾਛਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ-ਨਿਖੇੜ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਹੈ। ਨਕਸਲੀ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਗਏ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ਉਤੇ ਆਮਦ ਨੂੰ ‘ਅਦੁੱਤੀ ਵਰਤਾਰ’ ਤਸੱਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਪਾਨ ਮੁਹਿੰਮ ‘ਚੋਂ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ’ਤੇ ਨਮੂਦਾਰ ਹੋਏ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕ੍ਰਨੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ, ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਮਹਾਂ-ਗੁਣ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵਜੋਂ ਤੱਥਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਕਾਲ-ਖੰਡ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼’ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ’ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ‘ਰੈਡ ਸਲਿਊਟ ਟੂ ਕਾਮਰੇਡ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ‘ਜਨਤਕ ਪੈਗਮ’ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ, ‘ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ: ਇੱਕ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੱਕ’, ‘ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ: ਕਿਸ ਬਿਧ ਰੁਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ’ ਅਤੇ ‘1984-ਅਣ ਚਿਤਵਿਆ ਕਹਿਰ: ਨਾ ਮੰਨਣਯੋਗ, ਨਾ ਭੁੱਲਣਯੋਗ ਤੇ ਨਾ ਬਖਸ਼ਣਯੋਗ’। ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਚੋਲ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ‘ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ’ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਦੀ ‘ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼’ ਪੁਸਤਕ ਲੜੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’ (ਸੰਪਾਦਕ: ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ) ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਚੋਲ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਾਦ-ਮੁਕਤ ਫਸਾਦੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਕਨਸੇਅ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਿਧਾਂਤਕੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਵੀ ਮਾਓਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਆਸਥਾ ਵੱਲ ਪਰਤੇ ਸਨ। ਉਹ ‘ਭੂਤਵਾਤਾ ਚਿੰਤਨ ਮੰਡਲੀ’ ਦੇ ਇਕਲੋਤੇ ਚਿੰਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਮੋੜਾ ਕੱਟਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਵਾਪਸੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਯੂ-ਟਰਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਚੇਲੇ ਨੇ ਐਨ ਉਲਟੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ‘ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਰੁਸਤਮ-ਏ-ਹਿੰਦ’ ਦੱਸ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਮੰਤੀ ਵਿਚਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਹਾਂ-ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

ਮਾਓ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਵੱਲ ਪਰਤੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗਹਿ-ਗੱਡਵੀਂ ਚਰਚਾ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ, ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਹਿਸ ਬਾਰੇ ਛਾਪੀ ਗਈ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’ ਉਤੇ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ, ਹੁਣ ਸ਼ਬਦੀਸ਼ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਹਿਸ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਪੜਚੋਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੁਕੰਮਲ ਬਹਿਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਲੰਮੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਾਂਗੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹੀ ਸੋਝੀ ਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਹੈ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਭਾਂਜ ‘ਚੋਂ ਉਗਮੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਬੇਚੈਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੁਸੈਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਨਕਸਲੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਿਧਾਂਤਕੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੋਝੀ ਹੈ। ਇਸ ‘ਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੁਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ, ਸਿਆਣਨਾ ਤੇ ਸੁਰਬੱਧ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੀਖਿਆ ਹੀ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੇ ਅਗਲੇਰੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਆਗਾਜ਼-ਬਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਜੇਮਜ਼ ਮਿਲ ਦੀ ਸ਼ਾਤਰਾਨਾ ਕਾਲ-ਵੰਡ ਦੇ ਲਾ-ਇਲਾਜ ਰੋਗ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ’ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ-ਕਾਲ, ਮੁਸਲਿਮ-ਕਾਲ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼-ਕਾਲ ਵਜੋਂ ਚਿੱਤਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਦੌਰ ਨੂੰ ਇਸਾਈ-ਕਾਲ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੁੱਧ-ਕਾਲ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਫਲਸਫ਼ਾਨਾ ਹੋਂਦ ਵਜੋਂ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੇਜ਼ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਨੀਅਤ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲ-ਵੰਡ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਲੋੜਾਂ ‘ਚੋਂ ਉਗਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਤਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਛਾਣਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ, ਤਾਕਤਵਰ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੀ ‘ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ’ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕੀ ਘੜਨ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਇਹ ਪਛਾਣਗਤ ਲੇਖਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ, ਮੱਧ-ਕਾਲ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਦਕਾ ਜੇਮਜ਼ ਮਿਲ ਦੀ ਕਾਲ-ਵੰਡ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਉਸੇ ਕਾਲ-ਵੰਡ ਦੇ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਅੰਦਰ ਝੁਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਭਾਰਤੀਅਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਸਨ। ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਭਾਰਤੀ ਹਾਲਾਤ ‘ਚੋਂ ਹੋਂਦ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੌਲਿਕ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਆਮਦ ਸਦਕਾ ਦਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹਾਲੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਉਤੇ ਹੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਰਾਨ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਸਲ ਰੂਪ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੱਕ ਸਿਮਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਮੋਹਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ‘ਕਾਂਗਰਸੀ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ’ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ‘ਬੇਟੀ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਕੀ, ਦੇਸ਼ ਕੇ ਗ਼ੱਦਾਰ ਕੀ’ ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹਿੰਦੁਤਵਵਾਦੀ ਇਤਿਹਾਸ-ਲੇਖਨ ਲਈ ਅਤੀਤ ਹੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇਮਜ਼ ਮਿਲ ਹਿੰਦੂ-ਕਾਲ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਤਸੱਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ-ਕਾਲ

ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੇ 50 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਥਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ “ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਆਪਣੀ ਅੰਡਰੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਨਿਰਾਲੀ ਨੁੱਕ ਗੁਆ” ਦੇਣ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1849 ਤੱਕ ‘ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਹਿੰਦੂਕਰਨ’ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦਾ ਮੈਕਾਲਿਫ਼ੀਕਰਨ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਤੱਕ “ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।” ਮੈਕਾਲਿਫ਼ ਜੇਮਜ਼ ਮਿਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ‘ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜ’ ਸਾਖੀਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮੈਕਾਲਿਫ਼ ਦੇ ‘ਸਿੱਖੀ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰਿਣੀ’ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਸੁਰ ਅਣ-ਸੁਣੀ ਤੇ ਅਣ-ਸਮਝੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ “ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇ ਹਨ।” ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਫਾਇਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਾਖੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ

ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਬਲਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪਾਦਨ, ਮੂਲ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰ ਕੇ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਦੇ ਤੱਥ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਢਾਲਣ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਬਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ-ਜਾਲ ਦਾ ‘ਮੀਰੀ ਗੁਣ’ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੀਵਾਨਗੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, “ਬੋਲੀ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਅਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਾ ਦੇ ਤ੍ਰੈ-ਮਾਸਿਕ ‘ਚਿਰਾਗ਼’ ਤੋਂ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ‘ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ ਵੀ ਛਪ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ-ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ’ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਸਥਾ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਮੋੜ ਦੇਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਅਤੇ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨੋਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ

ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਪਰੋਸਣ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਬਲ-ਏ-ਗੌਰ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਕ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਸੰਵਾਦ ਛੇਤਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਨਿਸ਼ਚਤ ਧਾਰਨਾ ਤਹਿਤ ਅੰਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਨਕਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ “ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।” ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ‘ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੈਰੋਕਾਰ’ ਹੋਣ ਉਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ ‘ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਤਸੱਵਰੀ’ ਹੈ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਵੇਖਣ ਲਈ ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਓਵਾਦ ਨੂੰ ‘ਬੇਦਾਵਾ’ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਕਾਵਿਕਤਾ ਵਿਚ ਘੋਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕਤਾ ‘ਚ ਘੁਲੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ ਨਿਰੋਲ ਸਿਆਸੀ ਸੋਝੀ ਲਈ ਅਪਹੁੰਚ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

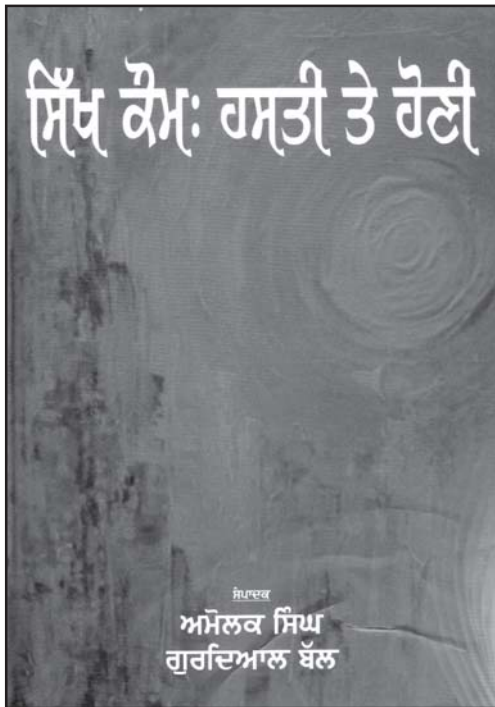
ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰੈ-ਲੜੀ ਦੀ ਪਲੇਨੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਫ਼ੇ ਉਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ

ਸਿਰਲੇਖੀਣ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਕਿ “ਪੁੱਤ ਪੂਰਨ ਤਾਂ ਆਪ ਸਿਰਜੇ ‘ਹਨੇਰੇ ਭੋਰੇ’ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪ ਸਹੇਤੇ ‘ਬਨਵਾਸ’ ’ਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਭੋਰੇ ਜਾਂ ਬਨਵਾਸ ਦੀ ਕੈਦ ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵਡੇਰੀ ਸੀ।” ਇਹ ਮਾਓਵਾਦੀ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਹੈ ਜੋ 10 ਦਸੰਬਰ 2002 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ‘ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ’ ਹੈ! ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ‘ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ’ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨੇ ‘ਭੋਰੇ ਜਾਂ ਬਨਵਾਸ ਦੇ ਕੈਦੀ’ ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਈ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਉਹ ‘ਕੈਦ-ਮੁਕਤ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ’ ਦੇ ਤਮਾਮ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫ਼ਸਤਾ ਵੱਢਣ ਲਈ ‘ਮਹਾਨ ਦਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ’ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਟੇਟ ਜਿਸ ਦਾ ਕਹਿਰ ‘ਨਾ ਭੁੱਲਣਯੋਗ, ਨਾ ਬਖਸ਼ਣਯੋਗ’ ਹੈ, ਉਹ ਮਾਓਵਾਦੀ ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਚ ਢਲੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣਯੋਗ ਚਿੰਤਕ ਤਸਲੀਮ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੇ ‘ਇਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸੁਫਨਾ’ ਦੀ ਕਟਾਖਸ਼ੀ ਲੇਖ-ਲੜੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਜੇ.ਵੀ. ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰਵਾਦੀ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਮੂਲਕ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ-ਯਹੂਦੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਮ-ਅਰਥੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸਿੱਖ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੋਝੀ ਸਹਿਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਕੀਰਨਤਾਵਾਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ-ਉਮੰਗਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਦਾ ਸਹੀ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਰੁਸਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਉਸ ਦਾ ‘ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਨਕਸਲੀ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ’ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸੰਕਲਪ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਫਲਸਫ਼ਾ ਹਨ ਅਤੇ ਰੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਅਵਚੇਤਨ ‘ਚੋਂ ਉਗਮਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਸਲਾਮਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚਿੰਤਕ ਪਰੋਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਵਚੇਤਨ ਦੇ ਚੇਤਨ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਕਿਰਤੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਤੱਕ ਪਸਰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ‘ਪਤਵੰਤੇ ਸਿੱਖ ਵਰਗ’ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉਤੇ ਸਹਿੰਦਾ-ਸਹਿੰਦਾ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋੜ ਲਈ ਗੱਲ ਘੁਮਾ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ’ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਸੀ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ “ਆਪਣੇ ਬਸਤੀਆਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਕੌਮ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜਿੱਤਣੀ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਤਰ ਹਕੂਮਰਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਜ ਹੀ ਕੀਤਾ।” ਉਹ ‘ਜਾਂਬਾਜ਼ ਕੌਮ’ ਦੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਘਾਤਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਲਤਨਤ ਲਈ ਲੜਦੇ ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ-ਮਿੱਟੀ ਬਖਸ਼ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਰਨ-ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਕਸਲੀ ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕਰਮ ਬਰਸਟ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1978 ਦੇ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ‘ਗਰਮਦਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ’ ਵਿਚਾਲੇ ਖ਼ੂਨੀ ਕਾਂਡ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬੀ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਫਾਇਰਿੰਗ ਵਿਚ 13 ਹਮਲਾਵਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਦੋ ਰਾਹਗੀਰ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ '13 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ' ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ (ਸੰਪਾਦਕ: ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਸਮੂਹ) ਦਾ 9 ਸਤੰਬਰ, 1981 ਨੂੰ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਂਡ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰਗਣਾ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 'ਖਾਲਸਾ ਫਤਿਹਨਾਮ' (ਸਤੰਬਰ 2008) ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਵੇਰਵਾ 'ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1981 ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਗਰਾਈਜ਼ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾ ਕੰਡਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਖੇ-ਉਹ "ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕਲੰਕ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਬੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਰਮ ਬਰਸਟ 'ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਦਾ ਕੇਸ' ਲੇਖ ਵਿਚ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਕਾਤਲ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦ ਹਨ, ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਮੰਨ ਕੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ..."। ਇਹ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ ਨਕਸਲੀ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ ਕਿ "ਭਾਈ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਸਾਬਕਾ ਨਕਸਲੀ, ਨਾਸਤਕ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਿਲ ਗੁਰਦੇ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ", ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਓਟ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ 9 ਸਤੰਬਰ, 1981 ਨੂੰ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾ "ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਪਸੀ ਦੌਰਾਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਲਾਗੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ "1980ਵਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਵੇਗ ਫੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ, ਪਤਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਜੋਂ ਟਿੱਕ ਲਿਆ ਸੀ।"

ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸੁਰ ਸਿਆਣਨ ਦਾ ਅਰਥ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਵਿਰੋਧੀ ਅਮਲ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੇ ਹਾਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਤਿੱਖਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਰਦੂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਣਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੇਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ 'ਵੀਰ ਪ੍ਰਤਾਪ' ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ 'ਮਿਲਾਪ' ਭਾਸ਼ਾਈ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਲਈ ਇਕਸੁਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ 'ਮਹਾਂ-ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਹਾਮੀ ਸਨ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧਾਰਤ ਸੂਬਾਬੰਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਹਿਰੂ' ਦੇ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਣ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ 'ਮਿਲਾਪ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਯਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਦਾ ਝਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਮੁੜ ਵਜਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਸਮੂਹ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ 'ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰ ਫੰਡ' ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਾਸ਼ਨਬਾਜ਼ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨੇਤਾ ਅਣ-ਡਿੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼' ਆਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸੁਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ ਘੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਕਸਲੀ ਸਿੱਖਵਾਦ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਤੋਲਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਸੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਰਹੀ ਹੈ, "ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਵੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਕੋਈ ਕਰਤਾਰੀ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ, ਖੁੰਭਾਂ ਵਾਂਗ ਉਠ ਰਹੇ

ਡੋਰਾਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਖੌਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਅ ਰਹੀ ਮਹਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।" ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆਂ ਸਿੱਖ ਡੋਰਾਵਾਦ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਤਾਰੀ ਸੰਤਾਂ-ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ 'ਚੋਂ' ਨਹੀਂ ਉਗਮ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਜਮਾਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ 'ਚੋਂ' ਉਗਮਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਹਾਉਮੇ ਤੇ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦੀ ਠੋਸ ਹਕੀਕਤ ਹੈ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਸੰਤਵਾਦੀ 'ਸਿੱਖ-ਚਿੰਤਕ' ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਤਹਿਤ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦ' ਵੀ ਤਸੱਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਬਣਾ ਕੇ ਹੋ ਰਹੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੈਂਤੜਾ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਨੀ-ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਮੱਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ, "...ਉਹ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ...ਉਸ ਦੀ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਆਸਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ-ਸੰਸਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪੰਥਕ ਜਾਂ ਟਕਸਾਲੀਆ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਰੋਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪੰਥਕ ਛਬੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਪਰਤ (ਜਿਵੇਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ) ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ।"

ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਚਿੰਤਨ ਨੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਭਗਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝੀਤੋਂ ਕਲਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰਲੇ ਅਗਲੇ-ਪਿਛਲੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਢਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਲੇਖ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, "ਵਿਦਵਾਨ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?" ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਮੀ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ ਇਹ 'ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੱਟ-ਪਟੋਊਆ' ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲੇਖ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, 'ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਕਿਉਂ?' ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਸੈਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੰਗ ਸੰਵਾਦ ਸਿਰਜਣ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਂਹੜਾਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਸੰਤ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਧਰੋਹਰ ਸਨ" ਅਤੇ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਓਨੀ ਕੁ ਹੀ ਸੀ, ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਾਮੀਆਂ ਦਾ ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਵਾਦ ਦੀਆਂ

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਖੜੀ ਰੂਹ ਦਾ ਰੁਦਨੀ ਸ਼ਬਦ-ਜਾਲ ਹੀ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ 'ਉਚੇ ਸੁਰਤਿ ਮੰਡਲ ਉਤੇ' ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ "ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਤਿਲਕਦੇ ਤੇ ਡਿੱਗਦੇ-ਢਹਿੰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕੌਮਾਂ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਜਨੂੰਨੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰਦ ਉਤਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਇਤਿਹਾਸ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਕੱਟਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਓਹਲੇ ਲੁਕਣ ਦੀ

ਇਸ ਕਾਬਲ-ਏ-ਗੌਰ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਕ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਸੰਵਾਦ ਛੇੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਨਿਸ਼ਚਤ ਧਾਰਨਾ ਤਹਿਤ ਅੰਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਨਕਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੀ "ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।" ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਮਾਓਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੈਰੋਕਾਰ' ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਰਮ ਬਰਸਟ ਦੀ 'ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਤਸੱਵਰੀ' ਹੈ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਵੇਖਣ ਲਈ ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿਚਲੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਹੋਈ ਜਾਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਉਭਾਰ ਪਿੱਛੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਨੀਅਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਹੈ।

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਚਿੰਤਨ, ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਤਰਕ-ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ-ਆਧਾਰਤ ਸੂਬਾਬੰਦੀ ਦੇ ਦਰੁਸਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਉਲਟੇ ਪਾਸੇ ਵਾਂਗ ਵੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਚਿੰਤਕ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਖ-ਪੜਚੋਲ ਪੁੱਠ-ਸਿੱਧ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸ਼ਰੂਆਮ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੂਬਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਵਾਅਦਾ-ਖ਼ਿਲਾਫ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਛਾਂਗਿਆ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੂਬਾਬੰਦੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ 'ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਦੇਸ਼' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ 'ਖੇਤਰੀ ਨਹੀਂ, ਕੌਮੀ ਜੁਬਾਨਾਂ' ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਪੰਜਾਬੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਮਰਾਠੀ, ਬੰਗਾਲੀ, ਤਾਮਿਲ ਆਦਿ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਅੰਤਰ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ

ਬੱਝੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਏ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੀਖਿਆ ਲੇਖ 'ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਮਕਾਲ ਦਾ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਨਿਰਣਾ' ਵਿਵਾਦਤ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਇਆ ਹੈ, 'ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ "ਵਿਵਾਦ ਚਲਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦ ਤੋਂ 'ਫਸਾਦ' ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਬਿੜਕੇ ਹੋਏ ਨਕਸਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਨੂੰ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਰੋ-ਪੀਤੇ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਚੁਸਤੀ ਭਰੀ ਰਣਨੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ ਜਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਸੂਮ ਸਿੱਖ ਆਸ਼ਾ ਦੇ ਆਈਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਮਝਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਤੈਅਸ਼ੁਦਾ ਸੁਫਨਸਾਜ਼ੀ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਤ ਕਈ ਵਾਰ 'ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਦਰਸਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਅਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵਿਆਪਕ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਰੋਹ-ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਸੁਫਨਸਾਜ਼ੀ ਸੀ ਜੋ ਤੱਤਕਾਲੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਤ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਜੀ ਸੂਝ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ, ਨਾ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦਰੁਸਤ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵਾਜਿਬ ਨਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ 'ਅਦੁੱਤੀ ਵਰਤਾਰਾ' ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਦਾ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚੋਂ' ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਦੁੱਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਮੌਲਿਕ ਚਿੰਤਨ 'ਚੋਂ' ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਮੌਲਿਕ ਚਿੰਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ-ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਸਨ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ-ਜਵਾਬੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਯੁੱਧ ਤੱਕ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਅਕਾਲੀ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚੋਂ' ਉਗਮਿਆ ਦੁਖੰਤ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਜੂਨ 1984 ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦਾ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1984 ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਰਕਹੀਣ ਰੋਹ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਤਹਿਤ 3 ਪੁਸਤਕਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਜਨਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿਣ ਲਈ ਸਰਾਪਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਮੁੱਚਾ ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕੀਰਨਤਾਵਾਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਸਿਆਸੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਖ਼ਮ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਪੂਰਕ ਵਜੋਂ ਸਹਾਈ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਪਿਆਰੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਮੈਂ ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਕੱਢ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੌਚਿਕ ਤੇ ਦਮਦਾਰ ਸਮਗਰੀ ਕਾਰਨ ਹਰ ਪਾਠਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨੀ ਸੋਧ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਵਾਗਤੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਆਪ ਦੀ ਸੁੱਚਜੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ ਤੇ ਸਮਗਰੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸੂਝ ਬੂਝ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਬਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਛਾਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ

ਲੇਖ ਲੜੀ 'ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ' ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਹਾਗਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਲੇਖ ਲੜੀ ਛਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਲੇਖ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕਾਂ 'ਚੋਂ ਲੱਭ ਕੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨਾ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪਿਠ-ਭੂਮੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਆਰਟਸ ਬਲਾਕ ਇੱਕ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸਾਲ ਵੀ ਉਸੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰੇ ਸਨ। ਆਰਟਸ ਬਲਾਕ ਤਿੰਨ ਵਿਚ ਪੀਐਚ ਡੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਵੀ 'ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ' ਦੇ ਖੋਖੇ ਤੋਂ ਚਾਹ ਪੀਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ ਕੁੱਤੇਵੱਢ ਬਨਾਮ ਬੰਦੇਵੱਢ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੇ। ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਹੀ

ਦੁਬਾਰਾ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭੂਤ ਕਾਲ ਦੀ ਸੈਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਮਹਿਰੂਮ ਰਹਿ ਗਏ ਪਾਠਕ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਬੂ ਭਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਵੀਨਾ ਵਰਮਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਛੋਟੀ ਸਰਦਾਰਨੀ' ਛਾਪਣ ਲਈ ਵੀ ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿ ਉਤਮ ਤੇ ਨਰੋਏ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਸਹਿਕਰਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀਨਾ ਵਰਮਾ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਮੁੱਲ ਦੀ ਤੀਵੀਂ' ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸ਼ਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮਜ਼ਾਕ ਸਮਝੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਲੇਖਿਕਾ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਕੱਦ ਟਾਲਸਟਾਏ, ਗੋਰਕੀ, ਹਾਰਡੀ ਤੇ ਗੁਸਤਾਵ ਫਲਾਬੇਅਰ ਦੇ ਹਾਣ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਦਾ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮੁੱਠੀ-ਭਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋੜ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਜੁਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਵੀਨਾ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰੀ ਵਿਕਸਤ ਬੋਲੀ ਸਮਝਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਧਾਰਨਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਡੋਲ ਹੈ।

ਹੈਰਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਾਹਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਅਤਿ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਕਸਬੇ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਕੁੜੀ ਹੈ! ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਨਾਇਕਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਛਾਪੋ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਬੋਲੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ।

ਸੁਭਚਿੰਤਕ

**-ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ
ਫੋਨ: 408-991-4249**

ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਰਨੈਲ

.ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਚੌਮੁਖੀਆ ਚਿਰਾਗ਼ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ-3

‘ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਚੌਮੁਖੀਆ ਚਿਰਾਗ਼: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ’ ਨਾਂ ਦੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣਾ, ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪਰਚਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਸੋਚਦਾ ਸੀ! ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲਗਨ ਦੀ ਸਿਖਰ ਹੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 2013 ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਆਏ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਫਨੇ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਲਈ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਦੋ ਕਦਮ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਗ਼ਦਰ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਹਿਤ ਇਸ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਇਸ ਗੱਲ ’ਤੇ ਇਕਮੱਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜੋਸ਼, ਜਵਾਨੀ, ਬਹਾਦਰੀ, ਨਿਡਰਤਾ, ਸਵੈਭਰੋਸੇ, ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਜਦੋਂ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਪਸ ਮੌਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ

■ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੰਦਾ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਵੇ ਤੇ ਯੋਕੋਹਾਮਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਾਈਨ ਸਮਝਾਏ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗੀ। 200 ਪਿਸਤੌਲ ਅਤੇ 2000 ਗੋਲੀਆਂ, ਦੋ ਪੋਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ’ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ ’ਤੇ ਇਕ ਕਮਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪੋਟੀਆਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਕਾਰ ਬਦਲ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ 15 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਾ।” ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚਲੀ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਵਡੇਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਚ ਸਾਬੀਆਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਅਨੁਸਾਰ “ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਗੀ ਸਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ।...ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਗ਼ਦਰੀ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੇਧ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ (ਪਰਮਾਨੰਦ) ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੇਰੇ (ਪਰਮਾਨੰਦ) ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਪਰ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ‘ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਜਰਮਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਦਿਆਂਗਾ।’ ਉਹ ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ, ਉਥੇ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਇਕ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਤੂੰ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?’ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਭਰਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਉਸ ਕੋਲ ਲੈ ਆਵੇ। ਅਸਲੇਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਤੈਨੂੰ ਫੜਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।’ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ 25 ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਦਿਨ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਹਿਸ ਲਈ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਮਾਖੌਲ ਉਡਾਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।’ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਸੌ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ’ਤੇ ਬੜੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਭਰੀ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਉਹ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਨਵਾਬ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, ‘ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਇਹ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਥੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।’ ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ’ਚ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਯੋਗਤਾ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਕੁਝ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਸਰਾਭੇ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ’ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇ। ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਆਪਣਾ ਬਿੰਬ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਪੂਰੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਲਈ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ‘ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ’ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਰਾਭਾ ‘ਗੁਰੂ’ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ‘ਮਗਰ’ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੁਣ-ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਸਾਥੀ ਸਰਾਭੇ ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ’ਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸਰਾਭੇ ਦਾ ਇਹ ਬਿੰਬ

ਸਰਾਭੇ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਬਚਗਾਨਾ ਬਣਾ ਧਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਾਭਾ ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੁੱਦਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਮਿਲ ਗਏ ਸਰਾਭੇ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਣ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਗਾਈ ਸੀ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਾਭੇ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਪ੍ਰੇਰਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਾਲੀ ਮਿਲਣ ਰਾਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਉਸੇ ਰਾਤ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।”

ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਉਮਰ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਵਡੇਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਉਹਦੀ ‘ਸਿਆਣਪ’ ਦੀ ਕਦਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਮਰੱਥ ਸਰਾਭਾ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ’ਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਮਿਲੀ ਅਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੇਸ਼ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਬਚਗਾਨਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਖ਼ੁਦ ਭਾਈ

ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ

ਪਰਮਾਨੰਦ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਹਿ ਕੇ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।’ ਸੋ, ਸਰਾਭੇ ਦੇ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੱਚਿਆਂ’ ਵਰਗੇ ਆਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਸਰਾਭੇ ਵੱਲੋਂ ‘ਗੁਰੂ’ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਾਭਾ ਤਾਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਸੀ।

ਸਰਾਭੇ

ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ (ਸਰਾਭਾ) ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।’

‘ਸਰਾਭੇ ਦੀ ‘ਜਰਨੈਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ’ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਤੇ ਵਡਿਆਉਣ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਰਾਭੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ‘ਅੱਲੜੂ ਅਤੇ ਬਚਗਾਨਾ’ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦਾ ਸਰਾਭੇ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਮੁਲਕਣ ਅਪਵਾਦ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਵਿਚ ਸਰਾਭੇ ਦਾ ‘ਗੁਰੂਆਂ’ ਵਰਗਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ’ਤੇ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਵਾਂਗ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਪਰ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ’ਤੇ ‘ਸਿਵਾਏ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਚੱਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਰ ਕੇ ਇਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਡਾਕਾ ਮਰਵਾਇਆ ਸੀ (ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ), ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਾ ਕੀਤੀ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ “ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।”

ਭਾਵੇਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਾਭਾ ਬੜਾ ਅੱਲੜੂ, ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਤਦ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ। ਉਹਦੀ ‘ਚਤੁਰਾਈ ਤੇ ਦਲੇਰੀ’ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਉਸ ਦਾ ਜੋਸ਼, ਨਿਡਰਤਾ ਤੇ ਮੌਤ ਵੱਲੋਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣ ਸਨ ਜੋ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।”

ਉਹਦੇ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਦਲੇਰਤਾ ਤੇ ਮਨਚਲੇ ਸੁਝਾਅ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਿਮਾਗੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਤੇ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਚਕਮਾ ਦੇ ਕੇ ਬਚ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਰਾਭੇ ਨੂੰ ਲੱਭਦੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਾਭਾ ਸਾਈਕਲ ਉਤੇ ਉਧਰੋਂ ਹੀ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦੌੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਉਹਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਫੜ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਸਰਾਭੇ ਨੇ

ਦਿਮਾਗੀ ਤਵਾਜ਼ਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੜੇ ਠਰੰਮੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਮੰਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੱਚਿਆਂ ਪਿਆਸਾ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇ। ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਉਹਨੇ ਸਾਈਕਲ ਫੜਿਆ ਤੇ ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਤੁਰਦਾ ਬਣਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਜਾਂਦਾ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ‘ਲੱਭਣ’ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਜੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਉਹਦੇ ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਤੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚਕਮਾ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲਈ, ਜਸੂਸੀ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਵਾਂਗ, ਨਾਟਕੀ ਭੇਸ ਬਣਾ ਕੇ, ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਤਦਾ ਤੇ ਜਾਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਦੱਸ ਕੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਾ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਬੇਖ਼ੋਫ਼ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਟਾਂਗੇ ’ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਸਾਈਕਲ ’ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਆ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਖਤਰੇ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਫੌਜੀ ਪਲਟਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿਯਤਕ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਦਾ। ਉਹਦੀ ਇਸ ਨਿਡਰਤਾ ਦਾ ਫੌਜੀਆਂ ਉਤੇ ਇੰਨਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਫੌਰਨ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਮੈਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਚਲਾਨ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੇਲ੍ਹ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਓ।”

ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਹੀ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਰਵਉਚ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਦੂਜੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਤਦ ਵੀ 18-19 ਸਾਲ ਦਾ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਸਿਆਣਪ, ਸਿਰਤ, ਸਿਦਕ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਵੈਭਰੋਸੇ, ਸੂਰਮਗਤੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬੇਖ਼ੋਫ਼ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ

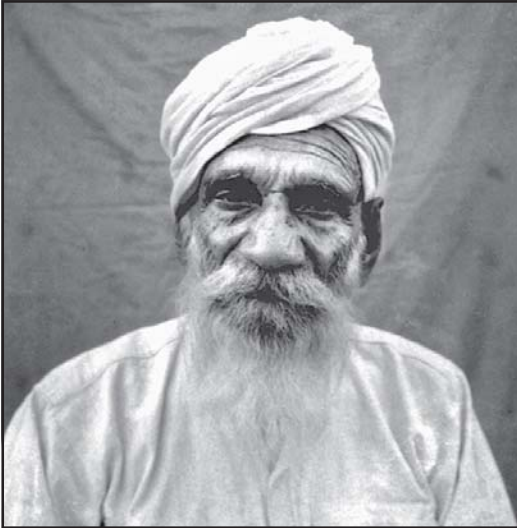
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ)

ਬਦੌਲਤ ਛੇਤੀ ਹੀ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਤਾਂ ਸਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਜਿਹੇ ਹੰਢੇ ਵਰਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਗ਼ੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਾਧਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਵੀ ਸਰਾਭਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੰਗਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ। ਸੁਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ ਵਰਗੇ ਬੰਗਾਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨੇ ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਜਾ, ਬੰਗਾਲ ਤਾਂ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ ਹੀ।” ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਕੰਮ ਆਈ ਤੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਸਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਸਰਾਭੇ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਬੁਲਾਵੇ ’ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਆਇਆ। ਉਥੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਆਦਿ ਗ਼ਦਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਾਨਿਆਲ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਕੌਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਲੀਡਰ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਅਸਲੀ ਨੇਤਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਏ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਿਹਾ। ਸਾਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।” ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰ

ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਇੰਦਾ ਹਿੰਮਤ ਕਿਉਂ ਹਾਰਦੇ ਓ? ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਦੇਖਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਛੁਪੇ ਰੁਸਤਮ ਨਿਕਲ ਆਉਣਾ ਹੈ।”

ਸਰਾਭੇ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨਿਆਲ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੱਚੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ

ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ’ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।”

ਸੋ, ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ‘ਛੁਪਿਆ ਰੁਸਤਮ’ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ, ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਦੁਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਨਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ “ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ।” ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਤੇ ਵੱਧ ਤਾਲੀਮ-ਯਾਫ਼ਤਾ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਰਾਭੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਰਾਈ ਭਰ ਵੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਈ। ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ‘ਮੇਰਾ ਜਰਨੈਲ’ ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਭਾਵੁਕ ਆਵੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਖਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਰਾਭੇ ਦੇ ‘ਜਰਨੈਲੀ ਗੁਣਾਂ’ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਲਾਰੇ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਉਸ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਇਨਸਾਨੀ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ (19 ਸਾਲ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਜਰਨੈਲ ਮਿਲੇ ਜੋ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਨੀ ਹੋਵੇ।”

ਬਾਬਾ ਜੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਾਭੇ ਦਾ ਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਇਹ ਤੱਥ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਮੱਸ-ਫੁੱਟ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਗੂ-ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਦੀ ਇਸੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਰਾਭੇ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਚੈਚੀਆ ਆਪਣੀ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ

ਵਿਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਖ਼ਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਗ਼ਦਰੀ ਸੂਰਬੀਰ ਲੜਾਕੂ ਜਜ਼ਬੇ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬੁੱਧੀਮਤਾ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਯੋਗ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਬੜੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਚੈਚੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਾਭਾ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਤਕੂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਲੀਡਰ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤੇ ਆਗੂ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਮਰੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਰਾਭੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਚੰਦ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿੰਨੀ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੇ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ।

ਸਰਾਭੇ ਦੀ ਇਸੇ ਜਰਨੈਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬਾਗ਼ੀ’ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ‘ਇੰਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ’ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੁ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 13 ਸਤੰਬਰ 1915 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ 24 ਦੇਸ਼-ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਤੇ 26 ਨੂੰ ਉਮਰ-ਕੈਦ ਤੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਸ ਮਿਸਲ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਹਾਰਡਿੰਗ ਕੋਲ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਰ ਕਰੈਡਰਾਕ ਨੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਰਾਭੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ, “(ਇਹ) ਭਾਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਾਸਰ ਬੇਕਿਰਕ ਸ਼ੈਤਾਨ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ’ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ।”

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਰ ਅਲੀ ਅਮਾਮ ਨੇ ਸਰ ਕਰੈਡਰਾਕ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਾਰਾਂ ਹੋਰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, “ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਔਲਝ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਔਲਝ ਅਵਸਥਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮਿਥਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰਦਾ।”

ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੀ. ਡੱਫ਼, ਡਬਲਿਊ.ਐਚ. ਕਲਾਰਕ ਤੇ ਡਬਲਿਊ.ਐਸ. ਮਾਇਰ ਨੇ ਸਰਾਭੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਈਦ ਕੀਤੀ। ਸੀ.ਐਚ.ਏ. ਹਿੱਲ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਹਿਮ ਦੀ ਬਿਨਾ ‘ਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਸ ਦੀ ਔਲਝ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਵੱਲੋਂ ਵਰਗਲਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਰ ਕਰੈਡਰਾਕ ਨੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਗਰਦਾਨਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਬਿਨਾ ‘ਤੇ ਰਿਆਇਤ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ (ਰਹਿਮ) ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਮੰਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਣਾ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਪ ਖੁਦ

ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰੂਹ-ਰਵਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ, ਪਿੰਗਲੇ ਨਾਲ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਦੌਰ ਤੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਅਡੰਬਰ ਦੇ ਅਤੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਗੋਧੇ ਫੌਜੀ ਰਸਾਲੇ ਤੋਂ ਹੋਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਸਿੰਘਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ (ਫੌਜੀ ਬਗ਼ਾਵਤ) ਜਿਹੇ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।”

ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ‘ਛੁਪਿਆ ਰੁਸਤਮ’ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ, ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਦੁਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਨਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ।’ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਤੇ ਵੱਧ ਤਾਲੀਮ-ਯਾਫ਼ਤਾ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਗ਼ਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਰਾਭੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਰਾਈ ਭਰ ਵੀ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਈ। ਬਾਬਾ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ‘ਮੇਰਾ ਜਰਨੈਲ’ ਕਹਿ ਕੇ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਵਧ ਰਹੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਨ

ਅਕਲਮੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਸੁਹਿਰਦ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਵਧ ਰਹੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਤੋਂ ਬੜੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ ਹਨ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੁਰਾਣੇ ਡੇਰੇ ਵਧੇ-ਫੁੱਲੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਡੇਰਾਵਾਦ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ:91-98156-98451

ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਵੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਹਲੜ, ਬਦਮਾਸ਼-ਬਦਕਾਰ ਅਤੇ ਨੱਗ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਕੜਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਐਸਾ ਅਡੰਬਰ ਰਚਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਮਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਦਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਫੈਲੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਮ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲੰਗੜੀ-ਲੂਲੂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼-ਬਦਕਾਰ ਤੇ ਕਪਟੀ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਲਿਲੂਕੜੀਆਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੈ।

ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਡੇਰਾਵਾਦ ਪਨਪਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ

ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਜਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਲਦੀ ਕਬੂਲਦੇ ਹਨ। ਨਾਸਤਿਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਮੁੱਚੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲੋਕ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਕ ਸਮਰੱਥਾ (ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ) ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਾਰਨ ਅੰਸ਼ਿਕ ਜਾਂ ਅਧੂਰਾ ਸੱਚ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਫਲਸਫਾ ਅਤੇ ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਆਮ ਸੱਚ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੱਖ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਪੱਖੀ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਚੱਲੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਇਸ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਡ-ਅੱਡ ਸਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਭੈਅ-ਦੌਵੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਖੌਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਜਾਂ ਨਾਸਤਿਕਾਂ, ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੇਤਨ ਅਤੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਨਫਰਤ ਭਰ ਕੇ

ਅਸਲੀ ਮਨੁੱਖੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਫੈਲਾਏ ਗਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਭਰਮਜਾਲ ਵਿਚ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਵਾਈ ਸਦੀਆਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫਲਸਫੇ ਨਾਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁਣ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਭੁਗਤਣਗੀਆਂ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਭਰਮਜਾਲ ਅਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡ ਨਾਲੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ (ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ) ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਸੱਚ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸੱਚ ਨਾਲ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਬਣਿਆ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਭਰਮਜਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਭਰਮਜਾਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮਕਾਂਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਨਾਸਤਿਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ, ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਚੇਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਸੱਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਭੁਚਲਾਵੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਂਜ ਇਸ ਡੇਰੇਵਾਦ ਦੇ ਫੈਲਣ-ਪਸਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਖੁਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਭਰਮਜਾਲ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਰਗੇ ‘ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ’ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ‘ਸਿੱਖਾਂ’ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਦਿਆਂ ਜ਼ਰਾ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

(ਚਲਦਾ)

ਪੁੱਤ ਨਹੀਂ, ਧੀਆਂ ਬੁਢਾਪੇ ਵੇਲੇ ਪੁੱਛਦੀਆਂ ਨੇ...

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਰਾਜਬੀਰ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਘਾਯੋਗ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਕੌਰ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਹੋਈ। ਖੈਰ! ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ

ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਟੈਕਸਸ
ਫੋਨ: 713-469-2474

ਏਡੀ ਮਾਤੀ ਗਤ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਇਹਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਗਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀ ਜੰਮਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, “ਕੀ ਸੀ ਜੇ ਐਤਕਾ ਰੱਬ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਦਿੰਦਾ! ਚਲੇ ਹੋਊ।”

“ਨਾ ਭੈਣ ਜੀ, ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਉਠ-ਉਠ ਖਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।”

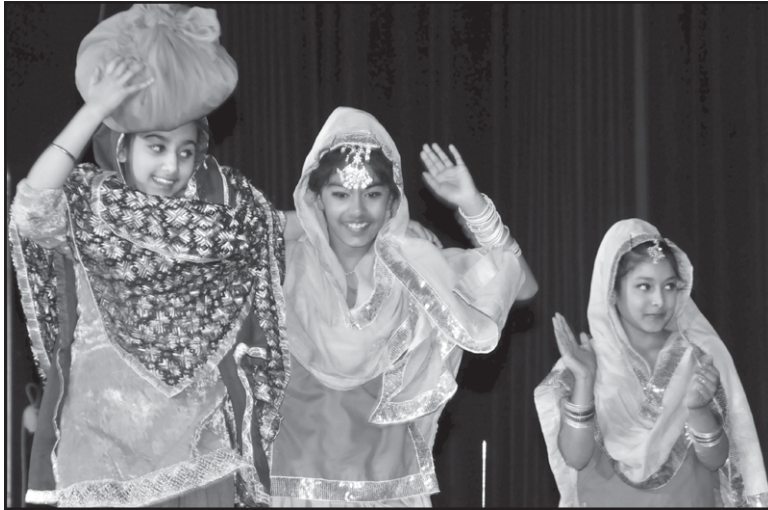
ਲੜੀ ਤੁਰਦੀ ਹੈ,
“ਇਹ ਸਗੋਂ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਨੇ।”

“ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਹੋਵੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁੱਛਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੜਫਦੀਆਂ ਨੇ।”

ਫਿਰ ਜੇ ਧੀਆਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਨੇ, ਤਾਂ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ? ਕਈ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਂ ਜੰਮਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਕਹਿਣ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਜਣੇਪੇ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਹੀਆਂ, ਰਾਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਾਗ ਕੇ ਕੱਟੀਆਂ, ਪਾਲਣਾ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਵਿਆਹੁਣਾ ਕਿਸੇ ਨੇ; ਤੁਹਾਡੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਪੀੜ ਕਿਉਂ ਉਠਦੀ ਹੈ?

ਸਟੂਅਰਟ ਵਾਈਲਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਕਿਤਾਬ ‘ਦੀ ਸੀਕਰੇਟ ਆਫ ਲਾਈਫ’ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਮਰਦ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਦੁਆਰ ਦੀ ਚਾਬੀ

ਔਰਤ ਹੈ।’ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਚੱਲਦੇ ਨੇ। ਜੇ ਔਰਤ ਮਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਬਾਰੇ ਕਹੀ? ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇੰਨੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਠਰ੍ਹਮਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਸਾਂਭ

ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇ ਕਿ ਔਰਤ ਧੀ ਨਹੀਂ ਜੰਮਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪਰ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਧੀ ਦਾ ਘਰੋਂ ਬਿਗਾਨੀ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਣੀ ਖੋਤੀ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਛਦੀ ਹੋਵੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਧੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਸਾਹਿਬ’ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਧੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਗਏ ਪੇਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਹੀ ਫੇਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਪੀ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। “ਨੂੰਹ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਹੈ?” ਇਹ ਮਿਹਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਔਰਤ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ! “ਨੂੰਹ ਦੇ ਮਾਪੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਲਮਕਾਉਂਦੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ” ਇਹ ਮਿਹਣਾ ਵੀ ਔਰਤ ਹੀ ਮਾਰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ

ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਭਾਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਜਿੰਨੀ ਹੀ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮਿਲਣੀਆਂ, ਸ਼ਗਨਾਂ, ਕੜਿਆਂ, ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਮਗਰੋਂ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦਾ! ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਇਕ ਤਾਂ ਧੀ ਪਾਲ ਕੇ, ਪੜ੍ਹਾ-ਲਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਮਾਉ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਓ ਤੇ ਉਤੋਂ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ। ਉਂਜ, ਦੇਸ਼ ਕਿਤੇ

ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਕੱਜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੰਮਣ ਵਾਲੀ ਹੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਤ ਜੰਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਮਾਵਾਂ ਬਾਂ-ਬਾਂ ਸੁੱਖਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਭੈਣਾਂ ਲੋਹੜੀਆਂ ਵੰਡਦੀਆਂ ਨੇ, ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦੀਆਂ ਨੇ। ਬਗੈਰ ਸੋਚਿਆਂ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਇਕ ਵੀ ਕੁੜੀਕਾਰੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਨਿਕਲ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਲਿਹਣੀਆਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕੀ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ? ਕਈ ਬੰਦੇ ਹੁੱਥਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਲੋਹੜੀ ਮਨਾਈ! ਪਰ ਕਿਉਂ? ਘੁਮਾ-ਫਿਰਾ ਕੇ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹੀ ਆ ਗਈ ਕਿ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਧੀ ਦਾ ਚਾਅ ਕੀਤਾ! ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪੁੱਤ ਧੀਆਂ ਤੋਂ ਉਚੇ ਹੀ ਨੇ।

ਦਰਅਸਲ, ਧੀਆਂ ਦੀ ਗਤ ਤਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਨੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਔਰਤ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਰਵੱਈਆ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ। ਔਰਤ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਭਾਵੇਂ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਝਾਤੂਬਰਦਾਰ ਬਣੇ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਔਰਤ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਏ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਬੋਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਵੀ ਪੁਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਮੁੱਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ‘ਗਾਂ’ ਉਹ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਵੱਛਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਔਰਤ ਉਹ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇ’ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਔਰਤ ਕੁੜੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੀ ਔਰਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜੀਅ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਿਹਣਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੋਝੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹੀ ਟਿਕਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਜੱਖਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ?

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧੀਆਂ ਇੰਜ ਹੀ ਮਰਵਾਈ ਜਾਣੀਆਂ ਹੀ ਨੇ? ਕੀ ਪੁੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਇਉਂ ਹੀ ਪੱਥਰ ਪੂਜਣੇ

ਦੁਖਦੀ ਰਗ

ਤੇ ਟੱਲ ਖੜਕਾਉਣੇ ਨੇ? ਜਿਹੜਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਪੁੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੁੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਣੀ ਕੇਵਲ ਜਾਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ! ਜੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਸੁੱਖੇ ਹੋਏ ਨੇ ਤਾਂ ਗੁਣਕਾ ਜਾਂ ਪੋਥੀ ਫਤਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਨੇ!

ਵਤਨੋਂ ਪਾਰੋਂ ਇਕ ਪੁਕਾਰ

ਵਧ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਡ ਲਭਾ ਕੇ ਕਰ ਕੋਠੇ ਜਿੱਥੀ ਪਿਛੋਂ ਧੱਕਾ ਲਾਇਆ। ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ?

ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤੇ ਕੁਝ ਚੰਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ, ਤੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਕੰਧ ਦੇ ਲਾਇਆ। ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ?

ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਹਾਣੀ ਨਾ ਲੱਭਾ, ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਮੇਰਾ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ। ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ?

ਉਨੀ ਸਾਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਬਾਬਲ, ਕਦੇ ਤੇਰੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦਾਗ ਨਾ ਲਾਇਆ। ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ?

ਧਰਤ ਬਿਗਾਨੀ, ਦੇਸ਼ ਬਿਗਾਨਾ ਨਾ ਕੋਈ ਚਾਚਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਤਾਇਆ। ਨਾ ਅੰਮਤੀ ਦਾ ਜਾਇਆ। ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ?

ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ ਮਹਿਲ ਤੇ ਮਾਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ। ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ? ਐਵੇਂ ਹਰਖ ਤੇਰੇ ‘ਤੇ ਆਇਆ, ਵੇ ਬਾਬਲ, ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਗੁਆਇਆ?
—**ਸੁਖਨਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ**
ਫੋਨ: 224-512-0500

ਤਾਇਆ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਢਾ-ਟੁਕੀ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘਾਟ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਾਇਆਂ ‘ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਰੱਖ ਲਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ। ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਸਾਨੂੰ ਪੱਕੇ ਸੀਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਪਾਖਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 510-575-1096

ਸੀਰੀ ਲੱਗਣ ਵਾਸਤੇ 25ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਣ ਲਈ ਘੜੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ।

ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਿਲਖੀ ਮਹਾਜਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਸੀਰ ਲਿਖਾਉਣ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੀਰ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੀਰ ਲੱਗਣ ਵਾਸਤੇ 200 ਰੁਪਏ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਣਗੇ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਘੜੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ 200 ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਘੜੀ ਸਾਥੋਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਮੁਫਤ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪਹਿਲੇ ਹਾੜ੍ਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ। ਪੰਜ ਕੁ ਭਾਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵਿਚ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਤਾਏ ਕੋਲ ਘੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਘਰੇ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਪਸ਼ੂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਾਚਾ, ਮੈਂ ਅੱਡੇ ਜਾ ਕੇ ਆਉਂਦਾ। ਉਥੇ ਮੈਂ

ਘੜੀ

ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਟਾਈ, ਪੱਗ ਨੂੰ ਮਾਵਾ ਲਵਾਇਆ ਤੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਘਰੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਘੜੀ ਲਈ। ਪਰ ਅੱਗਿਓਂ ਚਾਚੇ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕ ਆਨਾ ਲੈ ਜਾ, ਘੜੀ ਨੂੰ ਸਹਿਰ ਤੋਂ ਤੇਲ ਦੁਆ ਲਿਆਈ।

ਤਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਮੈਂ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੱਸ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਦੋਂ ਹਰ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਬੱਸ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੱਸ ਲਈ ਤੇ ਮੋਗੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਸਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਸੀ। ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਗੇੜਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਸਹਿਰ ਦੇਖ ਸਕਾਂ। ਲੱਗਭਗ 30 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰਦੇ-ਫਿਰਾਉਂਦੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਘੜੀ-ਸਾਜ਼ ਦਾ ਖੋਖਾ ਦਿਸਿਆ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗੱਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਣਹੋਣੀ ਨੇ ਇਥੇ ਹੀ ਬਿਧ ਬਣਾਈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੜੀ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇਣ ਬਾਬਤ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਲਾ-ਭਣੇਈਆ ਇਥੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੜੀ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਮਾਨ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰੋਹੜੀ ‘ਤੇ ਲੱਦ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰੱਜ ਕੇ ਪੀਤਾ।

ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਘੜੀ-ਸਾਜ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲਿਆ ਬਈ ਘੜੀ ਸ਼ੇਰਾ, ਹੁਣ ਤੇਲ ਦਈਏ। ਘੜੀ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਆਖਿਆ, “ਵੇਖ ਇਉਂ ਘੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀਦੀ ਐ...ਤੇ ਇਸ ਚਿਮਟੀ ‘ਤੇ ਤੇਲ ਲਾ ਕੇ ਤੇਲ ਲਾਈਦਾ ਐ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੜੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਟੇਸ਼ਨ

ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਏ...ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਬੜੇ ਉਦਾਸ ਮਨ ਨਾਲ ਟਾਂਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਠੇਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਧੀਆ ਲਿਆ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਹਾਤੇ ‘ਤੇ ਇਕ ਕਰਤਾ ਜਿਹਾ ਹਾੜਾ ਲਾ ਕੇ 6 ਵਜੇ ਟਾਂਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅੱਡੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸੱਤ ਕੁ ਵਜੇ ਮੈਂ ਜਾ ਸੱਸ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਘਰੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੁਰ ਗਈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਆਇਆ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਦੇਖੇ ਨੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਤੁਰਨ ਹੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਦਾ ਅਧੀਆ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਪੈਗ ਆਪ ਲਾਇਆ ਤੇ ਇਕ ਮੈਨੂੰ ਲੁਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਸ਼ੇਰਾ ਤੂੰ ਲਾ ਰੰਗ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੇ ਕੰਮ ਜਾ ਕੇ ਆਉਂਦਾ।” ਮੇਰੀ ਮਾਤੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਜਲੀ ਗੜਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਸਾਲੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮੰਜਾ ਅੰਦਰ ਡਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਤਾਂ ਦੋ ਪੈਗ ਲੱਗੇ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਸਾਲੀ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਵਾਂਗ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਲੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੀਜਾ ਟਾਈਮ ਕਿੰਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ, 7 ਵਜੇ ਕੇ 35 ਮਿੰਟ ਹੋ ਗਏ। ਟਾਈਮ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਬੀੜਾ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਤੇ ਬੀੜੇ ਦੇ ਪੁੜੀ ਕੱਢੀ ਤੇ ਨਾਲ

ਹੀ ਤੇਲ ਵਾਲੀ ਸੀਸੀ ਤੇ ਚਿਮਟੀ ਵੀ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ। ਮੈਂ ਬੀੜਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਘੜੀ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਚਿਮਟੀ ਨਾਲ ਘੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤੇ ਪੁੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਸੀਸੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਚਿਮਟੀ ਨੂੰ ਤੇਲ ਵਿਚ ਡਬੋ ਕੇ ਘੜੀ ਉਤੇ ਤੇਲ ਲਾਉਣ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਬਿਜਲੀ ਗੜਕੀ। ਉਧਰੋਂ ਮੇਰੀ ਸਾਲੀ ਬਾਲ ਵਿਚ ਆਟਾ ਪਾ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੱਥ ਉਪਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਚਾਣ-ਚੱਕ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਬਾਲ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਜਿਆ। ਆਟਾ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਘੜੀ ਉਤੇ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲੀ ਨੇ ਘੜੀ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਤੌਤੇ ਵਿਚੋਂ ਧੋਤੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਘੜੀ ਬਚ ਗਈ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਾਂ ਤੇ ਕਦੇ ਸਾਲੀ ਵੱਲ।

ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਵਰਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਦੇਸੀ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਗਲਾਸ ਭਰ ਕੇ ਪੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਫਿਲਮ ਦਿਸ ਗਈ ਕਿ ਸਾਲ ਤਾਂ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਈਆਂ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਘੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਥੋਂ ਟਾਈਮ ਪੁੱਛਿਆ ਜੇ ਮੈਂ ਅਟੇ-ਸਟੇ ਨਾਲ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੋਗੇ ਆਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ

ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਘੜੀ-ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਘੜੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ। ਘੜੀ-ਸਾਜ਼ ਕਦੇ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖੇ ਤੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ। ਅਖੀਰ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਘੜੀ ਵਿਚੋਂ ਆਟਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਤੇਲ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਿੱਛ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅੱਡੇ ਵਿਚ ਚਾਚੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਗੁਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ, ਭਾਈ ਨੂੰ ਘਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਬੇ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੀਂ। ਮੈਂ ਆਬਣ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਂ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੇਬੇ ਤੇ ਬਾਪੂ ਤੋਂ ਚਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨਵੀਂ ਬਹੁ ਆਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਕ ਪੈਗ ਸੂਕੀ ਦਾ ਲਾ ਕੇ ਬਾਬੇ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀਰਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਨ ਬਣਾ ਹੀ ਚੁੱਕਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਪਊਗਾ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਹਾਂ ਬਈ, ਠੀਕ-ਠਾਕ ਸਹੁਰੀਂ ਜਾ ਆਇਆ। ਲਿਆ ਫੜਾ ਘੜੀ...।”

“ਉਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਲਾਉਂ।”

ਬਾਬਾ ਜੀਰਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਇਕ ਦਮ ਸੀਖ-ਭਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਧਾਹ ਮਾਰੀ ਕਿ ਦੱਸ ਉਏ ਸ਼ੇਰਾ, ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਹ ਸਾਲ ਵੀ ਮੁਫਤ ਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਘੜੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ।

ਗੀਤ

ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਮੇਰਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਫਲੀਆ,
ਅਸਾਂ ਉਮਰ ਗੁਆਈ ਉਸ ਪਿੱਛੇ।
ਉਹ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਲੱਭਦੇ ਮਰ ਗਏ,
ਲੋਕੋਂ ਉਹ ਉਚਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਚੇ?
ਸੱਜਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਵਾ ਵਰਗਾ।
ਮਿਲ ਕੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਪੁੱਛੇ ਨਾ,
ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਖੁਦਾ ਵਰਗਾ।
ਸੱਜਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਵਾ ਵਰਗਾ।

ਅਸੀਂ ਮੁਦਤਾਂ ਤੋਂ ਦਰ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ,
ਕਦੀ ਆ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਏਗਾ?
ਉਹ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਫਿਜ਼ਾ ਵਰਗਾ,

ਸੱਜਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਵਾ ਵਰਗਾ।
ਲੰਘ ਗਏ ਪੂਰ ਜੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ,
ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਪੰਥ ਮੁਕਾਇਆ ਨਾ।
ਉਹ ਭੱਖਣੇ ਦੀ ਛਾਂ ਵਰਗਾ,
ਸੱਜਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਵਾ ਵਰਗਾ।
ਜੇ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਨਾ,
ਕਿਉਂ ਨਾਲ ਗੁਰਾਇਆ ਠਿੱਲੂ ਗਿਆ?
ਉਹ ਅਣਜਾਣ ਮਲਾਹ ਵਰਗਾ।
ਸੱਜਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਵਾ ਵਰਗਾ।
ਮਿਲ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਪੁੱਛੇ ਨਾ,
ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਖੁਦਾ ਵਰਗਾ।

—**ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੁਰਾਇਆ**
ਫੋਨ: 571-315-9343

ਪਰ ਹੀ ਯਾਰੋ ਬਣ ਗਏ ਪਹਾੜ ਪੈਰਾਂ ਲਈ...

ਮੇਰੇ ਨੇਤਲੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, “ਲਿਖਾਰੀਆ, ਚੱਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾ, ਆਪਾਂ ਗੈਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣੇ। ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇੱਕ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮਹਿਮਾਨ ਹੈ।” ਮੈਂ ‘ਹਾਂ’ ਕਹਿ ਕੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਗੈਰੀ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੱਸਮੁੱਖ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ, ਹਰ ਵੀਕਐਂਡ ‘ਤੇ ਯਾਰ ਦੋਸਤ ਸੱਦ ਕੇ ਮਹਿਫਲ ਲਾ ਲੈਂਦਾ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਪਟੇ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹਿਣਾ। ਦੋ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣਨੀਆਂ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਮੋੜਿਆ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੰਗੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੰਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ। ਬੱਸ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ।

ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰੋ ਪਏ। ਮੈਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਜਾਂ ਮਰਦ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਵੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਰਾਜਾ-ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋਵੇ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਦਾਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ...?

ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਰ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੈਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੈਰੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬੈਠੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੇਤਰ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੈਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੈਰੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਸਾਇਦ ਸੋਚਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ! ਮੈਨੂੰ ਗੈਰੀ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਕੁ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਲਿੰਕਰ ਸਟੋਰ ਹਨ। ਵੱਡਾ ਘਰ ਹੈ, ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ। ਇੱਕ ਪੁੱਤ ਤੇ ਇੱਕ ਧੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੋਵੇਂ ਕੋਲ ਹਨ। ਮੈਂ ਗੈਰੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਆਪਣੇ

ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ? ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਗੈਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ,

ਗੈਰੀ ਚਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਘਰ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਵੱਢਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਫੜਿਤ ਬੁਲਾ ਕੇ ਨਿਕਲ ਪਿਆ। ਅਜੇ ਮੱਸ ਫੁੱਟੀ ਹੀ ਸੀ, ਜਦ ਟਰੱਕ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਬਿਹਾਰ-ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਗੇੜਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ‘ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸ਼ਿੱਪ ਦੇਖਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸ਼ਿੱਪ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਿੱਪ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕੱਢ ਲਈ ਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ਿੱਪ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੁਕ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀਰਤ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਪਿਆਰ ਤੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੀਰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਨਰਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਗੈਰੀ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੰਦ ਪਿਆ ਸਟੋਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਖੱਟਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਦੋ ਸਟੋਰ ਬਣਾ ਲਏ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਧੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਮੂਵ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬੋੜੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗੈਰੀ ਇੱਥੇ ਮੂਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੇਂਡੂ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਲਿਆ। ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ‘ਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਛੁਰਾ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ। ਗੈਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਟੈਕਸੀ ਪਾ ਲਈ। ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਤਾ-ਚੰਗਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਮਾਇਆ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਮੁੜ ਹਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਗੋਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗੈਰੀ ਨੇ ਲਿੰਕਰ ਸਟੋਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਗੋਰਾ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਨਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੋਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਗੈਰੀ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਬਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੋਇਲਾਂ ਬੋਲ ਪਈਆਂ। ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਦੀ ਬਾਂਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪ ਫੜ ਲਈ। ਡਾਲਰ ਸਾਂਝੇ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ

ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਭਰਾ ਇੱਥੇ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਵਧੀਆ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਗੈਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਲਿੰਕਰ ਸਟੋਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਪੇਂਡੂ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਧੱਖੇ ਨਾਲ ਦੱਬਿਆ ਸਟੋਰ ਤੇ ਗੈਸ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੇਚਣ ‘ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੈਰੀ ਨੇ ਇਹ ਸਟੋਰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਿੱਤਰ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਮਾੜੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਡਿੱਗਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੈਰੀ ਨੇ ਸੱਦ ਕੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਕੇ ਖਾਲੀ ਚੈਕ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਵੀਰ ਜੀ, ਜਿੰਨੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਆਪੋ ਭਰ ਲਵੋ। ਜੇ ਜਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਨ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਧਾਗਾ ਤਾਂ ਜੁੜ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਵਿਚਾਲੇ ਗੰਢ ਪੈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਹੋ। ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਧੱਖੇ ਦੇ ਡੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ, ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਡੋਰ ਫੜ ਕੇ ਤਹਿ ਤੱਕ ਉਤਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।”

“ਵੀਰ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।” ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਗੈਰੀ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ। ਗੈਰੀ ਨੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਮਿਲਾਪੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਗੈਰੀ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਜਾਂਦਾ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਦੇਣਾ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਗੈਰੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈਣ ਹਸਪਤਾਲ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਇੱਕ ਮਾਤਾ ਨੇ ਗੈਰੀ ਅੱਗੇ ਤਰਲਾ ਕੀਤਾ, “ਮੇਰਾ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਕੋਲ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਸੀ, ਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਨੂੰਹ ਦਾ ਗਹਿਣਾ-ਗੱਟਾ ਵੀ ਵੇਚ ਕੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।” ਮਾਤਾ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਗੈਰੀ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਪਿਘਲ ਗਿਆ। ਬੁਟਟੇ ਵਿਚਲੇ ਡਾਲਰ ਤੇ ਰੁਪਏ, ਸਾਰੇ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਸ ਦੀ ਜੋਤ ਜਾਗੀ ਕਿ ਹੁਣ ਪੁੱਤ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਤਾਂ ਸਾਂਝ ਲਏ, ਪਰ ਸੌ-ਸੌ ਦੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਦਸ ਨੋਟ

ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਪੁੱਤ, ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਨਾਲ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਏ? ਆਹ ਦਸ ਨੋਟ ਜਾਅਲੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।” ਗੈਰੀ ਕਹਿੰਦਾ, “ਮਾਤਾ ਜੀ, ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਨੋਟ ਦੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ।” ਗੈਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਡਾਲਰ ਵਟਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਮਾਤਾ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਸ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਗੈਰੀ ਦਿਆਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਅਮਲੀ, ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਗ਼ਰੀਬ-ਗੁਰਬਾ ਗੈਰੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁੜਿਆ। ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾ। ਗੈਰੀ ਆਖਦਾ, ਕੀ ਪਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਰੰਗ-ਭਾਗ ਲੱਗੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੈਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਿੰਕਰ ਸਟੋਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਪਿੰਡ ਹਰ ਸਾਲ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹੋਰ ਕੱਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਦੇ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹੈ ਤੇ ਔਹ ਬੇਗਾਨਾ। ਇਥੋਂ ਕੁੱਝ ਖਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਥੋਂ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਾਈ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਤਵੀਤ ਬਣਦਾ ਗਿਆ। ਤਾਈ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਪੁੱਤ ਜਿਹੜਾ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਪੁੱਤ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪਾਗਲ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਗੈਰੀ ਤਾਈ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਹੀ ਪੁੱਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਤਾਈ ਨੇ ਤਾਂ ਗੈਰੀ ਦੇ ਸਵਾਸਾਂ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਤਾਈ ਦੇ ਘਰੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੀਂਦਾ, ਪਰ ਗੈਰੀ ਤਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਚ ਹੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ। ਤਾਈ ਨੇ ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਕੇ ਘੋੜਾ ਨੱਪ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਇਆ ਗੈਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਏ ਸਭ ਕੁੱਝ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਆਇਆ, ਪਰ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਗੈਰੀ ਮੌਤ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਗੱਢੇ ਤਾਂ ਲੈ ਲਏ, ਪਰ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਗੈਰੀ ਦਾ ਲਿਵਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਗੈਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ...।

ਇਹ ਸਭ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੈਰੀ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਇਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਦੀ ਤਾਈ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੈ? ਫਿਰ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪਾਪ ਕਾਂਡ ਦੀ ਤਾਈ ਨੇ ਹੀ ਗੰਢ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਪਾਗਲ ਹੋਈ ਸਭ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹੀ ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਿਲਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੱਦਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸੰਵਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਗੈਰੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਮਰਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਸੱਦ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਬਚ ਜਾਂਦਾ। ਤਾਈ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲਦੀ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦ-ਦੁਆਵਾਂ ਲੈਂਦੀ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਈ। ਗੈਰੀ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਜਦ ਚਾਹੇ ਖਿੱਚ ਲਵੇ ਤੇ ਢਿੱਲੀ ਵੀ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੈਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਦੀ! ਮੈਂ ਝੱਟ ਲੈ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਤਾਰੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਪੁੱਤ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ ਜਣੇ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ। ਤਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਾਰਿਸ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਗੈਰੀ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਤਾਈ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਤੇ ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵੇ।

ਗੈਰੀ ਜੇਰੇ-ਇਲਾਜ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਦੇਵੇ ਪਰ ਗੈਰੀ ਵਰਗੀ ਤਾਈ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ! ਰੁੱਖ ਛਾਂ ਲਈ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਵੱਢ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਵਾ ਜਲਾਉਣ ਲਈ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਫੋਟੋ

ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਰੀਝ ਸੀ
ਫੋਟੋ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਕਰਵਾਉਣੀ,
ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਉਹ ਘੜੀ ਸੁੱਲਖਣੀ
ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣੀ।
ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ
ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਮਿਲਵਾਕੀ,
ਮੈਂ ਬਿਨ ਸੱਦਿਆ ਮਹਿਮਾਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ
ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਕੀ।
ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਵੀ ਉਥੇ
ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਬਬੇਰੇ,
ਮੱਖੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
ਘੁੰਮਣ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ।

ਮੇਲੇ ਵਾਂਗੂੰ ਕੱਠ ਸੀ ਹੋਇਆ
ਪੇਸ਼ ਕੋਈ ਨਾ ਚੱਲੇ,
ਕੈਮਰਾ ਚੱਕੀ ਹਰ ਕੋਈ ਫਿਰਦਾ
ਤੇ ਸੀ ਐਮ ਕਲਮਕੱਲੇ।
ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਫੋਟੋ
ਹਰ ਕੋਈ ਸੀ ਐਮ ਨਾਲ ਕਰਾਵੇ,
ਛੋਟਾ ਕੱਦ ਮੰਗਲੀ ਦਾ
ਭੀੜ ‘ਚ ਨਜ਼ਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਆਵੇ।
ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਹੋ ਕੇ
ਮੈਂ ਫੋਟੋ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਕਰਵਾ‘ਲੀ,
ਚਿਰਾਂ ਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਰੀਝ
ਮੈਂ ਅੱਖਿਆਂ ਸੋਖਿਆਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾ‘ਲੀ।
ਫੋਟੋ ਐਨੀ ਵਧੀਆ ਆਈ
ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚੁੱਭੇ,
ਲੱਗੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮੰਗਲੀ
ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ।
ਇਕ ਫੋਟੋ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਕਰਕੇ
ਘਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਲਾਈ,
ਦੂਜੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਰਸੂਖ ਦੇ
ਪੱਪਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾਈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੈਂ ਖਬਰ ਬਣਾ ਕੇ
ਭੇਜੀ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰਾਂ,
ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮੰਗਲੀ
ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰਾਂ।
ਦੱਸਦਾ ਫਿਰਾਂ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ,
ਰਿੱਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਚ ਮੰਗਲੀ ਨੂੰ
ਤਾਰੀਓਂ ਲੋਕ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਦੇ।
—**ਦੀਪ ਮੰਗਲੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ**
ਫੋਨ: 917-254-6768

ਸੁੱਬੀਆਂ ਦੇ ਸੱਪ

ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਨਾ ਲਓ ਪੰਗੇ
ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਭੁੱਖੇ ਨੰਗੇ।
ਬੋਲ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ
ਤੱਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।
ਵਖਤ ਬੁਰੇ ਵਿਚ ਸੁੱਬੀਆਂ ਵੀ
ਸੱਪ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।
ਪੈਸਾ ਤਾਕਤ ਆਪਣੀ
ਨਾ ਬੋਲ ਕੇ ਦਸਦਾ।
ਦੂਰ ਗਰੀਬਾਂ ਤੋਂ ਇਹ
ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਦਾ।
ਤਕੜਿਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ
ਕਈ ਪੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।

ਹੁਣ ਬਾਪੂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਪਾਉਣ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਪੈ ਜਾਣ ਵੰਡੀਆਂ।
ਬਾਬੇ ਟੋਹ ਟੋਹ ਵੇਖੇ
ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਡੰਡੀਆਂ।
ਸਿੱਧੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਬੋਲਿਆਂ ਦੇ ਵੀ
ਹੱਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।

ਮਾਣ ਨਾ ਕਰੀਏ ਕਿੰਨੇ
ਹੋਵਣ ਮੂੰਹ ਮੁਲਾਜੇ।
ਜਾਹ ਪਿੰਡ ਚੀਮਨੇ ਵਾਲਿਆ
ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਊਂ ਬੁਲਾਜੇ।

‘ਰਾਜ’ ਪਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰ
ਝੱਟ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।

—**ਰਾਜ ਪਾਲੀਵਾਲ**

ਵਾੜ ਦਾ ਫੁੱਲ

ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ
ਬੂਟਾ ਫੁੱਲ ਦਾ ਬਣ ਉਗਿਆ।
ਫੁੱਲ ਟਹਿਕਣ ਵੇਲੇ ਕੰਡਾ,
ਮੇਰੇ ਧੁਰ ਕਲੇਜੇ ਖੁੰਭਿਆ।

ਮੈਂ ਫੁੱਲ ਵਾੜ ਦਾ ਰਿਹਾ
ਕੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਦਮ ਤਾੜਦਾ।
ਘਣੀਆਂ ਜੁਲਫਾਂ ਵਾਲੀ ਦੇ
ਹੱਥ ਸਲਾਮਤ ਭਾਲਦਾ।

ਕੌਮਲ ਹੱਥੋਂ ਜੇਕਰ ਟੁੱਟਾਂ,
ਦਿਲੀ ਤਮੰਨਾ ਮੇਰੀ।
ਘਣੀਆਂ ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ ਵਿਚ
ਟੰਗਿਆ ਹਾਂ ਭਾਲਦਾ।

ਹਾਰੀ ਕਿਸਮਤ ਮੇਰੀ
ਕੰਡਿਆਂ ਸੰਗ ਰਿਸ਼ਤੇ।
ਤਿੱਖਤ ਦੁਪਹਿਰੇ ਧੁੱਪੀਂ
ਫੁੱਲ ਪੱਤੀਆਂ ਮੈਂ ਸਾੜਦਾ।

ਸ਼ਾਖੋਂ ਮੇਰੀ ਪੰਛੀ ਡਰਦਾ,
ਖੰਭ ਸਲਾਮਤ ਭਾਲਦਾ।
ਘੁੰਡ ਮੁੜਵੇਂ ਕੰਡੇ ਮੇਰੇ,
ਬਦਨ ਬੇਗਾਨੇ ਪਾੜਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਤੌਤਨ ਆਵੇ
ਮਾਲਕ ਆਉਂਦਾ ਸੰਘ ਪਾੜਦਾ।
ਫੁੱਲ ਤੌਤਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ
ਵੇਖਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਝਾੜਦਾ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਮਰੇ ਬਣ ਗਏ,

ਸ਼ਾਖ ਮੇਰੀ ਦੇ ਕੰਡੇ।
ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਖਾਹਿਸ਼ ਮੇਰੀ,
ਹਰ ਖੁਸ਼ਬੂ ਮੈਥੋਂ ਮੰਗੇ।

ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਮਾੜੀ
ਅਸੀਂ ਵਾੜੀਂ ਟੰਗੇ।
ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਸਾਡੇ,
ਬਾਗ ਬਗੀਚੀਂ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ।

ਬਿਨ ਕੰਡਿਆਂ ਜੇ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੇ,
ਸੰਗ ਜੁਲਫਾਂ ਯਾਰੀ ਲਾਉਂਦੇ।
ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੇਜਾ ਉਪਰ,
ਤਨਹਾਈਆਂ ਪੱਲੇ ਸਾਡੇ ਪਾਉਂਦੇ।

ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ
ਅਜਬ ਕਰਮ ਲਿਖਾਏ।
ਕੁਝ ਪੈਰੀਂ ਕੁਝ ਗਲਾਂ ‘ਚ ਵੇਖੇ,
ਕੁਝ ਤਬੂਤੀਂ ਦਿੰਦੇ ਲੇਖੇ।

ਅਸੀਂ ਲੇਖੋਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟੇ,
ਰਸ ਸਾਡੇ ਮੁਫਤੀ ਭੁੰਡਾਂ ਲੁੱਟੇ।
ਅੰਗ ਜਦ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ,
ਕੈਂਚੀ ਮਾਲੀ ਦੀ ਕੱਟ ਸੁੱਟੇ।

ਮੈਂ ਫੁੱਲ ਵਾੜ ਦਾ
ਮਾਲਕ ਨਿਰਮੋਹਾ ਸਾਨੂੰ।
ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਝਾੜਦਾ,
ਕੰਡਿਆਂ ਸਾਡਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਭਾਲਦਾ।
—**ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ**
ਫੋਨ: 317-652-6216

ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ,
ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਬਣਾਉਂਦੇ।
ਪਰ ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਉਹ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ,
ਜੋ ਬੁੱਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ।

ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੇਰੀਂ ਬੁੱਤ ਬਣਦੇ,
ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖ ਲਏ ਨੇ।
ਅੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ,
ਥਾਂ-ਥਾਂ ਮੱਥੇ ਟੇਕ ਲਏ ਨੇ।
ਬੂਠ ਢੋਂਗੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸਮਝ ਕੇ,
ਆਪਣੇ ਅੰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਰਲਾਉਂਦੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ...

ਪੈਰ ਧੋ ਪੀਂਦੀਆਂ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ,
ਬੂਠ ਤੇ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਆਸਾਂ।
ਪਣਪ ਪਿਆ ਹੈ ਗੋਰਖ ਧੰਦਾ,
ਰਲ-ਮਿਲ ਖੇਡਣ ਸਭ ਇਹ ਤਾਸਾਂ।
ਚਮਕ-ਦਮਕ ਪਾ ਅਕਲ ‘ਤੇ ਪਰਦਾ,
ਪੁੱਠੇ-ਸਿੱਧੇ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਂਦੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ...

ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਇਹ ਧਰਤੀ ਹੋ ਗਈ,
ਸੱਚ ਦੀ ਅੱਖ ਕੋਈ ਬਾਣ ਪਰੇ ਗਈ।
ਬਾਬੇ ਨਹਾਉਂਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਛੱਪੜੀਂ,
ਕਲਯੁੱਗ ਦੀ ਤਾਂ ਅਤਿ ਹੀ ਹੋ ਗਈ।
ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਦੈਂਤ ਕਹਿ ਲਵੇ,
ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਬਪੜਾਉਂਦੇ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ...

ਅੰਦਰੋਂ ਬੇਬੇ ਬਾਹਰੋਂ ਬੇਬੇ,
ਤੱਕੜੀ ਸੱਚ ਦੀ ਜਦ ਵੀ ਜੋਖੇ।
ਇਹ ਬੜਬੋਲੇ ਸੱਚ ‘ਤੇ ਤੜਫੇ,
ਇਕ ਗਾਇਕ ਦੇ ਗੀਤ ਤੋਂ ਅੱਖੇ।
‘ਸੁਖਵਿੰਦਰ’ ਚੋਰ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤਿਣਕੇ
ਖੁੱਲ੍ਹੀਂ ਅੱਖੀਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ,

ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਬਣਾਉਂਦੇ।
ਪਰ ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਉਹ ਬੁੱਤ ਘਾੜੇ,
ਜੋ ਬੁੱਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ।

—**ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ**
ਫੋਨ: 360-281-2624

ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਦੇ ਕਥਾ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀਆਂ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ' ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ

ਪਰਸ਼ਿਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ:469-335-2263

ਗਿਆ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿਆਰਾ ਆਲਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਗਲੈਮਰ ਹੈ, ਐਡਵੇਂਚਰ ਹੈ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਹਨ, ਮੌਤ ਦੇ ਸਾਥੇ ਹਨ, ਭਾਵੁਕ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਕਟ ਹਨ, ਝੰਜਟ ਹਨ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤਿੱਖੇ ਟਾਕਰੇ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਥਾ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸਜੀਵ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ

ਕਹਾਣੀ 'ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ' ਦਾ ਧਰਮ

ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਫੌਜੀ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰਲੇ ਅਹਿਸਾਸ, ਅਨੁਭਵ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਲੀਕਦਾ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਰਲੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਮਾਨਣ ਦੀ ਲੋਚਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੀ ਮਮਤਾ, ਬਾਪ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਬੀਵੀ ਦੇ ਬੋਲ, ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਖਤ, ਮਨ ਵਿਚ ਸਮੋਈ ਇਹ ਪਾਤਰ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿਨ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲੜਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਸੇ ਵਾਪਰੀ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। (ਪਰਸ਼ਿਦਰ ਦਲਬੀਰ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ-ਸੰਪਾਦਕ) ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ। ਦਲਬੀਰ ਨੇ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਜੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ,

ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ। ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਮਾਂ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਵਿਚ ਹੀ ਭਰਤੀ ਕਰਾ ਦਿਉ।" ਲਾਗੇ ਬੈਠੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗਿੱਚੀ ਵਿਚ ਪਟੋਕੀ ਮਾਰੀ, "ਵੇਖ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ।" ...ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਨ।

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਕੇ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੇਤਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸੱਦਿਆ। ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸੀਨ ਹੈ...ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਘਰੋਂ ਆਗਰੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਟਾਇਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਵਾਪਰਦੀ ਸੀ। ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲੇ

ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਤੇ ਚੇਤਨ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਕ ਅੱਖਰ ਵੀ ਕੱਟਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੇਪਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੀ ਜੰਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਜਾਂ ਲਾਗਿਉਂ ਸੈਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਜਹਾਜ਼ ਸੁੱਧਾ ਕਰਦਾ ਲੰਘਦਾ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਕੇ ਹੀ ਦੱਸ ਦੇਣਾ, ਇਹ ਬੰਬਰ ਹੈ, ਇਹ ਮਿੱਗ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਘਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਪਏ ਹਨ।

'ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ' ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕੀਤਾ। ਅਜੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਮੇਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ, ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਧੁਖਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਟੀ.ਵੀ., ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੁਣਨ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ-ਇਹ ਕਿਉਂ

ਹੋਇਆ? ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ! ਮਨ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ, ਮਨੁੱਖ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਇਕ ਵਿਥ ਉੱਤੇ ਖਲੋ ਗਿਆ ਹੈ! ਇਹ ਫ਼ਾਸਲਾ ਦਿਨ-ਬਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਰੱਬ ਬੜੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਨ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਨੇ ਮਾਡਲ ਮਨੁੱਖ ਚਿਤਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਧਰਮ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਰੱਬ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ 'ਚੋਂ ਮੁਹੱਬਤ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਡਰ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦੂਰੀ ਵਧਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਰੱਬ ਸਾਡਾ ਮਹਿਬੂਬ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਿਬੂਬ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋਇਆ? ਡਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਹਰ ਧਰਮ, ਰੱਬ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਪੌੜੀ ਹੈ ਪਰ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਏਜੰਸੀ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ, ਉਹ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਾਰਾ ਵਰਤ ਲਏ, ਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਬਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੋਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਬੜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਸਕੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਵੈਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕੀ।

ਦਲਬੀਰ ਚੇਤਨ

ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਵੱਢ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਂਦੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਵੰਡ-ਵੰਡਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੰਮੇ ਪਲੇ, ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਮਰਨ-ਭੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਚੁਣ ਲਈ।

ਜਿਸ ਬੰਬਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪਾਇਲਟ ਸੀ ਤੇ ਕਮਲੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇਵੀਗੇਟਰ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ, ਕਿਸੇ ਮਿਥੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦੇਣ ਦੀ 'ਡੱਮੀ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਟੀਚੇ ਉੱਤੇ ਝਪਟਣਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਰਮਾਤ ਵਿਖਾ ਕੇ ਫਿਰ ਅਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚੇ ਨੂੰ 'ਜੈਰੋਗਨ ਸਾਈਟ' ਦੀ ਸੇਧ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਡਾਈਵ ਮਾਰੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਹੀ ਚਮਤਕਾਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕੇ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਝਪਟਣਾ ਜਹਾਜ਼, ਨੌਕ ਪਰਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਆ ਧਸਿਆ। ਇਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਪਾਤ ਪੈ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਹਲਕੇ ਹਿੱਸੇ, ਟੁਕੜੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡੇ ਤੇ ਫਿਰ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਖਿਲਰ ਗਏ।

ਹਾਦਸਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮ ਤੇ 'ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ' ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਜੇ ਕੁਝ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮ ਦੀ ਤਾਂ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। 'ਟੋਲ ਪੋਰਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਜਹਾਜ਼

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਹੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਧਸਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ 'ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ' ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ।

'ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ' ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕੱਢੇ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਿਘਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਬੇਪਛਾਣਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੜਿਆ, ਅੱਧ-ਸੜਿਆ ਮਾਸ, ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਲੋਬੜਿਆਂ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

ਹਾਦਸੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ, ਵਾਰਸ ਲੰਮਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਭ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ। ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਮਿਥਿਆ ਸਮਾਂ ਲਾਗੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਕਿੱਲੋ ਬੋਟੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੀਆਂ ਸਨ। ਮਿਲੇ ਲੋਬੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਸੀਟ, ਨੇਵੀਗੇਟਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਸ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵੇਲਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਵੇਲਾ ਸੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਲਾਸ਼ ਦੇ ਮਿਲੇ ਲੋਬੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜੇਰੀ ਭਰ ਲੋਬੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਥਾਈਂ ਵੰਡ ਕੇ, ਆਦਮ ਕੱਦ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕੋ ਹੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਲੋਬੜਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਬਕਸਾ ਫਲਾਈਟ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਫਲਾਇੰਗ ਅਫਸਰ ਕਮਲੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਬਕਸਿਆਂ ਨੇ ਦੋ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ!

ਦੋਵਾਂ 'ਚੋਂ ਮੰਤਰ ਉਚਾਰੇ ਗਏ। ਗੁਣਕੇ ਤੋਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਡਤ ਨੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਚਿਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਰੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਮਰਿਆਂ ਸਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਦੋਵਾਂ ਮਰ ਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਵੀ ਅਥਾਹ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਦੋਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ-ਕਰ ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਨ

ਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਦਰਦ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਬੇ-ਗੁਨਾਹੇ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਖਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਜਾਣੂ-ਪਛਾਣੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਛੂਹ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।

ਤਾਰ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਦੂਹਰੇ ਦਰਦ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਗਰੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਰਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਜੰਗਲ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਦਰਿਦਰੀ ਅਵਾਰਾ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਖੁੰਘਾਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਦਮ ਬੋ, ਆਦਮ ਬੋ ਕਰਦੇ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਸੁੰਘਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ।

ਨਹੀਂ 'ਓ' ਲੱਭਣੇ ਲਾਲ ਗੁਆਚੇ...

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਗਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਸੀ, "ਇਹ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦੈ, ਮੈਂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਵੇਲੇ ਵੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਂ?" ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਖਿੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਆਹ, ਜਿਹੜੇ ਏਨੇ ਮਰੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਪਿਉਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਾਏ ਹੋਣੇ ਆਂ ਖੱਫਣ?"

ਉਹਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਦਿਆਂ 'ਚ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ...ਮਨਜੀਤ ਮੇਰਾ ਵੀ ਤਾਂ ਪੁੱਤ ਐ।" ਪਰ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਨਾ ਹਾਰਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਪਿਉ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਮਾਣ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਟਾਇਰ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹਦਾ

ਮਾਣ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਤਿੜ-ਤਿੜ ਕਰਕੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗਾ। ਭੀੜ ਦਾ ਹਾਸਾ ਉਚਾ ਹੋਇਆ।

"ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਪਿਉ ਹਾਂ..." ਉਹਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਆਖਰੀ ਹੁਭਕੀ ਲਈ।

"ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ...ਹੈ ਤਾਂ..." ਭੂਤਰੀ ਭੀੜ ਦੇ 'ਹੀਅ' 'ਹੀਅ' ਕਰਦੇ ਹਾਸੇ ਨੇ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਅੱਗ ਬਾਲ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਪਿਛਲੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਥਾਂਵਾਂ ਉੱਤੇ, ਲੰਘਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਜੀਪ ਰੋਕ ਕੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁੱਟ ਉੱਤੇ ਮੌਲੀ ਦੀ ਤੰਦ ਬੰਨ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਸਮਾਈ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਮਾਣ ਸਦਕਾ ਵੀ, ਉਹ ਅੱਜ

ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਲੋਕ ਸਨ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਖਾ ਸਮਝਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭੀੜ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਪਲੀਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪੁੱਤ ਦੇ ਵਿਯੋਗ 'ਚ ਸੋਗੀ ਹੋ ਗਿਆ ਲਹੂ, ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਉਬਾਲਾ ਖਾ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖਿੱਚਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਗੋਲੀਆਂ ਭੀੜ ਵੱਲ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭੂਤਰਿਆ ਹਜ਼ੂਮ ਕੁਝ ਠੰਢਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਜੰਗਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇੰਜ ਨਿਹੱਥਿਆਂ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਅੰਬਾਲਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਦਿਲਾਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਤੋਰਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਅਧੂਰਾ-ਅਧੂਰਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਹੱਥੀਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਝ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀ ਛੇਤੀ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬੱਸ, ਮਨ ਨੂੰ ਨੁੱਕਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਦੋਵਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਦੋਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਆਮ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਖਾਸ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ 'ਉਡਾਣ' ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਡੀਕ ਲਵੀਂ, ਲੰਚ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ।" ਪਰ ਉਹਦੀ ਉਡੀਕ, ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੱਥ ਗਈ ਸੀ। ਮੋਇਆਂ ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਉਡੀਕ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਸਕੀਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਚੀਆਂ ਉੱਠੀਆਂ। ਦੋਵਾਂ ਪਿਉਵਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਸੇ ਦਾ ਹੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ।

ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰਥੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਪਰ ਰਾਹ ਵਾਲਾ ਹਾਦਸਾ ਫੇਰ ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਮੱਲ ਖਲੋਤਾ। ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਦਿਨ ਆ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਹੱਥ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹੋ-ਜਿਹੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨ ਸਨ ਕਿ ਆਰ-ਪਾਰ ਦਿਸਦਾ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਹ ਵਾਲੇ ਹਾਦਸੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਝੂਠੀ-ਮੂਠੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਧਰੇ ਰਾਹ 'ਚ ਘਿਰ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਮੁਸ਼ਕੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵੀ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਉਣਾ।

ਉਹਦੇ ਧੁਖਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਨੇ ਕਮਲੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਪਿਉ ਨਾਲ ਗਿਲਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, "ਸਮਝ ਨਈਂ ਔਂਦੀ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹੋ ਕੀ ਗਿਆ?"

ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਉਦਾਸ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਕਨ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਚਮਕਿਆ। ਉਸ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੋਚ ਕੇ ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ।

"ਉਛ! ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਬੰਦਾ ਪਨਾਹਗੀਰ ਬਣ ਜਾਏ..." ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਨ ਹੋਰ ਵੀ ਤਲਖ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੇਖੋਂ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, "ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਏ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

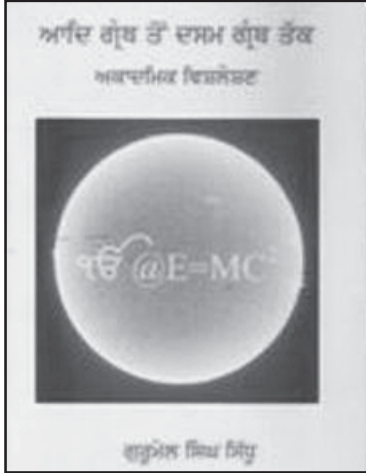
ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਗੁਰੂਮੇਲ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਧੀਆ ਕਵੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਤਾ ਤੇ ਜੀਨ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਭਾਜੀ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੱਚੀ-ਪੱਕੀ ਤੇ ਉਹ ਹਾਈ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਸਲੇ ਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸਲਾ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਪਾਸ ਵਾਲਾ’ ਪਿੰਡ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗੁਰੂਮੇਲ ਭਾਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੇਲ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ‘ਵੱਡੇ ਸਕੂਲ’ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਦਰਸ਼ਨੀ ਗੰਭੀਰ ਸੀ, ਨਾਲੇ ਫੁਟਬਾਲ ਦਾ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ। ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੀਟੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਸਨ। ਫੁਟਬਾਲ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਗੁਰਮੇਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਤੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਨਾਲ ਲਗਵਾਂ ਹੀ ਸੀ, ਬਾਹਰ ਸਾਂਝਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਸਾਂਝਾ ਤਿਕੋਣਾ ਵਿਹੜਾ, ਸਾਂਝੀ ਹੀ ਲੱਕੜ ਦੀ ਵਿੰਗ-ਤਿਕੋਣੀ ਪੌੜੀ ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਹੀ ਵਰਾਂਡਾ। ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਾਂਝੇ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਡੱਠੀ ਭਗੂੜੀ (ਪੰਘੜੀ) ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਸਿਰ ਦੀ ਢੇਅ ਲਾ ਕੇ ਲੱਤਾਂ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਲਮਕਾ ਲੇਟ ਜਾਂਦੇ। ਭਗੂੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁਕ ਸਕਦੀ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਗੁੱਟੇ ਉਪਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਚਿੱਟਾ ਰੁਮਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਾਅਦੀ ਭਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰਜਵੀਂ ਮਰਦਾਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਰੁਹਬ-ਦਾਅਬ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਾਜੀ ਦਾ ਇਹੀ ਬਿੰਬ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੀਟੀ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰੋਂ ਹੀ ਮੁੰਗੀ ਮਸਰ ਜਾਂ ਬੋਝ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਤੇ ਖੱਟੇ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲੈਂਦੇ।

ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਸਨ। ਤੁਕਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਉਹ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਕਰਕੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਕਵੀ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਧੂ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਛਾਂਗ ਕੇ ਗੁਰਮੇਲ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ੌਂਕ ‘ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਵਲ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਮੇਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਸਿੰਘ ਕਿਧਰ ਗਿਆ?— ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ। ਖੈਰ, ਭਾਜੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਧਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ/ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਿਚ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ। ਨਾਂਵਾਂ-ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਜੀ ਦੀ ਏਨੀ ਫੋਲਾਫਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਗੁਰਮੇਲ ਭਾਜੀ ਹੁਰਾਂ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ, ‘ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਤੋਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੱਕ’। ਇਹ ਪਛਮੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਹਿੰਦੂ ਮੈਕਲਾਉਡ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹਥਲਾ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਤ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਜੋ

ਘਰ ਬਨ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਖਵਾਰਾ।
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਸਵਾਮਿ ਨਦੇਸੂ।
ਸਕਲ ਧਰਮ ਧਰਨੀਧਰ ਸੇਸੂ।
ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ,
ਦਾਸ ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕੈ ਸਰਨੈ
ਛਾਤੀ ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਾਧ ਕੀ ਸੰਗਤਿ
ਤਹਾਂ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਇਆ॥
ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਗੁਰੂਆਂ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ

ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸਾਰੇ ਇਕਹਿਰੇ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੋ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ‘ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਦੇ ਆਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਰਥ ‘ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ’ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲਾ ਸ਼ਬਦ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ? ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਕ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਜੈਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਜੁੱਟ ਦੇ ਇਹੋ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ‘ਅਯੁਧਿਆ ਕਾਂਡ’ ਵਿਚ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਲਿਖਦੇ ਹਨ,

ਸਹਿਤ ਸਮਾਜ ਤੁਮਹਾਰ ਹਮਾਰਾ।

ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਹਰ ਥਾਂ ਫਿਰ ਸਿੰਘੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ‘ਗੁਰਕਿਰਪਾ’ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਾਂ ਗੁਰੂਕਿਰਪਾ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਗਤੀ ਜੋਗ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਧਕ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਜਦ ਮਨੁਖ ਪੂਰੀ ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪਰਸਾਦ/ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਸਿਫਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ‘ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਾਟਕੀ ਮੋੜ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੰਘੂ ਸਾਹਿਬ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਗੂ ਹੋ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੈਰ-ਪਰੰਪਰਕ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਦੂਜਾ ਕਿੱਤੂ ਹੈ। ਸਿੰਘੂ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਇਸ ਦੇ ਉਚਿਤ ਅਰਥ ਹਨ “ਪਰਮਾਤਮਾ (ਗੁਰੂ) ਆਪਣੇ ਜਲੌਅ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ (ਪ੍ਰਸਾਦ)।”

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। (ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਅਟਪਟੀ ਜਿਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਸਰੋਕਾਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ‘ਜਲੌਅ’ ਅਰਥ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਥ ਸਾਡੇ ਆਮ ਅਨੁਭਵ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਇਸ ਗੁਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ‘ਜਲੌਅ’ ਜਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਢੁਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ‘ਸਦ’ (ਬੈਠਣਾ) ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ‘ਬੁਲਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਹੇ’ ਪੰਥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ’ ਆਲੋਚ ਵਿਚ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ। ਬੈਠਣਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ‘ਸਦ’ ਮੂਲ ਤੋਂ ਹਿੰਦ-ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰ’ ਤਾਂ ਇਕ ਅਗੇਤਰ ਵੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਬੈਠਿਆ, ਟਿਕਿਆ, ਠਹਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਟਿਕਾਉ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਠਹੁੰਮਾ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਭਾਵ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ‘ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਮੋਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮ’ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਉਤੇ ਦਿਆਲ ਜਾਂ ਕਿਰਪਾਲੂ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਮਿਹਰ ਜਾਂ ਕਿਰਪਾ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਧੂ ‘ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਏ’ ਦਾ ਭਾਵ ਸਾਧੂ ਕਿਰਪਾਲੂ ਹੋ ਗਏ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਸਦ’ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ‘ਪ੍ਰ+ (ਸਦ ਦਾ ਭੂਤਕਾਲ ਰੂਪ) ਸੰਨ’। (ਸ਼ਾਇਦ ‘ਸੰਤ’ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਦ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ‘ਸਾਂਤ ਬੈਠਾ’) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਗੁਰੂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ’ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਪਾਸ਼ਕ ਲਈ ਪ੍ਰਸਾਦਕ, ਮਿਹਰ ਜਾਂ ਲਿਹਾਜ਼ ਭਰੀ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬੈਠਣ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਬਣਿਆ (ਉਪ+ਸ਼ਕ) ਉਪ=ਨੇੜੇ, ਸ਼ਕ=ਬੈਠਾ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ‘ਪਾਸ ਬੈਠਾ’ (ਦੇਵਤੇ ਆਦਿ ਦੇ) ‘ਉਪਨਿਸ਼ਦ’ ‘ਚ ਵੀ ਏਹੀ ਧਾਤੂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਉਪ (ਨੇੜੇ)+ਨਿ(ਹੋਠਾਂ)+ਸ਼ਦ (ਬੈਠਣਾ), ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ (ਸਿਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ) ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠਾ (ਚੇਲਾ)।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਪਰਸਾਦਨ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, “ਧੋਤੀ ਡੰਡਾਉਤਿ ਪਰਸਾਦਨ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਭੋਗਾ॥” ਇਥੇ ਪਰਸਾਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਵਧੀਆ ਭੋਜਨ ਹੈ ਪਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਭੁਲੇਖੇ ਕਾਰਨ ਮਹਲਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ! ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੋਂ ਉਲਟ ‘ਸਦ’ ਧਾਤੂ ਨਾਲ ‘ਵਿਪਰੀਤਤਾ ਦੇ ਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ‘ਵਿ’ ਅਗੇਤਰ ਲੱਗ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਦ, ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਬਖਾਧ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਦਾਸੀ, ਮਾਂਦਰੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਖੁਸ਼ੀ, ਟਿਕਾਅ ਤੋਂ ਹੋਰ ਲਾਖਣਿਕਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਨਿਰਮਲਤਾ, ਸਵੱਛਤਾ, ਉਜਾਗਰਤਾ (ਪਾਣੀ ਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਜੋਂ) ਦੇ ਅਰਥ ਸਮੇਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁਖ ਦੇ ਗੁਣ ਵਜੋਂ ਇਹ ‘ਜਲੌਅ’ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਅਰਥ ਸਿੰਘੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਾਂ ਪਰਸਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਵਤੇ ਗੁਰੂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚਿਤਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਟ ਪ੍ਰਸੰਨ ਜਾਂ ਕਿਰਪਾਲੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹੀ ਪਰਸਾਦ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੂਰਤੀ ਰੂਪ ਇਸ਼ਟ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਕੜਾਹ-ਪਰਸਾਦ ਦਾ ਰੂਪ ਵੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ‘ਪਰਸਾਦਾ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ (ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਆਦਿ) ਵਿਚ ਵਰਤਾਏ ਭੋਜਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਵਰਤਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਭੋਗ ਲੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਅੰਤਰ ਨਾਲ ਪਰਸਾਦਾ ਆਮ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਪਰਸਾਦਾ ਛਕ ਕੇ ਜਾਇਓ ਜੀ।”

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਇਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਸੈਡੇਟ (sedate) ਦੇ ਲਗਭਗ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਅਰਥ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਾਂਤ, ਧੀਰਜਵਾਨ। ਸੈਡੇਟਿਵ ਦਵਾਈ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੈਟਲ (settle) ਬੈਠਣਾ ਦੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਾਵ ਹੀ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਡਿਸੀਡੈਂਟ (dissident) ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਪਰੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਰਥ ਉਦਾਸ (ਉਦ+ਆਸ) ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੇ-ਚਾਗੇ ਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ (ਉਪਰਾਮ ਹੋ ਕੇ) ਪਰੇ ਬੈਠਾ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਟਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ।

ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜਵਾਬ ਸੀ। ਹਰਖ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, ਕਿਉਂ? ਮੈਂ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਸੀ? ਤੇਰੀ ਇਹ ਜੁਰਅਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ-ਹਾਟਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ। ਜੇ ਬੈਠ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਥੱਲੇ ਸੌਂ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਹਲਵਾਰਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ 4 ਦਿਨ ਆਪਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਹੋਵੇ।

ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਤਾਂ ਪੁਛਣ ਲੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪਾਠਕ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਤੂੰ ਇਥੇ ਕੀ ਕਰਦੈਂ। ਮੇਰੀ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਜਾ ਵੱਸ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਵਾਂਗਾ। ਤੂੰ ਉਦੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਂ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਵਾਂਗਾ। ਅਫਸੋਸ ਉਹ ਦਿਨ ਕਦੇ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਤੰਬਰ 2004 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਰਬਜੇਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਛਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਿਐ, ਹਲਵਾਰਵੀ ਸਖਤ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਤੇ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਦਾਖਲ ਹੈ। ਬਸ! ਉਸ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਇਸ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦਾ ਸੁਖ ਰਜ ਕੇ ਮਾਨਣ ਲੱਗਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ।

(ਚਲਦਾ)

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਨਈਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੱਥਿਆਂ ’ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥ ਇੰਨੇ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣ ਜਾਣਗੇ?”

ਸਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਤਲਬ ਹੋਈਆਂ ਨਾਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਫਟ ਗਈਆਂ, “ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਇਉ...ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਹਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੀਜ ਰਹੇ ਸੀ, ਆਖਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਤਾਂ ਫੁੱਟਣਾ ਸੀ।” ਮਨ ’ਚ ਜਿਵੇਂ ਤਰੇਤਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ।

“ਸਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਇੰਦਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇੰਕੀਆਂ-ਦੁੱਕੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਤਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਪਰ ਇੰਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।”

ਉਹ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਧਰਮ ਬਣ ਗਏ।

“ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਬੰਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੈ, ਬੱਸਾਂ ’ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਬੰਦੇ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣੇ ਕੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ?”

“ਉਹ ਕੁਝ ਕੁ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋਸੀ ਨਹੀਂ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ...ਫਿਰ ਅੱਜ ਤਕ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਈਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਤਿਲ ਕੌਣ ਸਨ?”

“ਇਹ ਵੀ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ ਸਰਦਾਰ

ਬਹਾਦਰ, ਕੁਝ ਕੁ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਵੀ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਅਸਲ ਕਾਤਲ ਕੌਣ ਹਨ?”

ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਗ਼ਲਤ ਕੌਣ ਸੀ? ਇਹ ਤਾਣੀ ਉਲਝ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ।

“ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਤੁਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਸੋਚ ਲਿਆ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸੋਟਾ ਵਾਹੁਣਾ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਔਂਦਾ, ਪਰ ਇੰਨੇ ਕੁ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ’ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ?”

ਇਕ ਤਗੜਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਮਸਾਂ ਹੀ ਸੰਭਲੇ। ਜੀਪ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਹਿ ਕੇ ਕੱਚੀ ਸੜਕ ਉਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਕਿਤੇ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਹੀ ਸੀ।

ਉਹ ਪੰਹੁਚੇ ਤਾਂ ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁਰਜ਼ੇ, ਕਰੇਨ ਨਾਲ ‘ਕੁਈਨਮੇਰੀ’ ਵਿਚ ਲੱਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਟਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਡੂੰਘਾ ਖੂਹ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਅੰਤ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦਿਆਂ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫਿੱਸ ਪਏ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਰਪਾਲ ਉਤੇ, ਮਿੱਟੀ ’ਚ ਰੁਲੇ ਲੋਬਤਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਝਈਆਂ ਲੈ-ਲੈ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਤਰੀ ਉਹਨੂੰ ਸੰਗੀਨ ਲੱਗੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਸ਼ਸ਼ਕਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡੂੰਘੇ ਖੂਹ ’ਚੋਂ ਪੁਰਜ਼ੇ ਕੱਢਦਿਆਂ ਕਈ ਅੰਗ ਅਜੇ ਵੀ

ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ। ਜੇ ਆਖਰੀ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਭਟਕਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਸਾਂਝੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਬਤਿਆਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ।

“ਪਰ ਮਾਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ?”

ਸਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਬੋਲੀ।

“ਹਾਂ ਹਾਂ, ਸਸਕਾਰ ਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਉਚੀ ਉਚੀ ਕੂਕਣ ਲੱਗੀ।

ਸਾਂਝਾ ਦੋਸਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚ ਦੱਸਦਾ ਦੱਸਦਾ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਗਿਆ।

“ਇਹ ਸਸਕਾਰ ਕੱਠਾ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੈ ਦੋਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੜੇ ਗਹਿਰੇ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਸਨ।” ਸਾਂਝੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ।

“ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਸਨ।” ਝੰਡਾ ਫਰ-ਫਰ ਕਰ ਕੇ ਝੁੱਲਣ ਲੱਗਾ।

“ਧਰਮ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਸਕਾਰ ’ਕੱਠਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੈ?” ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਝੁਕਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਗੁਣਾ ਦੋਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਪਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਂਵਾਂ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ,

ਅਸਲੀ ਅਦਾਕਾਰ ਹੰਗਲ

ਉਰਫ ਮਿਸਟਰ ਹੰਬਲ

1947 ਵਿਚ ਵੰਡਾਰੇ ਸਮੇਂ 3 ਸਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਮਗਰੋਂ 1949 ਨੂੰ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਆਣ ਟਿਕੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

ਬਾਸੂ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਤੀਸਰੀ ਕਸਮ' (1966) ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ। ਫਿਰ 'ਸ਼ਗਿਰਦ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਆਇਨਾ', 'ਸ਼ੋਕੀਨ', 'ਨਮਕ ਹਲਾਲ', 'ਸ਼ੋਅਲੇ', 'ਮੰਜ਼ਿਲ', 'ਪ੍ਰੇਮ ਬੰਧਨ' ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਨਾਲ 16 ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਵਤਾਰ, ਅਰਜੁਨ, ਆਂਧੀ, ਤਪੱਸਿਆ, ਕੋਰਾ ਕਾਗਜ਼, ਬਾਵਰਚੀ, ਛੁਪਾ ਰੁਸਤਮ, ਚਿੱਤਚੋਰ, ਬਾਲਿਕਾ ਬਧੂ, ਗੁੱਡੀ, ਨਰਮ ਗਰਮ, ਆਪ ਕੀ ਕਸਮ, ਅਮਰਦੀਪ, ਨੌਕਰੀ, ਫਿਰ ਵੇਹੀ ਰਾਤ, ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ, ਬੇ-ਵਫਾ, ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਸਪਨੇ, ਲਗਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਹੰਗਲ ਦਾ ਆਖਰੀ ਰੋਲ 2005 ਵਿਚ ਅਮੋਲ ਪਾਲੇਕਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਪਹੇਲੀ' ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ।

ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਉਤੇ ਸਮਾਜਕ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਹੰਗਲ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਕ ਯੁੱਗ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਥਿਏਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕੀਤਾ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਲੀਮੀ ਵੀ ਬੜੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਏ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੁਭਾਸ਼ ਘਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਹੰਗਲ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਸਟਰ ਹੰਬਲ ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੋਅਲੇ' ਦੇ ਦੋ ਡਾਇਲਾਗ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਸੀ ਗੱਬਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਡਾਇਲਾਗ: 'ਕਿਤਨੇ ਆਦਮੀ ਬੇ?' ਦੂਜਾ ਡਾਇਲਾਗ ਸੀ: 'ਇਤਨਾ ਸੰਨਾਟਾ ਕਿਉਂ ਹੈ ਬਾਈ?' ਇਹ ਦੂਜਾ ਡਾਇਲਾਗ ਏ.ਕੇ. ਹੰਗਲ (ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ 1917-26 ਅਗਸਤ 2012) ਦਾ ਸੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਥਿਏਟਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਇਪਟਾ) ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ, ਕੈਫੀ ਆਜ਼ਮੀ ਵਰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇਤਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਕਰੀਬ 225 ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੋਅਲੇ' ਦੇ ਰਹੀਮ ਚਾਚਾ ਵਜੋਂ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਕਰੈਕਟਰ ਐਕਟਰ ਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੰਗਲ ਆਖਰਕਾਰ 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ

ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ। 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬਾਬਰੂਮ ਵਿਚ ਤਿਲਕਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਵਿਜੇ ਹੰਗਲ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਓ-ਪੁੱਤਰ ਬੜੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਨਾਮਵਰ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਜਨਮ ਇਕ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਫਰਵਰੀ 1917 ਨੂੰ ਸਿਆਲਕੋਟ (ਪੰਜਾਬ) ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੰਗਲ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਏ.ਕੇ. ਹੰਗਲ ਜਿਥੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਖੇ ਥਿਏਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਦਰਜੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਰਾਚੀ ਵਿਖੇ ਵਸ ਗਏ।

ਕਾਕਟੇਲ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਦੀਪਕਾ

ਦੀਪਕਾ ਪਾਦੂਕੋਨ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਵੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਫਿਲਮ 'ਕਾਕਟੇਲ' ਨੂੰ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਇਆਨਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਈ

ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਨਕਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦੀਪਕਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰੀਅਲ ਐਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੱਥ ਅਜ਼ਮਾਏ। 26 ਸਾਲਾ ਇਹ ਸੁੰਦਰੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਟੀ. ਵੀ. ਸ਼ੋਅ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਈ ਜੰਮੂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਬਖਤਰਬੰਦ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਤੇ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਈਫਲ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਰੋਮਾਂਚਕ ਐਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਪਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 6 ਫੁੱਟ ਦੀ ਕੰਧ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰੀ, ਟੀ-72 ਟੈਂਕ ਵਿਚ ਸਵਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਰਾਈਫਲ ਚਲਾਈ ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਤੇ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਵੀ ਖੇਡਿਆ।

ਦੀਪਕਾ ਦੀ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੀ ਖੂਬ ਵਧਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੀਪਕਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਅੱਜਕਲ ਦੀਪਕਾ ਕੋਲ 'ਰੇਸ-2', 'ਯੋਗ ਜਵਾਨੀ ਹੈ ਦੀਵਾਨੀ', 'ਚੇਨਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ', 'ਰਾਮ ਲੀਲਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਸਾਊਥ ਦੇ ਸੁਪਰਸਟਾਰ ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਦੇ ਆਪੋਜਿਟ ਫਿਲਮ 'ਕੋਚਾਦਾਇਆਨ' ਵੀ ਹੈ।

ਆਲਮ ਆਰਾ: ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਅਹਿਮ ਮੋੜ

‘ਆਲਮ ਆਰਾ’ ਫਿਲਮ ਦਾ ਮਨ-ਮੋਹਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜੇਕਰ 1913 ਵਿਚ ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰਾਜਾ ਹਰੀਸ਼ਚੰਦਰ' ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਮੋੜ 1931 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਨਾਲ ਆਇਆ। 'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੋਲਦੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੰਨੋ-ਪ੍ਰਮੰਨੋ ਸਿਨੇਮਾ ਮਾਲਕ, ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ, ਲੇਖਕ,

ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਆਰਦੇਸ਼ੀਰ ਈਰਾਨੀ ਸਨ। ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਨ ਤੇ ਕਈ ਸਫਲ ਮੂਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਆਲਮ ਆਰਾ 14 ਮਾਰਚ, 1931 ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਮੈਜੈਸਟਿਕ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਰਦੇਸ਼ੀਰ ਈਰਾਨੀ ਖੁਦ ਹੀ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਲਈ ਇੰਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ।

ਆਰਦੇਸ਼ੀਰ ਈਰਾਨੀ ਦੇ ਇਸ ਯਤਨ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਔਖਾ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹਿੱਟ ਸਿੱਧ ਹੋਈ।

'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਵਿਚ ਜੁਬੈਦਾ ਟਾਈਟਲ ਰੋਲ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਮੂਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸਫਲ ਨਾਇਕ ਮਾਸਟਰ ਵਿੱਠਲ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੀਰੋ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰੋਲ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣੇ) ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਸੇਠੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਲ.ਵੀ. ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਵੀ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਮਿਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬੀ. ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਨੂੰ ਇਕ ਬੋਲਦੀ, ਗਾਉਂਦੀ ਤੇ ਨੱਚਦੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ 'ਆਲਮ ਆਰਾ' 'ਚ ਹੀ ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੀਤ ਸੀ 'ਦੇ ਦੇ ਖੁਦਾ ਕੋ ਨਾਮ ਪਰ'। ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ 'ਆਲਮ ਆਰਾ' ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ 'ਤੇਰੀ ਕਾਤਿਲ ਨਿਗਾਹੋਂ ਨੇ ਮਾਰਾ', 'ਭਰ-ਭਰ ਕੇ ਜਾਮ' ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਹੋਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿੱਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕੀ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵੇਲੇ ਗੀਤ ਲਾਈਵ ਹੀ ਗਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ।

ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਰਦੇਸ਼ੀਰ ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਲੱਗਭਗ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ

ਵਿਚ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ, ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਖਰਚਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਇਹ ਸਫਲਤਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ।

ਆਰਦੇਸ਼ੀਰ ਈਰਾਨੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਤਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ

ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰੰਗੀਨ ਫਿਲਮ 'ਕਿਸਾਨ ਕੰਨਿਆ' ਵੀ ਬਣਾਈ। ਪਦਮਾ ਦੇਵੀ, ਨਿਸ਼ਾਰ ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂਬ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਨੇ 1956 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਦਰ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਟਾਕੀਜ਼ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਸੀ। 1960 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਈ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

‘ਰਾਜਾ ਹਰੀਸ਼ਚੰਦਰ’ ਫਿਲਮ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans
Under One Roof

ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Real/Short Sale Specialist

We can sell your house in short sale at no cost to you.

If your house is in foreclosure due to not making payments and you have received trustee sale date, even then we can sell your house in short sale. Selling house in short sale damages your credit less than if you let it go to foreclosure. We can also sell your house in short sale even if you are making mortgage payments on time with difficulty and your house value is a lot less than the loan.

ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਘੱਟ ਘਾਤਕ

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਕਰਜੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਰਸਟੀ ਸੇਲ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਘਰ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਉਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਤਦ ਵੀ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰਜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

Selling new and old Homes
from San Jose to Sacramento

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539

Tel:510-440-9292, Fax:510-656-8941

Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279

Jaswinder Gill M.Sc (PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

*2004 to 2006 Award Winner
Top 1% Listing Realtor in Bay Area

Sacramento Office:
8695 Territorial Way,
Elk Grove CA 95624
Tel:916-612-5773, Fax:916-393-2586

E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Refinance Now

15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!!
5/1, 7/1 ARM are also attractive
Refinance Now At Zero Cost

Call Sukhi Gill
@ 510-207-9067

CA DRE Lic.#01180969,
NMLS# 352095

JUST SOLD

1. 4172 Eugene St.
Fremont, CA 94538
2. 4171 N. Greenland Ter.,
Fremont, CA 94555
3. 2856 Glen Donegal Dr.
San Jose, CA 95148
4. 1969 Catalpa Way
Hayward, CA 94545

5. 4276 Solar Cir.,
Union City, CA 94587
6. 4313 San Marino Ct.
Elk Grove, CA 95858
7. 3339 Sueno Dr.
San Jose, CA 95148

8. 847 Downing Cir.,
Lincoln, CA 95648
9. 2952 Remington Way
San Jose, CA 95148
10. 27471 Ponderosa Ct.
Hayward, CA 94545

11. 5685 Comanche Dr.,
San Jose, CA 95123
12. 32452 Springwood Dr.,
Union City, CA 94587
13. 4334 Bel Estos Way,
Union City, CA 94587
14. 675 Bethal Pl.,
Livermore, CA 94551

15. 648 Cayuga Dr.,
San Jose, CA 95123
16. 4080 Gibraltar Dr.,
Fremont, CA 94536
17. 4167 Asimuth Dr.,
Union City, CA 94587
18. 2459 Medallion Dr.,
Union City, CA 94587

Market is getting hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.

Job Openings In Canada

ATTENTION!! HEALTHCARE PROFESSIONALS

APPLY NOW!!

Canada

New Immigration
Rules

Contact Us
We Help You
Succeed!

URGENT REQUIREMENTS FOR CLINICAL RESEARCH ASSOCIATES AND DRUG SAFETY PROFESSIONALS

- Relaxed Qualifying Criteria
- Fast Track VISA PROCESSING
- Excellent Wages!
- NEW GRADUATES WELCOME!
- OPT | CPT | H1 Candidates Eligible
- M.B.B.S
- BDS
- RN
- PHARMACY GRADUATES & PG
- LIFE SCIENCE GRADUATES & PG

NEW YORK: 469 7th Ave 3rd FL, New York, NY, 10018

NEW JERSEY: 29 Cottage St, Jersey City, NJ, 07309

(212)-359-9474 | (201)-217-5777 | (917)-464-5666

www.TheVeritasHealthcare.com info@theveritashealthcare.com

